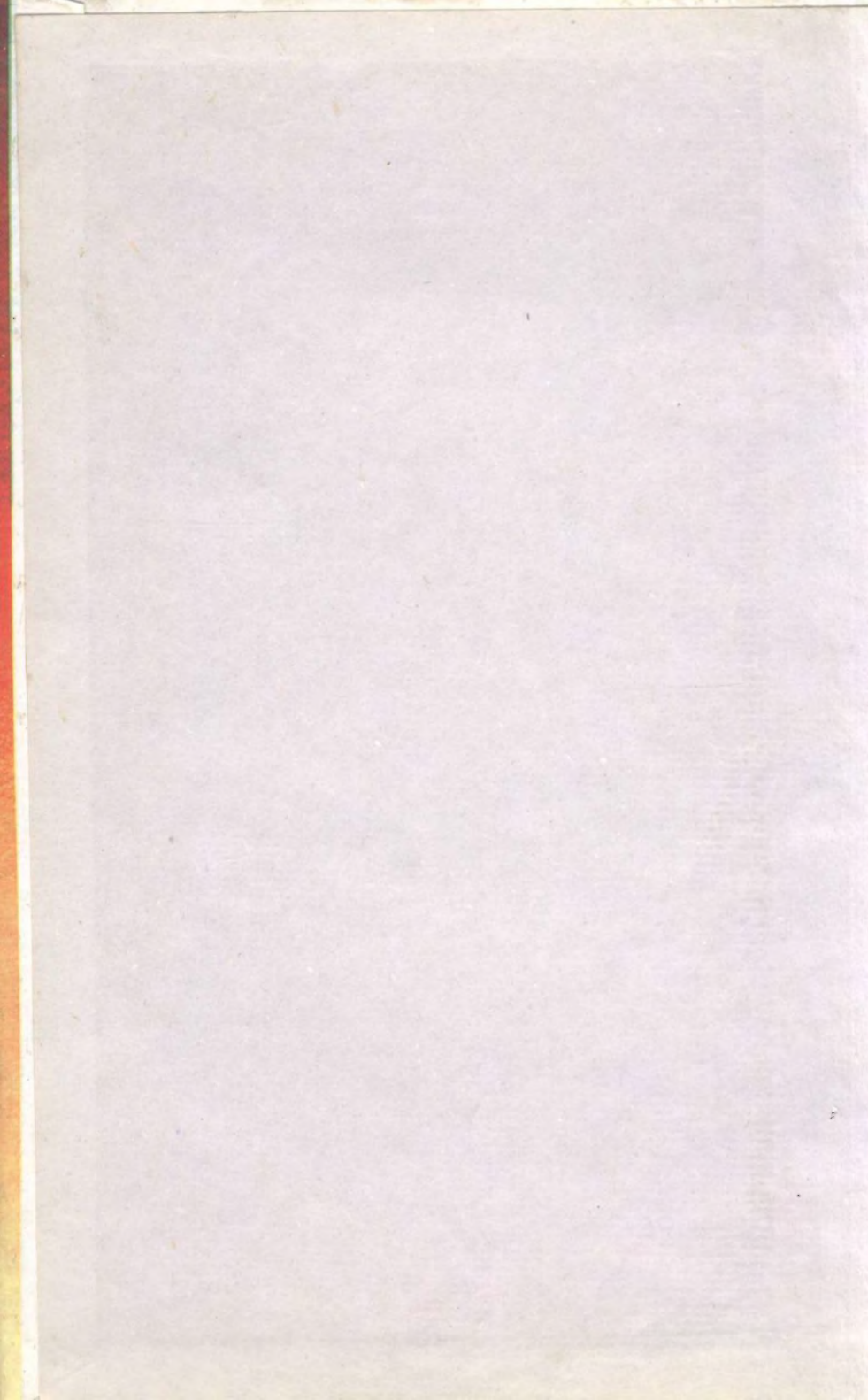

رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى

ملکات

مقدمه
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

Zia Khagbol

کلیات بے شاہ

مقدمہ
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

مجلد اول
تاریخ ہندوستان

محمد فیصل نے

زاہد بشیر پرنٹرز لاہور سے چھپوا کر شائع کی

قیمت = ۱۷۵ روپے

فہرست مندرجات

کلیاتِ بُلّھے شاہ

شمار

موضوع

صفحہ

(الف، کافیاں)

(الف)

۳۹	۱	الف اللہ مال زنادل میرا
۴۰	۲	اب کیوں سا جن چر لایورے
۴۳	۳	اب لگن لگی کیہہ کرینے
۴۵	۴	اب ہم گم ہوئے
۴۶	۵	اپنے سنگ رلائیں پیارے
۴۷	۶	اٹھ جاگ گھراڑے مار نہیں
۵۳	۷	اٹھ گئے گواہنڈوں یار
۵۴	۸	آسجن گل لگ اساڈے
۵۶	۹	اک رانجھا سینوں لوڑی دا
۵۷	۱۰	اک نکتہ یار پڑھایا اے

- ۵۸ اک الف پڑھو چٹکارا ہے ۱۱
 ۶۰ اک نکتے وچ گل مکدی لے ۱۲
 ۶۲ اکھاں دے دل جانی پیاریا ۱۳
 ۶۳ اُلٹے ہو رز مانے آئے ۱۴
 ۶۴ اُلٹی گنگا بہاؤ رے سادھو ۱۵
 ۶۵ اماں بابے دی بھیلیائی ۱۶
 ۶۶ آمل یار سارے میری ۱۷
 ۶۷ آؤ فقیر و میلے پیلے ۱۸
 ۶۸ آؤ سیٹورل دیہونی دودھاتی ۱۹
 ۷۰ ایس تپوں دی اٹی چال ۲۰
 ۷۲ ایسا جگیا گیان پلوتا ۲۱
 ۷۳ ایہ اچرج سادھو کون کھاوے ۲۲
 ۷۴ ایہ دکھا جا کہوں کس اگے ۲۳
 ۷۶ ایسی من میں آئورے ۲۴

ب

- ۷۸ بس کرجی بن بس کرجی ۲۵
 ۸۱ بلکھا کیسہ جانیں ذات عشق دی کون ۲۶
 ۸۲ بلکھا کیسہ جاناں میں کون ۲۷
 ۸۴ بنسی کا بنن اچرج بجائی ۲۸
 ۸۷ بوڑھیں وے طبیہا میتھ صی خبر گئیا ۲۹

- ۸۹ ۳۰ بھر واسا کیمہ آشنائی دا
 ۹۲ ۳۱ بھیناں میں کتدی کتدی ٹہٹی
 ۹۳ ۳۲ مچانویں جان نہ جان دے ریڑے آڈر میرے
 ۹۴ ۳۳ بے حد رنزاں و سدا نی

پ

- ۹۵ ۳۴ پانی بھر بھر گتیاں جسے آپو اپنی داری
 ۹۷ ۳۵ پتیاں کھوں گی میں شام نوں
 ۹۹ ۳۶ پردہ کس توں راکھی دا
 ۱۰۱ ۳۷ پڑتالیر ہن عاشق کیڑے
 ۱۰۳ ۳۸ پیاریا سانوں مٹھرانہ لگ واشور
 ۱۰۴ ۳۹ پیاریا کرتے ہمیں پیا ہوتے
 ۱۰۵ ۴۰ پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 ۱۰۷ ۴۱ پیاریا سنبھل کے نیوں لا

ت

- ۱۱۰ ۴۲ تانگ ماہی دیاں جلیاں
 ۱۱۳ ۴۳ تسی آڈو میری پیاری
 ۱۱۵ ۴۴ تسی کرو اسا ڈی کاری
 ۱۲۰ ۴۵ توں کدھروں آیا کدھر جاناں
 ۱۲۱ ۴۶ توں نسیوں میں ناہیں
 ۱۲۲ ۴۷ تیں کت پر پاؤں پسار بے

ط

۱۲۴

۱۲۴

۱۳۱

۱۳۳

۱۳۳

۱۳۵

۱۳۷

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۲

۱۴۴

۱۴۶

۱۴۶

۱۴۸

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۵

۱۵۷

۱۵۷

۴۸ ٹک بوجھ کون چھپ آیا ہے

۴۹ ٹونے کا من کر کے فی میں پیارا یار منداں گی

ج

۵۰ چرخہ عشق مجازی لاگے

۵۱ جس تن گیا عشق کمال

۵۲ جند کڑکی دے منہ آئی

۵۳ جو رنگ رنگیا گھڑا رنگیا

چ

۵۴ چپ کر کے کریں گزارے نوں

۵۵ چلو دیکھیے اُس مستانڑے نوں

ح

۵۶ حاجی لوک کے نوں جان دے

۵۷ حجاب کریں درویشی کوں

خ

۵۸ خاکی خاک سوں رُل جاناں

د

۵۹ دل لوپے ماہی یار نوں

ڈ

۶۰ ڈھولا آدمی بن آیا

۱۵۹

۱۵۹

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۳

۱۶۵

۱۶۵

۱۶۷

۱۶۹

۱۸۱

۱۸۳

۱۸۵

۱۸۷

۱۸۸

۱۹۱

۱۹۵

۱۹۵

۷

۶۱ رانجھا جو گھڑا بن آیا

۶۲ رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی

۶۳ راتیں جاگیں کریں عبادت

۶۴ روزہ، حج، نماز فی مائے

۶۵ رہو رہو ہواوے عشقا ماریا ئی

۶۶ دین گئی لٹکے سب تارے

س

۶۷ ساڈے دل مکھڑا موڑ

۶۸ سائیں چھپ تماشے نوں آیا

۶۹ سانوں آمل یار پیار یا

۷۰ سب اکو رنگ کیا ہیں دا

۷۱ سبھاں دے دچھوڑے کولوں

۷۲ سدا میں ساہو ریاں گھر جاناں

۷۳ سنو تم عشق کی بازی

۷۴ سے دنجارے آتے فی مائے

۷۵ سیوہن میں صاحبن پائی ہوئی

ع

۷۶ عشق دی نویں نویں بہار

- ۱۹۸ عشق حقیقی نہیں مٹھی کڑے ۷۷
 ۱۹۹ عشق اسان نال کمی کیتی لوک مریدے طعنے ۷۸
 ۲۰۱ علموں بس کریں ادیار ۷۹

۲۰۷

ف

- ۲۰۷ فتم وجه اللہ وسنائیں اج ادیار ۸۰

ک

۲۰۹

- ۲۰۹ کت کڑے ناوت کڑے ۸۱
 ۲۱۲ کپوری رپوڑی کیونکر لڑے پتا سے نال ۸۲
 ۲۱۴ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۳
 ۲۱۵ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۴
 ۲۱۶ کدی اپنی آکھ بلاؤ گے ۸۵
 ۲۲۰ کدی آمل یار پیاریا ۸۶
 ۲۲۱ کرکتن دل دھیان کڑے ۸۷
 ۲۲۹ کون آیا پہن لباس کڑے ۸۸
 ۲۳۱ کھیدے دج دیڑے گھمی گھم ۸۹
 ۲۳۲ کہنوں لامکانی دسدے ہو ۹۰
 ۲۳۵ کسے لارے دینائیں سانوں ۹۱
 ۲۳۶ کیوں عشق اسان تے آیا ہے ۹۲

۲۳۸	۹۳ کیہہ کردانی کیہہ کروا
۲۴۱	۹۴ کیہہ کروا بے پروا ہی بے
۲۴۲	۹۵ کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکئی وا
۲۴۷	۹۶ کیہہ بے درواں سنگ یاری
۲۴۹	۹۷ کیوں لڑناں ہیں کیوں لڑناں ہیں
۲۵۰	۹۸ کیہہ جاناں میں کوئی

گ

۲۵۳	۹۹ گر جو چاہے سو کروا ہے
۲۵۶	۱۰۰ گل رو لے لوکاں پائی اے
۲۶۲	۱۰۱ گنگٹ چک اوئے سبناں
۲۶۴	۱۰۲ گنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
۲۶۵	۱۰۳ گھر میں گنگا آئی سنتو
۲۶۶	۱۰۴ گھر یانی دیونکال نی

ل

۲۶۹	۱۰۵ لہن ترانی دس کے جانی

م

۲۷۰	۱۰۶ ماہی دے تیں ملیاں سب دکھ ہون دور

- ۲۷۱ ۱۰۷ مائے نہ مٹو عشق دیوانہ
- ۲۷۳ ۱۰۸ مائی قدم کریندی یار
- ۲۷۵ ۱۰۹ مِتر پیارے کارن فی میں
- ۲۷۷ ۱۱۰ مڑی باج اٹھی ان گھاتاں
- ۲۷۹ ۱۱۱ ملاں مینوں ماردا اسی
- ۲۸۰ ۱۱۲ من اٹکيوں نام سندر سوں
- ۲۸۱ ۱۱۳ منہ آئی بات نہ رہیندی اے
- ۲۸۴ ۱۱۴ میرے ماہی کیوں چرلایا اے
- ۲۸۸ ۱۱۵ میرے کیوں چرلایا ماہی
- ۲۹۵ ۱۱۶ میرے گھر آیا پیا ہمارا
- ۲۹۷ ۱۱۷ میرے نوشو داکت مول
- ۲۹۸ ۱۱۸ میری بکل دے دیج چور
- ۳۰۱ ۱۱۹ میرا پنجہا بن کوئی ہور
- ۳۰۲ ۱۲۰ مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
- ۳۰۴ ۱۲۱ مینوں درد اور دے دی پیڑ
- ۳۰۵ ۱۲۲ مینوں عشق ہمارے دیندا
- ۳۰۷ ۱۲۳ مینوں سکھ سنوڑا توں جھپ لیاویں دے
- ۳۰۸ ۱۲۴ مینوں کیسہ ہو یا بن میتھوں گئی گواتی میں
- ۳۰۹ ۱۲۵ میں کیونکر جاواں کبھے نوں
- ۳۱۱ ۱۲۶ میں کسبتر اچن جین باری

- ۳۱۳ میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا ۱۲۷
- ۳۱۶ میں پایا اے میں پایا اے ۱۲۸
- ۳۱۹ میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دے درباروں ۱۲۹
- ۳۲۰ میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دمی سرکاروں ۱۳۰
- ۳۲۱ میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں ۱۳۱
- ۳۲۲ میں گل اوتھے دی کروا ہاں ۱۳۲
- ۳۲۵ میں پچھاں شوہ ویاں واٹاں تی ۱۳۳
- ۳۲۷ میں وج میں نہ رہ گئی رانی ۱۳۴
- ۳۳۱ میں بے قید میں بے قید ۱۳۵
- ۳۳۲ میں ویساں جوگی دے نال متھے تلک لگا کے ۱۳۶

ن

- ۳۳۶ نت پڑھنا میں استغفار ۱۳۷
- ۳۳۹ نہ جیواں مارا ج میں تیرے بن نہ جیواں ۱۳۸
- ۳۴۰ فی مینوں لگڑا عشق اول دا ۱۳۹
- ۳۴۲ فی میں ہن سناں عشق شرح کیسہ ناطا ۱۴۰
- ۳۴۳ فی کو پچل میرا ناں ۱۴۱
- ۳۴۶ فی سینو میں گئی گواچی ۱۴۲

- ۳۴۷ واہ واہ رنر سجن دی ہور ۱۴۳
- ۳۵۰ واہ واہ سوہنیاں تیری چال عجائب ۱۴۴
- ۳۵۱ واہ واہ جھنج پٹی دربار ۱۴۵
- ۳۵۲ دت نہ کرساں مان رنجیٹ ۱۴۶
- ۳۵۳ اے بروے دت پاپیہ ۱۴۷
- ۳۵۴ دیمونی نیمہ ریہ ۱۴۸
- ۳۵۹ دیکھونی شود عنایت سائیں ۱۴۹
- ۳۶۰ دیکھونی پیارا سینوں سُفنے دت چل گیا ۱۵۰

۵

- ۳۶۲ ہتھی ڈھک گئی میرے چرخے دی ۱۵۱
- ۳۶۴ ہن میں کھیا سوہنیاں ۱۵۲
- ۳۶۶ ہندوناں نہیں مسلمان ۱۵۳
- ۳۶۷ ہن کس تھیں آپ چھپائی دا ۱۵۴
- ۳۷۲ ہن مینوں کون پچھاتے ۱۵۵
- ۳۷۳ ہوری کییلوں گی کہہ کر بسم اللہ ۱۵۶

(ب) امٹھوارہ

- ۳۷۵ چھنچھن وار ۱۵۷
- ۳۷۶ ایتوار ۱۵۸

۳۷۹

سوموار

۳۸۰

منگل وار

۳۸۱

بدھ وار

۳۸۳

جمعرات
جھو

۳۸۷

۳۸۹

۱ استون

۳۹۰

۲ کاتک

۳۹۱

۳ گمر

۳۹۲

۴ پوه

۳۹۳

۵ ماگھ

۳۹۴

۶ پچکن

۳۹۵

۷ چیت

۳۹۶

۸ دساگھ

۳۹۷

۹ جیٹو

۳۹۸

۱۰ ہار

۳۹۹

۱۱ سادون

۴۰۰

۱۲ بھادوں

(د) دوہڑے

۴۱

(۴) سی حرفیاں

۴۳

۴۵

۱ لاگی رے لاگی بل بل جادے

۴۲۷

۲ سی حرفی دوم

۴۳۵

۳ سی حرفی سوم

۴۴۱

(و) گنڈھاں

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

سید بٹھے شاہ قادری شطاری قصوری

خاندان تے وطن دا ویروا :

سید بٹھے شاہ واجدی وطن علاقہ بہاول پور واک مشہور پنڈ اُج گیلانیاں
سی کتاب "تاریخ الاصفیا" جہڑی بٹھے شاہ دے مُرشد پیر عنایت شاہ
قادری شطاری لاہوری دی خاندانی تصنیف اے، بشجرو نسب دے چوداں واسطیاں
نال بٹھے شاہ نوں حضرت شیخ عبدالقادر جیلانی نال ملاؤندی اے۔

مولانا محمد حفیظ الرحمن بہاول پوری دی "تاریخ اُج" مطبوعہ محبوب المطابع
دہلی وچ گیلانی سیدآں دا ذکر تے ہے، پر اوہناں واجدی تعلق حضرت شیخ
عبدالقادر جیلانی دے فرزند سید عبدالوہاب نال دسیا گیا اے۔

ایس جڈ دے پہلے آباد کار حضرت شیخ بندگی محمد غوث سن، جہڑے
۵۴ سالان دی عمرے حلب وچوں آکے اُج وچ آباد ہوئے۔
اونھاں توں ڈھائی سو سال پہلاں بخاری سیدآں دے وڈے بزرگ

سید جلال الدین میر سرخ بخارے توں ملتان آئے حضرت شیخ غوث بہاء الدین
 ذکر یا ملتان فی دے ہتھ تے بیعت کیتی رکھ مدت آپ دی حاضری وچ رہ کے خلافت
 واجبہ لیا۔ تے اونھاں دی اجازت نال اُچ پینڈ وچ آکے آباد ہو گئے۔

سید بٹکھے شاہ اپنی انس دے دیر دے نال اُتے دُونھاں بٹراں نال
 نہیں رل دے۔ اوہ حضرت غوث الاعظم دے دوجے فرزند سید عبدالرزاق
 دی اولاد وچوں نیں۔ جدھا "تاریخ اُچ" دچوں کوئی ذکر نہیں ملدا کہ ایہ ایتھے کدوا
 آئے۔ تے اونھاں دے کمرے بزرگ اُچ دی دسوں وچ آون دی پہل کیتی۔ ہاں
 اُچ توں بٹکھے شاہ دے والد ساہیوال دے علاقے ول آوناں لیا ہویا مل دا
 اے۔

اونھاں دے والد واناں سخی شاہ محمد درویش سی۔ اُچ توں پہلوں پہل
 ایہ کتھے آئے، بٹکھے شاہ، کتھے تے کد پیدا ہوئے، ایدھے لئی تاریخ دے
 کھوجی آپو وچ اک دوجے نال اتفاق نہیں کر دے۔

تاریخ "سات ستارے" و الخاری اک کچھ تحصیل وار اوہ دے
 صفحہ ۱۳ اتے ایس طراں لکھا اے:

"لاہورتوں وکھن ول وئیہ میل دے فاصلے تے اک بستی پانڈو کے
 نہر باری دو آب دے کنڈھے آباد اے۔ ایتھے بخاری سیدان
 دے خاندان وچ ۱۴۸۸ء دے لگ بھگ بٹکھے شاہ جنم لیا"
 اوہ دے جنم دی ایہ تاریخ ایس کر کے غلط اے کہ بٹکھے شاہ اپنے پیر
 عنایت شاہ قادری دی خدمت وچ رہناں پورے تریہ ورے دسیتا
 جاندا اے، تے اوہ ۱۴۸۸ء وچ فوت ہو گئے سن پیر وی وفات توں اک

درصا پچھوں اونھاں دا جنم لیناں اک ان ہونی جیسی گل اے۔

بٹکے شاہ دے مصنف مسٹر اسبورن صاحب نیں اوہدی تاریخ پیدائش ۱۸۶۸ء، تے تاریخ وفات ۱۹۵۸ء لکھی اے۔ ایس حساب نال اوہدی عمر اک سو پینچ ورھے بن دی اے، پر اسبورن صاحب کول اپنے ایس دعوے دا کوئی ثبوت نہیں۔

پنڈ پانڈو کے مٹی نون دی ایس تذکرے دے مترجم ضیاء الدین احمد برنی نیں پنڈ پنڈو ک غلط لکھا اے، تے بٹکے شاہ دی پیدائش وی ایسے پنڈ دی لکھی اے۔

معلوم ہندا اے، اوس اسبورن دے لکھے PINDPANDOKKE
دولوں وچ کے پنڈ پنڈو ک اسی لکھ دتا اے۔ بٹکے شاہ دی پیدائش وی ایسے
پنڈ وچ ہون دا اسبورن نیں کوئی تاریخی حوالہ نہیں دتا۔

پنجابی زبان دا ادب تے تاریخ وچ اوہدے مرتب نیں برنی دے ترجمے
دی نقل کہ کے کہے تاریخی حوالے دے بغیر ہو بھو انجیں ایس لکھ دتا اے، تے
اوہدا ہور ذکر کردیاں مخدوم غلام محی الدین نون اوہدا استاد لکھا اے۔ پر
مخدوم غلام محی الدین داتے بٹکے شاہ دے زمانہ داتو سال دا فرق اے
جدھاتا تاریخی ثبوت دی موجود اے۔

اوہدے کلام نون ہور ترتیب دین والیاں وچ مولوی انور علی بٹکی، خان
صاحب عبدالرحمن رئیس موضع دھوگری، ضلع جالندھر تے بھائی پریم سنگھ
زیرِ قصور ہی نیں۔ پر اونھاں دی اپنیاں اپنیاں نسخیاں وچ اوہدے حق
مرن دا کوئی تاریخی دبروانہ نیں کیتا۔

مولوی انور علی رشتیکی نہیں اودھے مرن دی تاریخ ۱۷۱۱ مطابق ۱۷۸۵ء
 واذکر کیناے۔ کیوں بے خزینۃ الاصفیا دے مصنف نہیں اپنے
 ایس تصنیف دے صفحہ ۱۹۹ تے ملے شاہ دے بارے ایس
 طراں لکھیا ہے:

”میر ملے شاہ قادری شطاری قصوری، قدس سرہ! از علماء
 خلفاء حضرت عنایت شاہ قادری لاہوری است۔ در قصیدہ
 قصور سکونت داشت و نسبت پیران کبار و سے بچند واسطہ
 بشاہ محمد غوث گویا ری می رسد کہ اسامی گرامی ہمہ حضرات
 در ذکر محمد رضا قادری لاہوری مندرج شدہ اند۔ شیخ بود
 عابد و زاہد و صاحب جذب و سکر و عشق و محبت و وجود
 سماع در توحید سخنان بلند و تقاریر ارجمند داشت و اشعار
 وے بزبان پنجابی کہ مملو از معارف و توحید اند، زبان زد
 خواص و عوام اند و کافی ہائے نجوم و دے در مجالس اصفیا
 قوالاں میخوانند کہ موجب زیادتی شوق و ذوق می گردد و خوارق
 و کرامات بسیار از دے نقل می کنند۔ وفات دے در سال
 یکہزار و یک صد و ہفتاد و یک ہجری است۔“

اپنی عبارت الخ کے ”خزینۃ الاصفیا“ دے مصنف مولوی غلام سرور
 لاہوری نہیں اودھی تاریخ وفات واک قطعہ وی نقل کیتا ہے جہڑا ملے شاہ
 دی چوکنڈی دتج اودھی قبر وی سرہاندی لگا ہویا ہے۔

چوں بُلّھے شاہ شیخ ہر دو عالم
مقام خویش اندر خلد در نید
رقم کن شیخ اکرام ارتحالش
دگر مادی اکبر مست توحید

ایس قطعے دے چھیکڑے دونوں مصرعیاں وچوں دو تارنیاں نکلدیاں
میں۔ پہلے مصرعے دی تاریخ شیخ اکرام دی گینتی وچ اک عدد دو دھیک
اے۔ ہو سکدا اے کہ ایہ اصل وچ شیخ اکرم ہووے۔ تے کاتب دی غلطی
نال اکرام لکھا گیا ہووے۔ بہر حال ایس قطعے دا بُلّھے شاہ دی قبر دے سر صانے
ہوناں اودھی ایس تاریخ وفات دا اک ہووے ثبوت اے۔
تاریخ نافع السالکین دے مؤلف کول بُلّھے شاہ دی تاریخی زندگی دا
کھلار کجھ ہووے دندا تے کھلا ڈلھا ہل دا اے۔ جدھی تصدیق اودے کجھ طالب
تے وطنی بزرگ دی کر دے نیں۔

نافع السالکین دا اک قلمی نسخہ دی موجود اے
ایہ دے مرتب بُلّھے شاہ دے پیر شاہ عنایت قادری شطاوی میں ایہی
تحریر فارسی زبان وچ اے جدھا اسی ٹھیکہ ترجمہ ایتھے دیناں آں۔
”بُلّھے شاہ دے والد سخی شاہ محمد درویش پنڈ اُچ گیلانیاں
علاقہ سندھ وچ رہندے سن۔ ایہ پنڈ گیلانی سیدان
وا آباد کیتا ہو یا سی۔ شاہ محمد دی ذات دے گیلانی سید سن۔
بُلّھے شاہ میں ایسے پنڈ وچ امی ادھان دے گھر جنم یا۔ تے
پونیں ادھان دانان عبداللہ شاہ رکھیا۔ جہڑا ادھان دی

شاعری دی شہرت توں ملے شاہ مشہور ہو گیا۔ اپناں
ایہہ اصلی ناں اوہناں اپنی شاعری وِچ کسے کسے
تھاں دریا دی اے۔ گنڈھاں دی مشہور کافی وِچ
چھیکڑ لا شعر اے۔

ہُن انا لکھ آخ کے تم کرونگا ہیں
پیا اسی سبھ ہو گیا عیسا خدا ہیں
ایسے پنڈ وِچ جد ملے شاہ دی عمر چھیاں دھیاں
دی ہوئی تے اوہدے والد کچھ گھر دکیاں مجبوریاں
توں ایس پنڈوں ڈیرا ڈنڈا چک لیا۔ دانیں پانی
کچھ کیتی تے اوہ پنڈ ملک وال علاقہ ساہیوال
وِچ جا آباد ہوئے۔

ملک وال دی نوں آباد کاری وِچ ابے اوہناں
نوں تھوڑے دن ایں ہوتے سن کہ چودھری پانڈو
بھٹی اپنے کسی نجی کم لئی ملک وال دے اک لاگوں
پنڈ ملوٹدی آیا اوہدی ملت گلت والے بس دے
متھے ملے گھے تے سکھ ساند بچھئی۔

راتیں جد روٹی ٹکڑ توں ویسلے داندے ہو کے بیٹھے
کچھ انگ ساک تے آہنڈی گواہنڈوں دی کول
آبیٹھے گلوگئی کسے سجن چودھری پانڈو نوں پچھیا۔
سناؤ پانڈو کے بھٹی دے نوں دسیبے داکہ حال

چال اے۔

پانڈو اُکھیا۔ رب دی بڑی مہراے پنڈواہ واہ
 ٹٹھیا ہویا اے۔ نہاڈیاں دعاواں نال رنگین پے
 وشنی آں۔ زمین بڑی قابل نکلی اے۔ فصل داڑی
 پتے چوکے تے سوادے پے ہندے نیں۔ جس
 پیلی دل دھیان ماریتے بھرویں نر دی تے اُمر دی
 وسدی اے۔ نہ ساڈنی دا کوئی انت شمار اے۔ نہ
 ہاڑی دا کوئی حد بنّاں۔ رب دی مہر نال سانوں تے
 ایس نویں آباد کاری دا سواد اُگیا اے۔ دوئمہ سمیل
 دی بہار سی پٹے اُجاڑے دے سارے کھتے
 میل دتے نیں۔ کیس کیس دی واہ واہ رج کے پے
 کھاندے تے دعاواں دیندے نیں۔..... پر
 یار۔..... اک۔..... گھانا بڑا پیا ماردا اے۔
 مسیت تے تباں دیکھی اے ناں۔..... میں
 کنہاں ریکھاں تے چاواں نال پواچی اے۔ اوہ بے
 لسی ابے تیکر کوئی چنگا مولوی عالم یا سید نہیں ملیا۔
 جہڑا ادھنوں ساہن بنے بٹھالے۔

پانڈو دی ایہ گل سُن کے اونھاں آکھیا۔ ایہ
 کیڑی اکر اے۔ ساڈے نال دے پنڈ ملک وال
 اک اُج دے سید صاحب نویں نویں آبیٹے نیں۔ اُجے

اپنا گھر ٹوہادی نہیں نہیں وڑیا، ادھیاں دا اپنیں اصل
 ٹکانیں توں مل آواں دس واسے کہ اوہ لوڑ وندوی
 ہوں ہے۔ ادھیاں توں کچھ دیکھو بخورے من ایں جاہن
 تے تھار اکم بن جائے۔

اغلے دن چھاہ دیلے ای کچھ سرکٹھ دے۔
 تلونڈی دے بیڑتے پانڈ و بھٹی نوں نال لے کے
 ملکوال شاہ محمد درویش نوں آئے۔ تے مذہبی بھرا
 گئی دے مان نال اپنی لوڑ سی۔ سخی شاہ محمد آئے بھراواں دا
 مان رکھیا۔ تے کوئی گل گتھ کرن دے بغیر گھر دا دست
 دیو اچک پٹکائے پانڈ دے آ بیٹھے۔

مسجد دی امامت تے درس دی ذمہ داری
 شاہ بولاں آپ سمجھالی، تے اپنے پتر بٹھے شاہ نوں
 پڑھائی نہائی دے نال پنڈ و مال و نگر چارن تے دی
 لاؤتا۔ ایس طرز اپنی جد و نال روشن کرن واسے
 بٹھے شاہ پورا میں بزرگاں دی ایہ سنت دی پوری کر لئی۔

عمر والا اک ہورا نڈازہ

ایس پانن دیچ ساڈے کول ادھتی عمر دارا اچ وانا نڈازہ تے بت کہ اوہ
 والد جد اچ گیدیاں توں ملکوال آئے تے بٹھے شاہ دی عمر اوس دیے چھیاں
 ورمیاں اسی سی۔ ادھتی پوری عمر دی پڑچول اسی ہے ادھتی تاریخ وفات اسی ہے

وہی ایسے چھپہ رہے جمع کرے تے ایسے کُل تتر و تر صے بن دے نہیں پر ساڈے
 ایس اندازے دے دی برخلاف اک ہو رہا بھارا علمی تے تحقیقی ثبوت مل دا اے
 جدھے ہندیاں ایس اندازے نوں دی ٹھیک نہیں بنیاں جاندا
 ایسے ثبوت خان بہادر ڈاکٹر مولوی محمد شفیع صاحب دا اک تحقیقی مقالہ اے
 جہڑا انھوں پنجاب یونیورسٹی دے عربک پرنسپل سوسائٹی دے ترتیب کے سالانہ
 جلسے تے ۲۲ اپریل ۱۹۳۹ء نوں اورینٹل کالج دے پرنسپل تے ایس جلسے دے
 صدر دی حیثیت نال پڑھیا تے اورینٹل کالج میگزین دے مئی ۱۹۳۹ء
 دے چھپوے صفحے تے چھپا ہویا مل دا اے۔ انھوں اسی جویں دا توں ایتھے نقل
 کئے آں

میر بہلی شاہ قادری شطاری قصوری

خزینۃ الاصفا مقنفہ مرحوم مفتی غلام سرور لاہوری طبع ۱۲۸۴ھ ص ۱۹۹ پر
 ان کا مختصر حال یوں دیا ہے کہ وہ ملھے شاہ عنایت قادری لاہوری کے غلامِ خلفا میں
 سے تھے قصور میں رہتے تھے۔ اُن کے پیروں کی نسبت چند واسطہ سے شاہ
 محمد غوث گوالیاری تک پہنچتی ہے۔

وہ عابد و زاہد تھے۔ اور صاحبِ جذب و سکرو عشق و محبت و وجد و
 سماع تھے۔ توحید میں بلند مرتبہ کلام اور قیمتی تقریریں پیش کرتے تھے۔ ان کے
 پنجابی اشعار کہ معارف و توحید سے پُر ہیں۔ خاص و عام کی زبان پر ہیں۔ ان کی کہانیوں
 کو قوالِ اصفا کی مجلسوں میں گاتے ہیں۔ سننے والوں کا ذوق و شوق ان سے
 بڑھتا ہے۔ اُن کے خوارق اور کرامتیں زبانِ زورِ خلّاق ہیں وہ (ع) میں

فوت ہوئے۔

ذیل کی سطور سے متصور یہ ہے کہ میر صاحب موصوف کا سن وفات جو خزینۃ الأصفیاء میں درج ہے درست معلوم نہیں ہوتا۔

ایک قلمی نسخہ اور ادو وظائف کا فیروز پور شہر میں عبدالعزیز خاں صاحب کلارک آف کورٹ سیشن کورٹ فیروز پور کے پاس محفوظ ہے۔ جس میں ایک اجازت نامہ بزبانی میر صاحب موصوف درج ہے جو اس مسئلے پر کچھ روشنی ڈالتا ہے۔

اس نسخہ کی قلمی ۱۴۸ انچ x ۱۱۶ انچ ہے۔ اس میں مختلف رسالے ہیں۔ جن میں تعویذات، نقوش، فالنامے، اعمال حب اومیہ وغیرہ درج ہیں۔

پہلے رسالے کے آخر میں تاریخ کتابت ۵ شہر ربیع الثانی ۱۰۸۰ درج ہے۔ بعض رسالوں کے شروع یا آخر میں۔ اور ایہ وغیرہ کا نام بھی لکھا ہے۔ مثلاً حرز ابودجانہ، درود کبریت احمر تصنیف حضرت غوث الاعظم دعاء برہتہ دعاء بانات العظمہ اس دعا کے آخر میں لکھا ہے۔ رہ اذن واجازت و رخصت حضرت حق آگاہ میاں عبداللہ عشقی شروع نمودہ۔ و در عمل آورده شد

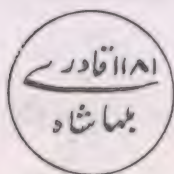
اس سے پہلے ورق پر وہ اجازت نامہ درج ہے جس کا ذکر نیچے آتا ہے۔ فالنامہ حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

دُعاء معنی، دُعا و پوچھن، حرز امیرین، صلوٰۃ جا، چہ درود قدسی
قصیدہ بُردہ یا۔

عربی عبارتیں خط نسخ میں۔ اور فارسی خط نستعلیق میں لکھی ہیں
جہاں؛ سرودم بیان دعوت ادعیہ مختلفہ کا عنوان درج ہے۔
اس سے پہلے ورق پر عبارتِ ذیل درج ہے۔

اجازت و رخصت حرز یمانی و بابت العظمہ و
بانت الکرامت و عزب البحر و اوراد فتیحہ و غیرہ جمیع
دعوت ہاد از زبان مبارک حضرت سید عبداللہ عشق
عرف میاں بلہ شاہ جیو نقیر جناب سید عبدالقادر جیلانی
برحقائق و معارف آگاہ محبت پناہ حافظ خان محمد
داودہ شد باید کہ قبول نمودہ آرد ^{۱۸۱} و نیز اوراد سلسلہ
قادریہ شطاری (کذا) و مداریہ و چشتیہ و سہروردیہ
خلافت وادہ شد باید کہ خود ہم مشغول شود بہ طالبان
نیز اشتغال نماید۔

آخری سطر کے نیچے مہر ہے جس میں بلحا شاہ قادری
^{۱۸۱} کذو ہے۔ اسی مہر کا نقش کتاب میں یہ اور جگہ بھی ہے
نقش کی نقل یہاں درج کی جاتی ہے۔

بظاہر سید عبداللہ شاہ عشقی عرف میاں بلہ شاہ فقیر خباب
شاہ عبدالقادر جیلانی ہی میرے بھٹے شاہ قادری شطاری ہیں
جن کا ترجمہ صاحب خزینۃ الاصفیاء نے دیا ہے۔ اور جن کا
نام ان کی اپنی مریدوں میں بھٹا شاہ قادری ہے اگر یہ درست ہے
تو اس مرید کی رو سے وہ ۱۱۸۱ میں ابھی زندہ تھے۔ ان کی
تاریخ وفات ۱۱۷۱ نہیں ہو سکتی۔

ایس نوٹ دی روشنی و بیچ و چار کر یے تے بھٹے شاہ دی عام
مشہور تاریخ وفات وہی غلط ثابت ہندی ہے۔ تے ایس طراں جویں ساتوں
اونہاں دے جنم دی تاریخ دا ٹھیک پتہ نہیں لگدا تاریخ وفات دا وی رولا
ای رہندا اے۔

ساڈے کول خزینۃ الاصفیاء تے اونہاں دی لوح فزارتوں اگے ہور
کوئی تحریری ثبوت نہیں سی جہڑا اسی اونہاں دی تاریخ وفات دے ثبوت و بیچ
پیش کر سکدے۔

کلام

بھٹے شاہ دے کلام دخی پُن چچان لئی اپنے دلوں اساں بڑی احتیاط
ورقی اے۔ تے کوشش کیتی اے کہ اونہاں دا اصل کلام اپنے اصلی روپ و بیچ
پیش کیتا جاسکے۔

ایسر۔ ہیکر پنجابی ادب دے جہڑے بستے غونے ساڈے سامنے
آئے نیں، اونہاں دلوں و بیچ کے بندہ ایہ آکھن لئی مجبور ہو جاندا اے کہ اوہ

نال اودے ترتیب دین والیاں تے چھاپن والیاں کوئی چنگا سلوک نہیں کیتا۔
 یلکھے شاہ دیاں کافیاں تے اودے ہور کلام نال دی جو سلوک ہو یا اودے
 خیالاں دی اُچی اڈار بے پرواہی دے اینہاں جلال توں اُپے پر مار دی رہی
 بھانویں اودھاٹاٹاٹاں ٹاناں کھنب کدھرے کدھرے اینہاں جلال دیاں گھڑیاں
 وچ پھس ای گیا۔ پرواہیاں اُچیاں اڈاراں اُتلی ہواناں وچ پھرن سکیاں۔
 ساڈی بے پرواہی تے غفلت دے ایس لیں سمیں ساڈے تے بلکے شاہ
 وچ پوریاں دونہ صدیاں دالماں کھپا پاتا۔

تاریخی راہواں دے ایہ مڑ دے موڑ جد ساڈے سہمنیوں دی انجیں پاسے مروڑ
 کے لنگھن لگے تے دل اپنے مادی ادب نوں اجھیاں بُجیاں وجدیاں دین کے رہ
 نہ کیا۔ یلکھے شاہ دے کلام دی پرکھ پڑتال تے صحیح ترتیب داپکا ارادہ کر کے کم
 چھوہ ڈتا۔ جنوں اج سرے چارٹھ کے پیش کردیاں ہویاں پوری پنجابی بہتلی دی
 مالکی ملن جنیں چاچڑھے ہوئے نیں۔

ایس نسخے دی ترتیب لئی جنھاں کتاباں والاں کرا کر کے اصل کلام تے
 اودے صحیح متن نوں کٹھیاں کرن دی کوشش کیتی گئی اے اودے میٹھ لچیاں کتاباں
 نیں۔

الف :- قانون خشق (حصہ اول تے دوم) مرتبہ مولوی انور علی صاحب
 رنجی (۱۳۰۹ھ، ۱۹۵۲، ۱۹۵۹ء) لاہور،

پ :- کافیاں حضرت بلکے شاہ قصوری مرتبہ بھائی پریم سنگھ
 صاحب زرگر قصوری قصور، ۱۹۵۳ء سمت

گ :- کافیاں میاں بلکے شاہ لاہور، ۱۳۰۸ھ

س :- کافیاں بُلکے شاہ لاہور ۱۹۵۰ء

ع :- کافیاں بُلکے شاہ لاہور

ق :- کافیاں بُلکے شاہ قلمی نسخہ میاں احمد دین صاحب لورائیں ضلع

گجرات۔

ایتھے اینہاں نسخیاں داتھوڑا جیہا ویرواتے جان پچیان کرانی ضروری معلوم

بندی اے۔

الف :- ایس نسخے دے پہلے چھاپے دی کوئی تاریخ نہیں ملدی بروہی
النور علی صاحب میں اپنے نسخے نوں ترتیب دین وچ بڑی محنت کیتی اے تے
اوہدی شرح کرن وچ بڑا ذور ماریا اے۔ ایس طراں اونھاں دا ایہ کم بڑی تعریف
والا اے۔

اپنی تحقیق نال جاتاں کلام وی اونھاں ایس نسخے وچ کٹھا کیتا اے۔ اوہدے
لئی بڑی احتیاط کیتی اے۔ تے شرح وچ بڑے بھرپور حاشیے لکھے نہیں جھڑے
پنجابی ادب دی بڑی خدمت اے۔

ایس نسخے دیاں کافیاں دی ساری گینتی ۱۱۶ ایں۔ جہڑی (پ)، نسخے
دی گینتی نالوں ۴۲ کافیاں گھٹ اے۔ کچھ دوہڑے تے دوسری حرفیاں وی ایس
نسخے وچ (پ)، نسخے نالوں گھٹ نیں۔ فیروزی میرے سامنے پئے نسخیاں
وچوں ایہ دو جاناں نسخہ اے، جدھے وچ بُلکے شاہ دا بہتا کلام ملدا اے تے اپنی
شرح دے وادے نال ایہ صائب اول اے۔

پ :- ایس نسخے دا مواد دو بے سارے نسخیاں نالوں چوکھاتے دا اندا
اے۔ ایہدے وچ جتنے کافیاں دی گینتی دی دو بے نسخیاں نالوں ودھیک

اے اوتھے دوسرے تے سی حرفیاں دا انگ سمولای دودھ اے۔
ایہدے صفحہ نمبر ۲ تے بھائی پریم سنگھ صاحب ایس نسخے بارے لکھدے
نہیں۔

”مجھ کو مدتِ مدید سے یہ شوق دامگیر تھا کہ کاہیلے تے یلکھے شاہ
صاحب جو کہ بسبب آپ کے اُمّی ہونے کے یکجا نہ تھیں بلکہ قوالوں
کو سینہ بسینہ یاد تھیں جن کا حاصل کرنا بہت دشوار امر اور نہایت محنت
کا کام تھا۔ چنانچہ کئی سال کی مدت سے اس محنت شاقہ کو گوارا کر کے
جہاں جہاں وہ اشخاص جن کو کافیاں یاد تھیں بہت وقت اور صرفِ زر
کثیر سے نقل کر کر یہ ایک نسخہ تیار کیا جن سب کا میں تسکریہ ادا کرتا ہوں۔
خصوصاً جناب خاٹن صاحب علام حسین خاٹن صاحب خلف
الرشید جناب رحمت خاٹن صاحب کا از حد مشکور ہوں کہ جن کے
عنایت بے غایت سے مجھے بہت سادہ و خیر جس کی تعداد ۴۰۰ گز ہیں
اور بارہاں ماہ اور اٹھواریں اور دوسری حرفیاں میں جو کہ نہایت صحت
سے اس میں درج ہیں۔ انہوں نے بھی بفرمائش جناب معلی القاب
محمد سرور خاٹن صاحب مرحوم و مغفور خلف الصدق جناب عبدالرحمن
خان صاحب رئیس اعظم ضلع جالندھر قصبہ دہوگری کئی سالوں کی محنت
سے شبکل تمام بطور خزانہ چینی کے یکجا جمع کی تھیں اور اپنی الطافِ کریمانہ سے دُ
ذخیرہ مجھے سب شائقین میں عام کرنے کے لیے عنایت فرمایا ہے۔“
ایس نسخے وچ دونہ سی حرفیاں دا سمولاد ابداد و بے نسیجاں دے نال سمند
دے دونہ کناریاں دی دوری دے ویر دے وانگر اے پرزے زبانی دعوے نال

ابن اسحق حریفان دابہناں جتھے پانے تھاں اہناں دے ہون دا کوئی پکا ثبوت نہیں
اوتھے اصناں دی پرچول کیتیاں وی کجھ بُشے دی صورت نظر آندی لے۔

سی حرفی دوم جہڑی نسخے دے ۱۰۸ صفحے تول شروع ہندی لے۔ اوہدی
زبان دا روپ، شعر دی بندش وزن دا عیب، فنی ترکیباں، تے بولی دا اٹھارواں
تے سات نہ ہونا یکتھے شاہ دی زبان دے روپ، شعر دی بندش، وزن دا ٹھک
فنی ترکیباں تے بولی دے رواں اٹھاناں اُکا نہیں رلدے۔

میری ایس وچار دے ثبوت لئی دو پار نمونے دیکھو۔
صفحہ ۱۱۱ دا اک شعر لے۔

ص۔ صبر کرنا آیا بنی اُتے دیکھ رنگ نہ چت ڈولا یسے جی
سدا تخم دی طرف نگاہ کرنی پات پھول کی لوڑ نہ جائے جی
جوئی آئے اور جاتے اک بے نایں تان سو کون دانش جو لایے جی
بُٹھے شاد سنبھال خود کھنڈ پاکی جسے بکے پھل تے کیوں کھایے جی
ش۔ شبنیں کوئی ذرا اس میں سدا پنا آپ سروپ بے جی
نہیں گین اگیان کی ٹھورا دہاں کہاں سوئے چھاؤں اور دھوپ جی
پڑیج ہے ایہی میں ہی سویا کوڑا سخن کا رنگ اربوپ بے جی
بُٹھا شاد سنبھال جب مَول دیکھا ٹھور ٹھور میں اپ اوتے جی

مثال لئی تسی ادھناں دونہ شعراں تے ای نظر مارو۔ ایہ زبان دی ڈول
شعر دی اجہی کجی بندش، ایہ پھوکیاں فنی ترکیباں، وزن دا گھٹا دا ہدا، تے بولی دی ایہ
اک پال بُٹھے شاد دے فنی روپ دا اصل چہرہ ہر تے کہہ رہے رہیا اوہدے
روپ دا پرچھاواں دی معلوم نہیں بُندا

ایسے سی حرفی وِج اک لفظی ترکیب نوں ایناں دہرایا گیا اے کہ اوہ شاعر
 دے فنی منشا واصلہ بن کے رہ گئی اے۔ تے ایس اک سی حرفی دے مقابلے
 تے۔ اوہدا سارا کلام بھول ماریتے۔ ایہ لفظی ترکیب کسے اک کافی یا دو صطرے وِج
 نہیں آوندی۔ فیر کافیاں، دو صطرے اوہدا جیہا پیٹھ داتے زور والا کلام ایں، جدھے
 وچوں اوہدا اصلی چہرہ بہرہ نظر آوند اے۔ پر اوہدی ایہ لفظی ترکیب اوہدے سارے
 کلام وِج کدھرے نظر نہیں آوندی۔

”بھلے شاہ سنبھال توں آپ تائیں“

ایس اڈھے مصرعے دی دہرائی۔ ج۔ و۔ ز۔ ر۔ ز۔ ش۔ ص۔ ص۔ ک۔ تے و
 دے شعراں وِج کیتی گئی اے۔ جہڑی اوہدے کلام دی عام ترکیب نالوں اکا امی
 اوپری تے بگانی جیہی اے۔

ایہ وی ہو سکدا اے کہ اوہنوں ایہ ترکیب چو مصرعے شعراں وِج امی یا وُن
 دا خیال آیا ہووے۔ یا چو مصرعے اکھن گیاں ایں ایہ ترکیب اوہنوں سچھی ہووے
 پر بے کرایہ اوہدا اپنا منشا بنداتے اوہ ایہی دہرائی کچھ شعراں وِج ای کر کے چھڈ
 نہ دینداری حرفی دے سارے شعراں وِج امی ایس ترکیب نوں ورث دا جہڑا
 اوس میں دا ادبی وی سی پر اوس انج نہیں کیتا۔ جدھے توں موم بند اے کہ ایہ
 اوہدا اپنا ورتار نہیں۔

ایسے سی حرفی وِج حرفیاں دے مڈھے حرف دی ورتوں دی جیہی اے
 جدھا تعلق بھلے شاہ جیسے وڈے عالم نال تے چھڈو۔ اک ان پڑھ عامی شاعر
 نال وی نہیں ہو سکدا۔ ذرا ایہ عادی نمونہ دیکھو

رث :- سمجھ حساب کر بیٹھ اندر

نہ - جادواں آدناں نہیں اوتھے

ض - ذکر اور فکر کو چھوڑ دے تہ کے

ظ - جدانیں تیرا یار تیں تھیں

ایس طراں مڈھے حرف دے اعلان نال اعلیٰ لفظ دا اجیہا اوپرا جوڑ
مردار پریم سنگھ صاحب دی علی ترکیب تے ہر سکدی اے - ملکھے شاہ
جیسے عالم دے کلام دا انگ نہیں ہو سکدا -

خورے کچھ پانے والے نسخیاں دیاں اجیہاں گھاٹاں تصور کر کے ای پریم
سنگھ مولیٰ اپنے تحریری بیان وچ ملکھے شاہ نوں اُمی نخ دین دی جرات
کیتی اے پر کے گلے بدھے تاریخی سیج نوں کوئی بناوٹی گالاں نال کیویں جھوٹا ثابت
کر سکدا اے -

تاریخ بڑے دور نال ایس گل دی اکیس دیکھی گواہی دیندی اے کہ ملکھے
شاہ مسجد کوٹ قصور دے ادھیاں طالب علمیاں وچوں سن جنہاں اپنے ویلے
دے تاریخی عالماں دا درجہ حاصل کیتا -

خواجہ حافظ غلام مرتضیٰ قصوری جیہا ناضل استاد آپ ملکھے شاہ دی
شاگردی دا فخر کرما اے - اونھان دا ایہ مشہور تاریخی قول اچ دی پنجابی تاریخ دے
سینے وچ پیا گونج دا اے -

”مینوں دو شاگرد عجیب ملے نیں - اک
ملکھے شاہ جس علم پڑھ کے سُرنگی پھڑلئی
تے دو جا وارث شاہ جہڑا عالم ہو کے
میرا بنھے دے گیت گون لگ پیا“

سسی حرفی سوم وارنگ ڈھنگ سسی حرفی دوم تے شہید کرن واراک ہو۔
 ثبوت اے۔ ایس سسی حرفی دی زبان بندش تے فنی ترکیباں وچوں یلکھے شاہ
 دے نکر وارنگ روپ۔ انجیسی پیا جھلکاں مار دے جویں کافیاں تے دوسڑے
 دے شیشے وچوں۔

اجھے عذراں دے ہندیاں ہویاں دی سسی حرفی دوم نوں اساں اپنے
 نسخے وچ درج کر دتا اے کہ اوہی نقل دپ، وچ ملدی اے۔ میرے خیال وچ
 ایہ دو جابقتیر نسخہ اے۔

گ۔۔ ایس نسخے وچ ۵۸ کافیاں تے ۸ دوسڑے دتے گئے نیں جنھاں
 دی ترتیب وچ بڑی محنت تے احتیاط کیتی گئی طوم ہندی اے۔
 قصیدہ عارف دے سرنا دیں نال ایہدے وچ اک داہد و کافی ملدی اے
 جدھی ٹیپ دامصرع اے۔

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

پراہدے لئی ایہ ثابت اے کہ ایہ کافی پیر ملکے شاہ دی کافی نہیں بھانویں
 ایہ کافی (س)، دے نسخے وچ یلکھے شاہ دے ناں تے مڑھی گئی اے۔ پراہدا
 آکھن والا اوہدے چھیکڑے بند وچ آپ امی پیا بولدا اے۔

کشن سنگھ عارف سمجھاویں مردھرتلی تے تیج بتاویں

موٹی بات ارتھ باریک اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

ایس بندتوں ایہ صاف ظاہر اے کہ ایہ کے کشن سنگھ عارف دالہیا
 ہویا قصیدہ اے جنھوں دھکو دھکی یلکھے شاہ دے کلام دانگ بنان دی
 کوشش کیتی گئی اے پر پیر ملکے شاہ لئی ایہ کوئی نویں گل نہیں بہروڑے

پنجابی شاعر نال انج دے سلوک دی کوشش ادہدے اے دواے ورج مڈھوں
ایں ہندی رہی اے۔

فیروہی ایس نسخے دی ترتیب دین والیاں ادہد کجھ خیال رکھیا اے ایدھی
لٹائی چھپائی تے کاغذ وی عام نسخیاں نالوں کجھ دل اے۔ میں ترتیکے تھاں ایس
نسخے کوں صلاح ہئی اے۔

۵۔ ایس نسخے وچ کافیاں دی گینتی ۷۰ اے چھیکڑ وچ قصیدہ عارف
دی ہے پر دک، والے نسخے وچ اوہ جتھے کشن سنگھ عارف دے ناں
تے دے۔ ایدھے وچ ایس طراں ایں۔

مجید عارف سمجھاویں

سر دہر تلی تے سیج بناویں

موٹی بات ارتھ باریک

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

۶۔ ایس نسخے دی اپنی دکھری کوئی حیثیت نہیں۔ (دگ) والے نسخے تے
کتب خانہ عزیزہ کشمیری بازار لاہور میں۔ اپنا سرورق لا کے ادہدے متھے تے
کافیاں بٹلھے شاہ دی چھاپ لادتی اے۔ جد جاکر کے میں ایدھے کوں (دگ)
والے چھاپے جی این مدد لئی اے۔

ایس طراں ایدھے وچ کوئی مجید عارف نظر آدندے نیں لٹائی چھپائی وی
ایدھی کجھ جنگی اے پر ایہنوں ترتیب دین والے بزرگ میں ایہنوں کافیاں بٹلھے شاہ
دی تھاں اک انہاں کھاتہ بنان دی دلوں وجوں کوشش کیتی اے۔ بھانویں بٹلھے
شاہ دا کلام اپنے اٹھا دی تن نال ادہدے کوں دیا نہیں۔

ایدھے دج بے ترتیبی تے لاپرواہی ایس حد تک اڑی ہوئی اے کہ چھپکڑ
 دج پلٹے شاہ دی تھاں اوہدیاں کافیاں دج شاہ حسین دیاں کافیاں دارا
 پادشاہ گیا اے۔

شاہ حسین گئے شہ نالے
 رو رو میں کیتے رت نالے
 کسے کیا تھدھ بھجالے
 ناتھوں کیوں چت چایائی
 (ص: ۶۲، ک: ۶۷)

کسے حسین فقیر نہاناں
 جو ہوسے رب ڈاڈے دا بھاناں
 (ص: ۶۳، ک: ۶۸)

ایس نسخے دج ایہ دو کافیاں شاہ حسین دیاں جڑوتیاں گئیاں نیں۔ جڑیاں
 ایدھی بے ترتیبی دیاں چشم دید گواہ نیں۔
 اک ہو رگل دی اے کہ ایہ نسخہ لالہ لہجورام پبشتر نوکھا بازار، لاہور دے نسخے
 دی نقل اے۔ ہو سکدا اے کاتب نہیں جویں دا توں نقل کر دتا، ہودتے تے کسے اہنوں
 دوجی وار دیکھن دی تکلیف ای نہ کیتی ہودے۔

لالہ لہجورام والے نسخے دی تیری بھال کیتی اے پر اوہ نہیں مل سکيا۔ نہیں تے
 اوہدے صحیح حوالے نال ایہ گل صاف ہو جاندی۔

سنت سنگھ، برکت علی، غلام علی، تے دین محمد والے نسخے دی لالہ لہجورام
 والے نسخے دی امی نقل دے جان دے نیں پر ادبناں دا ٹھیک ویر داوی تدرے

ہو سکا اسی بے اوہدے والا نسخہ ہتھ لگ جاندا۔

ق۔ ایہ پاٹا پورا ناں تے کدھروں کدھروں چھپیا ہویا نسخہ میرے پورے پورے
دوست میاں احمد دین صاحب سکھ موضع لوریاں ضلع گجرات کولوں ہتھ لگا۔
جد سے پہلے تے اک دوپٹے ورتے نالوں نسخے ہوئے نہیں۔ ایس کر کے ایدے
کاتب تے تحریر دی تاریخ سن دا کچھ پتہ نہیں لگ سکیا، اُنج کلام والا لکھ اکیٹیاں
ایہ نسخہ معتبر معلوم ہندا اے۔

الف ہرتے (پ) دے دو نماں نسخیاں وچ ورتے کلام دا اماندرا ہوتا ایدے
نال رل دا ہندا اے جد سے توں مینوں ایہ نسخہ بنناں ہووے نسخیاں نالوں بتا بھیج تے
معتبر معلوم ہندا اے کچھ کلام بے (الف) وچ ہے تے (پ) وچ نہیں کچھ بے
(پ) وچ ہے تے (الف) وچ نہیں پرا ایدے وچ دونوں انگ بڑی حد تک
نظر آوندے نہیں جد سے نال ایدے بتا۔ معتبر ہون دی تصدیق بُندی اے ایس
کر کے اپنے کم دی بنیاد میں ایسے نسخے تے رکھی اے ہور نسخیاں وچوں جویں جویں
ملکے شاہ دا کلام مل سکیا اے ادھوں دی پوری تحقیق تے ویروے نال ایس
نسخے وچ جمع کر دنا گیا اے تے یقین ایں کہ میرے والے نسخے وچ ہن ملے شاہ
دا کلام جتنے بناوٹی دا بدے گھائے توں پاک صاف اے اتھہ مکمل وی اے۔

اُن چھپیا کلام

تھوڑا جیہا اُن چھپیا کلام دی پوری پُن چھان تے پرچول نال ایس نسخے وچ درج
کیٹا اے جد سے تے ملے شاہ دے کلام دا شبہ ہی نہیں پیندا سگوں پورے

یقین نال آنھ سکی واسے کہ پیر پلھتے شاہ واسی کلام ایں۔
 جنھاں سبھاں ادب دایہ روپ بگیرن وچ میری قلم واسا تھ وٹالے میں اونھاں
 دادی مان کروا ہویا دعا کرناں کہ رب اونھاں دے علمی ادبی شوق نوں بہر دھاتے
 تے اوہ اپنی مادرسی زبان دے علم تے ادب دی بہتی توں بہتی خدمت کر دے
 رہیں۔

چانن دے لئی وچ صنیرے جنڈاں جالین واسے !
 وسدے رہیں اُجاڑاں دے وچ دیوے جالین واسے

دولیف الف

۱

الف اللہ تال رتادل میرا
 مینوں "ب" دی خبر نہ کاتی
 "ب" پڑھدیاں مینوں سمجھ نہ آوے
 لذت الف دی آئی
 "ع" تے "غ" توں سمجھ نہ جاناں
 گلّی الف بھمائی
 بُلّھیا، قول الف دے پورے
 جیڑے دل دی کرن صفائی

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 ایسی آئی من میں کاء
 دکھ سکھ سب دنجائیورے
 ہار سنگار کو آگ لگاؤں
 گھٹ اُپر ڈھانڈ چائیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 سن کے گین کی ایسی باتاں
 نام نشان سبھی انگھاتاں
 کوئل دانگوں کو کاں آتاں
 تیں ابے دی ترس نہ آئیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

(۱) اُن کیوں، ساجن، چر لایا ہے؟
 (۲) ایہ بند نہیں ملدا۔
 (۳) سن رملی ہوتی

{ دپ ۳۰، ک ۲۳

گل "ترگانی" سیس کھیریا
 بھیکھ متگن نوں رو رو بھیریا
 جوگن نام بھیا رٹ دھیریا
 انگ بھوٹ رمائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 عشق ملاں نے بانگ دیوائی^(۳)
 اٹھ دوڑن گل واجب آئی^(۴)
 کر کر سجدے گھر دل آئی^(۵)
 متھے "محراب" ٹکائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 پریم نگر دے اُٹے چالے
 خونی نین ہوئے خوش حالے
 آپے آپ پھسے دج جالے
 پھس پھس آپ کو بائیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

(۱)، ایہ بند نہیں ملدا
 (۲)، متون
 (۳)، ستائی
 (۴)، ایہ گل اٹھی دینی آئی
 (۵)، صدق
 { پ، ص ۳۰، ک

(۶)، فی منہ محراب - (الف: ص ۱۳۰، ک ۴۵) (۷)، ایہ بند نہیں ملدا (الف: ص ۱۳۰، ک ۴۵)

دُکھ برہوں نہ ہوں پُرانے
جس تن پیراں، تون جانے
اندر جھڑکاں، باہر طعنے
نیوں لگیاں دُکھ پائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

میناں^{۱۱} مالن روندی پکڑی
برہوں پکڑی کر کے تکرہ
اک مرنا، دو جی جگ دی پکڑی
ہُن کون بناں بن آئیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

بُھٹا^{۱۲} گتوہ سنگ پیت لگائی
سوہنی بن تن سب کوئی آئی
دینخ کے شاہ عنایت سائی
جی میرا بھر آئیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

{ ۱۱) ایر بنہ نہیں ملدا
۱۲) ایر بند نہیں ملدا
(الف: ص ۱۳۰، ک ۴۵)

(۳) بُھٹا شاہ گربٹہ لگاتے۔ دپ: ص ۱۳۰، ک ۲۳

اب گن گلی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

تم سنو ہماری بنیاں
 موہے رات دن نہیں چنیاں^۳
 ہُن پی بن پلک نہ سر یئے
 اب گن گلی کیہ کر یئے؟

اب گن گلی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

اے آگن برہوں دی جاری
 کوئی ہماری پیت نواری

بن درشن کیسے تر یئے؟
 اب گن گلی، کیہ کر یئے؟

اب لگن لگی، کیہ کریتے؟

نہ جی سکے، تے نہ مرے

بُٹھے پئی مصیبت بھاری

کوئی کروہاری کاری

ایہ اجسے دُکھ کیسے جریے؟

اب لگن لگی، کیہ کریتے؟

اب لگن لگی، کیہ کریتے؟

نہ جی سکے، تے نہ مرے

۴

اب ہم گم ہوئے !
 پریم نگر کے شہر
 اپنے آپ نوں سو بدھ رہا ہوں
 نہ سر، ہاتھ نہ پیر
 خودی کھوئی، اپنا پد چیتا
 تب ہوتی گل خیر
 لتھ گڑے پدے گھر تھیں
 کون کرے زویر ؟
 بٹھا شہ ہے دُوبیں جہانیں
 کوئی نہ وسدا غیر

اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں
 پہلے نیڑوں لگایا سی تیں آپے چائیں چسائیں
 میں لایا اے کہ تُو دھ لایا، اپنی اوڑنبا میں
 راہ پواں، تاں دھاڑے بیلے جنگل مکھ بلائیں
 بھوکن چیتے تے چت پھتے، بھوکن کرن ادائیں
 یار تیرے جگاتر چڑھیا، کُنڈے مکھ بلائیں
 ہول دنی دا تھر تھر کنڈا، بیڑا پار تنگم تیں
 کر لئی بندگی رب پتے دی پون قبول د عابیں
 بُلھے شاہ تے شاہاں دا مکھڑا، گنگٹ کھول دکھائیں
 اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں

اُمّھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
اک روز جہاؤں جانا اے

جاقرے وچہ سمانا اے

تیرا گوشت کپڑیاں کھانا اے

کرچیتا مرگ دسار نہیں

اُمّھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

تیرا ساہنیڑے آیا اے

کچھ چوٹی و اج رنگیا اے

کیوں اپنا آپ و بنجیا اے

اے غافل، تینوں سار نہیں

اُمّھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ستیاں عمر و بنجائی اے

توں چرخے تندہ پاتی اے

کیہ کرئیں؛ داج تیار نہیں

اُمّھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں جس دن جو بن متی نہیں
 توں نال سیاں دے رقی نہیں
 ہو غافل گلیں دُقی سیں
 ایہ بھورا تینوں سارا نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں مڈھوں بہت کچھ نہیں
 نہ لجیاں دی نہ لجی نہیں
 توں کھا کھا کھانے رچی نہیں
 مہن تائیں تیرا بار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 اج کل تیرا مُکلاوا اے
 کیوں سستی کر کر دوا اے
 ان ڈٹھیاں نال ملا دے
 ایہ بھلے گرم بازار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ایس جانوں جائیں گی
 پھر قدم نہ ایتھے پائیں گی
 ایہ جو بن روپ و نجائیں گی
 تین رہناں وچ سُن نہیں

اُٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

منزل تیری دُور دُراڈی
 توں پوناں وچ جنگل وادی
 اوکھا پھن پیر پیادی
 وِستی توں اُسوار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اک اُکلی تنہا چلیں
 جنگل بربدے وچ رُئیں
 لے لے تو شہر ایتھوں گھلیں
 او تھے لین ادھار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

(۱)۔ بلداے

(پ: ص ۸، ک ۳)

(۲)۔ (پ: ص ۸-۹، ک ۳)

اودہ خالی اے سُنچ حویلی
 توں وچ رہیں اک اکیلی
 اوتھے ہوسی ہو رہ نہ بسیلی
 ساتھ کسے دا بار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 جہڑے سُن ویساں دے باجے
 نال جنھاں دے وجدے دے
 گئے ہو کے بے تختے تلبے
 کوئی دُنیا دا اعتبار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتنے ہے سلطان سکندر
 موت نہ چھڈے پیر پیغمبر!
 سبے چھڈ چھڈ گئے اوڈنر
 کوئی ایتھے پائیدار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتنے یوسف ماہ کنعانی
 لئی زینحہا فیر جوانی
 کیتی موت نے اوڑک فانی
 فیراودہ ہار سنگار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے^(۱) تخت سلیمان والا

دبج ہوا اڈا سی بالہ

اوہ بی قادر آپ سنبھالا

کوئی زندگی دا اعتبار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے^(۲) میر، ملک، سلطاناں

کوئی مار نہ بیٹھے ٹھاناں

شکر و اجناس شمار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

پھٹلاں^(۳) پھل چنبیلی لالا

سون سنبل سرو نرالا

باد خزاں کیستنا بڑحالا

زرگس نت خمار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

جو کچھ کر سیں^(۴)، سو کچھ پائیں

نہیں تے اوڑک پچھو تائیں

سُنجی کونج دانگوں کُر لائیں

کھناں با بچھ اڈا رہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

ڈیرا کریں ادبیں جا رہیں!

جتنے شیر، پنگ، بلائیں

خالی رہن محل سرائیں

پھرتوں ورثے دار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اسی عاجز و بیج کوٹ علم دے

اوسے آندے و بیج قلم دے

بن کھے دے ناپیں کم دے

باہجوں کھے پار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

بُھٹا شود بن کوئی ناپیں

ایتھے اوتھے دو میں سرائیں

سنبھل سنبھل قدم نکائیں

فیر آون دوجی وار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

۷

اُٹھ گئے گواہنڈوں یار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 اُٹھ گئے، ہُن ربنڈے نہیں
 ہو یا ساتھ تیار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 واہڈ^(۱) کیجے بل بل اُٹھ^(۲) دی
 بھڑکے برہوں نار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 بُھٹا شوڈ پیارے با، بھجوں
 ربا، ہن ارار نہ پار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟^(۵)

(۲) اُٹھ

(۱) واہڈ

(۴) نہ رہے ارار نہ پار

(۳) نہ رہے اوٹار نہ پار

(۵) لاٹنی دی ترکیب، ٹپٹ کر دئی گئی اے (الف: ص ۱۰۳، ک ۱۸)

آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی؟
 ستیاں بیٹھیاں کچھ نہیں ڈٹھا، جاگدیاں شوہ پائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 قہر یا ڈنی شمس بڑے، اٹا کر لٹکا یوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 عشق عشق جگ وچ ہوئیاں، دے دلاں بٹھائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 میں تیں کائی نہیں جدائی، پھر کیوں آپ چھائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 مجھیں آئیاں، ماہی نہ آیا، بھوک برہوں ڈولائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 ایس عشق دے دیکھے کارے یوسف کھوہ پوئیوئی

(۱) سچیاں دپ: ص ۵۹، ک ۶۱، (۲) پائیائی (۳) رالف: ص ۱۱۳، ک ۳۸

(۴) رالف: ص ۱۳۲، ک ۴۸

(۵)، (۶)، (۷)، (۸) دپ: ص ۵۹، ک ۶۱

آ، سجن، گل لگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 داگت^(۹) زینا وچ مصرے گنگٹ کھول رُلا یوئی
 آ، سجن، گل لگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 دیت آئی موی بولے تد کوہ طور ج لایوئی
 آ، سجن، گل لگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 کن تائی جھڑکاں والا آپے حکم سنا یوئی
 آ، سجن، گل لگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 عشق دیوانے کیتا فانی دل یتیم بنا یوئی
 آ، سجن، گل لگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 بُھاشوہ گھروسیا آکے شاہ عنایت پایوئی
 آ، سجن، گل لگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی

()

(۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲)، (۱۳)
 { دپ: ص ۵۹، اک ۶۱ }
 (۱۳)، بُھاشا شاہ د امرتے برقعہ شاہ عنایت پایوئی

اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 کُن نیکو نوں اگے دیاں گیاں
 نیوں نہ مگڑا پوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 آپ چھڑ جاندا نال بھیں دے
 سانوں کیوں بیلوں موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 رانجھے جیہا مینوں ہو رہ نہ کوئی
 مستان کر کر موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 مان دایاں دے نین ملوئے
 ٹوہا دوپٹہ گوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 اَحدہ محمد دینج فرق نہ بٹھیا
 اک رتی بھیت مروڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا

۱۰

اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 ع غ دی ہکا صورت
 ہک مُکتے شور مچایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 سستی دا ڈال لٹن کارن
 ہوت پُنوں بن آیا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 بُلٹھا شوہ دی ذات نہ کائی
 میں شوہ عنایت پایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

اک الفوں دو تین چار ہوتے

پھر لکھ کر دھڑھڑا رہے ہوتے

پھر اوتھوں بائچھ شمار ہوتے

ہک الف دھکتے نیارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

کیوں پڑھنا تیں گڈ کتاباں دی

سرچانا تیں پنڈ عذاباں دی

ہن ہویا شکل جھلاواں دی

اگے پنڈا مشکل بھارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

(۱) بے شمار
(۲) چایا
(۳) ہویا

(الف: ص ۲۰۵، ک ۷۸)

بن حافظ حفظ قرآن کریں
 پڑھ پڑھ کے صاف زبان کریں
 پھر نعمت و نوح دھیان کریں
 من پھر دا جیوں ہلکا را اے
 اک الف پڑھو چھٹکارا اے
 بُلھائی بوڑھ دا بویا سی
 اوہ برچھ وڈا جا ہویا سی
 جد برچھ اوہ فانی ہویا سی
 پھر رہ گیا بی اکا را اے
 اک الف پڑھو چھٹکارا اے

۱۲

اک نقطے وچ گل مکدی اے

پھرنکتہ چھوڑ حساباں توں
 کر دُور کفر دیاں باباں توں
 لاه دوزخ گور عذاباں توں
 کر صاف دے میاں خواباں توں
 گل ایسے گھر وچ ڈھکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

انویں متھا زمین گھسائی دا
 لماں پامحراب دکھائی دا
 پڑھ کلمہ نوک بھائی دا
 اول اندر سمجھ نہ لیاں دا
 کدی بات سچی بنی مکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

کئی حاجی بن بن آئے جی
 گل نیلے جا مے پائے جی
 حج و تیج ٹکے لے کھائے جی
 بھلا ایہ گل کسٹوں بھائے جی
 کدی بات سچی بی مکدی اے
 اک بُکتے تیج گل مکدی اے

اک جنگل بحیریں جاندے نی
 اک دانہ روزے کھاندے نی
 بے سمجھ وجود تھکاندے نی
 گھر ہوں ہو کے ماندے نی
 اینویں چلیاں تیج جند مکدی اے
 اک بُکتے تیج گل مکدی اے

پھڑمڑد عبد خدائی ہو
 تیج مستی بے پردا ہی ہو
 بے خواہش بے نوائی ہو
 تیج دل دے خوب ستائی ہو
 بُلتا بات سچی کدوں مکدی اے
 اک بُکتے تیج گل مکدی اے

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

کمی چٹیک لایا اِی

میں تیرے دج دزانہ جُدا تئی

بجھیں آئیاں رانجھا یار نہ آیا

پھوک برئیوں ڈول لائیا تئی

اکھاں دے دج دل جانی پیارِیا

میں نیڑے سینوں دُور کیوں دسنا میں

ساتھوں آپ چھپایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

دج مصر دے وانگ زُلیخا

گھنگٹ کھول رُلایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

شوہ بُلّھے دے سر پر برقع

تیرے عشق نچایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

ساتھوں آپ چھپایا اِی

کمی چٹیک لایا اِی

کمی چٹیک لایا اِی

کمی چٹیک لایا اِی

کمی چٹیک لایا اِی

۱۴

اُٹے ہو زما نے آئے
 کاں لکڑنوں مارن لگے
 چڑیاں بُجڑے کھاتے

اُٹے ہو زما نے آئے
 عراقیاں ٹوں پئی چابک پوندی
 گدوں خوذ پو آئے

اُٹے ہو زما نے آئے
 بُلھتا حکم حضوروں آیا
 تس نون کون ہٹائے

اُٹے ہو زما نے آئے

اُلتی گنگا بہا یو رے سادھو تب ہر در سن پائے
 پریم کی پونی ہاتھ میں لیجو گنجھ مروڑی پڑنے نہ دیجو
 گیان کا تھکا دھیان کا چرخہ الٹا پھیر بھولائے
 اُٹے پاؤں پر کُنیب کرن چائے تب لڑکا کا بھیدا پائے
 دھنیر لٹیا مَن لچمن باقی تب انھد ناد بجائے
 ایہ گت گڑ کی پریوں پادے گڑ کا سیوک تبھی سداے
 امرت منڈل مول تب ایسی دے کے ہری ہر ہو جائے
 اُلتی گنگا بہا یو رے سادھو تب ہر در سن پائے

۱۶

اماں بابے دی بھلیائی
اوہ ہُن کم اساڈے آئی

اماں بابا چور دوائیہ دے پتر دی وڈیا ئی
دانے اُتوں گت گت گت گھر گھر پئی لڑائی
اساں قیسے تداہیں جالے جہاں کنک ادھناں گھائی
کھائے خیراتے پھائیے جمعہ اُلٹی دستک لائی
بھٹا طوطے مارباگاں تھیں کڈھے اُتور ہُن اُس جانی

اماں بابے دی بھلیائی
اوہ ہُن کم اساڈے آئی

آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں نہیں گھیری

اند خواب و چھوڑا ہوا خبر نہ پندی تیری
سُنجی بن وِج لٹی سائیاں سُور پنگ نہیں گھیری
مُلّاں قاضی سانوں راہ بتاؤں دین بھرم دے پھیرے
ایتناں ٹھگ جگت دے جیلاؤں جال چوہیرے
کرم شرعدے دصرم بتاؤں سنگل پاؤں پیریں
فات مذہب ایہ عشق نہ بچھا عشق شرع دا دیری
ندریوں پار ملک سجن والو لبت^(۲) نہیں گھیری
سنگور بڑی پھڑی کھدتی تیں کیوں لایا دیری
بُھٹا شاہ شہوہ تینوں ملسی دل نول دیہہ دیری
پتیم پاس تے ٹونناں کس نول بھل گیوں شکر دوپہری

آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں نہیں گھیری

۱۸

اُو فقیر و میسے چلے عارف کاسُن دا جا رہے
 انحرُسد سُو بہورنگی تیجے بھیکھ پیا جا رہے
 انحدوا جا سُرِب ملاپی نرویری سُرنا جا رہے
 میسے با، بھسوں میلا اوتر رُڑھ گیا مُول دیا جا رہے
 کٹھن فقیری رستہ عاشق قائم کرومن با جا رہے
 بندہ رب بہیواک مگر کُکھ بکتا پڑا جہان برا جا رہے

۱۹

اؤسیورل دیہونی ودھائی

میں برپایا رانجھا ماہی

اچ تاں روز مبارک چڑھیا

رانجھا ساڈے ویڑے وڑیا

ہتھ کھونڈی موہڑے کسں دھریا

چاکاں دالی شکل بنائی

اؤسیورل دیہونی ودھائی

میں برپایا رانجھا ماہی

مکٹ گواں دے وچ رُل دا

جنگل جُوہاں دے وچ رُل دا

بے کوئی اٹھ دے دل بھل دا

اصل حقیقت خبر نہ کائی

اُڈیورل دیہونی وودھائی

میں برپایا رانجھا ماہی

ملکھے شاہ اک سودا کیستا

پیتا زھر پیالہ پیتا

نہ کچھ لاہاں ٹوٹا لیستا

درد دکھاں دی گٹھڑی چائی

اُڈیورل دیہونی وودھائی

میں برپایا رانجھا ماہی

ایس نیوں دی الٹی چال

صابر نیں جہ نیوں لگایا
دیکھ پیانیں کیسہ دکھلایا
رگ رگ اندر کرم چلایا
زور اور دی گل محال

ایس نیوں دی الٹی چال

ذکر نیانیں جد پایا قسار
جس دم وجہ عشق نقار
دھریا سرتے تکھا آرا
کیستا ایڈ زوال

ایس نیوں دی الٹی چال

جدوں یکھیں پانی جھاتی
رمز عشق دی لاتی کاتی
جلوہ دتا اپنا ذاتی
تن خنجر کیستا لال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

آپ اشارہ اکھ داکیتا

تاں مدھوا منصور نہیں پیتا

سُولی چڑھ کے درشن لیتا

ہویا عشق کمال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

سُلیمان نوں عشق جو آیا

مندرا ہتھوں چاگو آیا

تخت نہ پریاں دا پھر آیا

بھٹھ جھوٹے کے پیابے حال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

بلھے شاہ بن چپ چنگیری

نہ کر ایتھے ایڈ دیری

گل نہ بن دی تیری میری

چھڈ دے سارے دہم خیال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

ایا جگیا گیان پیتا

ناہم ہندو نہ ترک ضروری

نام عشق دی ہے منظور می

عاشق نے ہر جیتا

ایا جگیا گیان پیتا

دیکھو ٹھکان شور مچایا

جمناس مرناں چا بنایا

مورکھ بھٹے رولا پایا

جس نوں عاشق طہر کیا

ایا جگیا گیان پیتا

بلٹھا عاشق دی بات نیاری

پریم والیاں بڑی کراری

مورکھ دی مت ایویں ماری

واک سخن چپ کیستا

ایا جگیا گیان پیتا

ایہ اچرج سا دھوکوں کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے

مکہ لٹکا سہیلو کے بھیت دویو کو ایک بتاوے
جیب جگرگی تم وصل کرو گے بانگ کسے بھانیں نا دو جاوے
بھگتی بھگت تار و ناہیں بھگت سوئی جہڑا من بھاوے
ہر پرگٹ پرگٹ ہی دیکھو کیا پنڈت پھر بیدار سناوے
دھیان دھروایہ کافر ناہیں کیا ہندو کیا ترک کماوے
جب دیکھوں تب ادھی ام ہی بلجھا شوہ ہر رنگ سماوے

ایہ اچرج سا دھوکوں کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے

ایہ دُکھ جا کھوں کس آگے
رُہم رُہم گھٹا ہریم کے لاگے

سکت سکت ہو رین دہانی
ہمے پیاسیں پیڑ نہ جانی
کیا جانوں پیاس کیا من بھانی
بلکت بلکت رین و ہاسی
ہاسے دی گل پے گئی پھاسی
اک مرزاں دوجا جگدی صانسی
کرت پھرت نت ہو ہی دے موہی
کون کرے موہے سے دل جوئی
شام پیا میں دیتی ہوئی دھروئی

دُکھ جگ کے موہے پوچھن آئے
 جن کے پیسا پر دلیں سُدھا سے
 ناں پیا آئے ناں پیا آئے
 ایہ دُکھ جا کہوں کس جاتے
 بلجھا شاہ گھر آ پیار یا
 اک گھڑی کو کرن گزاریا
 تن من دھن جیسا تیں پر واریا
 ایہ دُکھ جا کہوں کس آگے
 رُم رُم گھاہ پریم کے لاگے

ایس من میں آیو رے
 دکھ سکھ سب دنجا یو رے
 ہار سنگار کو اک لگا دن
 تن پر ڈھانڈ چا یو رے
 سُن کے گئیں کیاں ایسا باتاں
 نام نشان تبھی ان گھاتاں
 کوئل وانگ میں کوکال راتاں
 تیں بے بھی ترس نہ آیو رے
 گل مرگانی سیس کچیریا
 درشن کی بھیکھ منگن چڑھیا
 جوگن نام بھوت دھنیا
 انگ بھوت رما یو رے

عشق ملاں میں بانگ سنائی
 ایہ گل سُننی واجب آئی
 کر کر صدق سجدے دل دعائی
 منہ محراب نکا یورے
 پریم نگر والے اُلٹے چالے
 نہیں مرنی بھر خوشیاں نالے
 آن پھسی آپے وجہ جالے
 ہنس ہنس آپ کو ہا یورے
 بٹھا شوہ سنگ پیت لگائی
 جی جائے دی دتی سائی
 مرشد^(۱) شاہ عنایت سائیں
 جس دل، برما یورے
 ایسی من میں آیو رے
 دکھ سکھ سبب دنجایو رے
 ہار سنگار کو اک لگا و ن
 تن پر ڈھنڈ چایو رے

(۱) آپ
 (۲) جامہ
 (۳) میرا

دپ: ص ۹۸، ک (۱۳۱)

ردیف ب

۲۵

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

تسی دل میرے ویتج و سدے ہو^(۱)
اینویں^(۲) ساتھوں دُور کیوں سدے ہو^(۳)
نا^(۴) لے گھت جادو دل کھتدے ہو
ہُن کتول جا سونس کر^(۵) جی^(۶)

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

(۲) تہ

(۱) ہسی

(۴) تہدوں

(۳) و سدے

(۶) نکھتدوے

(۵) جانیو

{ (الف: ص ۱۲۸، ک ۴۲) - (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

تسی مویاں نوں مار نہ مکدے سی^(۲)
 کھڈو^(۳) وانگ کھونڈی نت کڈے سی
 گل کر دیاں دا گل گھٹ دے سی
 ہن تیر لگاؤ کس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال ہس کر جی

تسی چھپ دے ہوا ساں پکڑے ہو
 اساں نال زلف^(۴) دے جکڑے ہو
 تسی^(۵) یمے چھپن نوں تکرے ہو
 ہن جان نہ ملد انس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال ہس کر جی

{ الف: ص ۲۹، ک ۳۲

(۱) کھنڈوا

{ پ: ص ۳۹، ک ۳۲

(۲) اے

{ الف: ص ۱۲۸، ک ۴۲

(۳) نت پشیاں

(۴) تاں

{ پ: ص ۳۹، ک ۳۲

(۵) پیجر

(۶) ایے

(۷) کتول

بلیھا شہ میں تیری بروئی ہاں^(۴)
 تیرا کھ دیکھن نوں مردی ہاں^(۵)
 نت سو سو منتاں کر دی ہاں^(۶)
 ہن بیٹھ پنجر دتج دھس کر جی^(۷)
 ہن بس کر جی بس کر جی
 اک بات اسال نال ہس کر جی

(۱) ایس

(۲) تیرے

(۳) ہاں

(۴) بروئے (الف: ص ۱۳۸، ک ۴۲)

(۵) تیرے

(۶) مرے

(۷) نت نت

(۸) ہندی دا گنگ (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

(۹) ہاں (الف: ص ۱۲۸، ک ۴۲)

(۱۰) کیسا تیر چلا لوکس کر جی (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

بُلّھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

رہے نُوں میں گایاں دیواں من و بیج کراں دعائیں
میں نے رانجھا اکو کوئی لوکاں نُوں از مائیں
جس سے بیج و بیج بیلی سے اُس دیاں لواں بلاییں
بُلّھا شوہ نُوں پا سے چھڈ کے جنگل ول نہ جائیں

بُلّھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

(الف: ص ۶-۱، ک ۲۴)

(۱) سوہاں

(۲) تے

(۳) اکیڑے

(۴) ایہ کافی نہیں ملدی رہ: بگ ۱

۲۷

بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں مومن دج مستیاں
 نہ میں دج کفر دیاں ریتاں
 نہ میں پاکاں دج پلیستاں
 نہ میں موسیٰ نہ فرعون
 بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں اندر بید کتاباں
 نہ دج بھنگاں نہ شراباں
 نہ دج رنداں مست خراباں
 نہ دج جاگن نہ دج سون
 بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ دج شادی نہ غمناکی
 نہ میں دج پلیتی پاکی
 نہ میں آبی نہ میں خاکی
 نہ میں آتش نہ میں پون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں عربی نہ لاہوری
نہ میں ہندی شہر نگوری
نہ ہندو نہ ترک پشتوری
نہ میں رہیں راج ندون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں بھیت مذہب داپایا
نہ^(۱) میں آدم خواجایا
نہ^(۲) میں اپنا نام دھرایا
نہ وچ بیٹھن نہ وچ بھون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

اول آخر آپ نوں جاناں
نہ کوئی دوجا ہور پچھاناں
میتھوں ہور نہ کوئی سیاناں
بُلکھا شہہ کھڑا ہے کون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

بنی کاہن اچرج بجائی

بنی والیا چاکا رانجھا

تیرا سُر ہے سب نال سا بھا

تیریاں موجاں ساڈا مانجھا

ساڈی سُر تیں آپ ملائی

بنی کاہن اچرج بجائی

بنی والیا کاہن کماویں

سب دانیک الوپ منادیں

اکھیاں دے دتج نظر نہ آویں

کیسی بکھڑی کیسل رچائی

(۱) بنی اچرج

(الف: ص ۱۸۵، ک ۶۷)

د، ۲، تن

(پ: ص ۷۱، ک ۸۶)

بنی کاہن اچرج بجائی

بنی ب کوئی مئے سناوے
ارتھ اس کا کوئی ورلا پاوے
جو کوئی انھ کی سُر پاوے
سو اس بنی کا سودا تی

بنی کاہن اچرج بجائی

سُناں بنی دیاں کھنگو راں
کوکاں تن من دانگوں موراں
ڈٹھیاں اس دیاں توڑاں جوڑاں
اک مُردی سب کلا اٹھائی

بنی کاہن اچرج بجائی

اس بنی دا لماں لیکھا
جس نیں ڈھونڈا قس نیں دیکھا
سادھی اس بنی دی ریکھا
ایس وجودوں صفت اُٹھائی

بنی کاہن اچرج بجائی

اس بنی دے پنج ست تارے
آپ اپنی مُر بھر دے سارے
اک مُر سب دے وچ دم مارے
ساڈی اس نیں ہوش مہلائی

بنسی کاہن اچرج بجائی
 بلجھاپنچ پئے — تکرار
 بوہے آن کھدوتے یار
 رکھیں کلمے نال بیوپار
 تیری حضرت بھرے گواہی
 بنسی کاہن اچرج بجائی

بوڑھیں^(۱) دے طیباً مینڈھی خبر گئی
 تیرے عشق پچایا کر تھیا تھیا
 عشق ڈیرا میرے اندر کیستا
 بھر کے زہر پیالہ میں پیتا^(۲)
 جھدے آنویں دے طیباً نہیں تے میں گر گیا
 تیرے عشق پچایا کر تھیا تھیا
 چھپ گیا سورج باہر رہ گیا کالی^(۳)
 ہوداں میں صدقے مڑے دیں دکھائی
 میں بھٹ گئی تیرے نال نہ گئی
 تیرے عشق پچایا کر تھیا تھیا
 تیرے عشق دی ساروے میں نہ جاناں
 ابہر سر آیا اے مبرا بیٹھ ودا ناں

دپ: ص ۲۶، ک ۱۹

(۱) پہلا مصرعہ کوئی نہیں

(۲) رہیا
الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲

(۳) کوئی نہیں

(۴) جدا ہے۔

سٹ پی عشق دی تاں کوکاں دیسا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 ایس عشق دے کولوں سانوں ہنک نہ ماتے
 لاہو جانڈرے بیڑے موڑ کون ہٹاتے
 میری عقل بھلی نال موہانیاں دے گئیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 ایس عشق دی جھنگی وچ مور بولیندا
 سانوں کہہ تے قبلہ پیارا یا رد سیندا
 سانوں گھائل کر کے پھر خبر نہ لیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 بٹھا شاہ عنایت دے بہ بوہے
 جس پہنائے سانوں سائے سوہے
 جال میں ماری اٹاری مل پیادیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا

- (۱) ابہ بند نہیں ملدا
 (۲) ابہ بند نہیں ملدا
 (۳) بٹھا شوہ اندانی مینوں آپ عنایت ہوئی
 (۴) جس مینوں پینائے فی کوئی سالو سوئی
 (۵) جال میں لاہی آنہ فی مینوں میا دیا
- (الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲)

۲۰

بھروا سا کیہ آشنائی دا

ڈر لگدا بے پرواہی دا

ابراہیم خچا و بیچ پائیو

سُیمان نوں بھٹھ جھکائیو

یونس مچھی توں نکلائیو

پھڑ یوسف مصر وکائی دا

بھروا سا کیہ آشنائی دا

ڈر لگدا بے پرواہی دا

زکریا سر گلوتر چلائیو

صابر دے تن کیڑے پائیو

صنعاں گل زناں پووائیو

کتے اُلٹا پوش لبائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

پینے بھرتے نور اُپا یو

نام امام حسین دھرا یو

جھولا جب سرائیل جھلا یو

پھر پیاسا سا گھا کٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروائی دا

باز کریا رُکھ چھپیا

چھینا اُس دا بُرا منیا

آرا سرتے چاؤ گایا

نیں رُکھ چسپرائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

یجی اُس دایا رکھیا

نال اُس دے نیوں لگایا

راہ شرع دا اُن بتلایا

سرا سدا تھال کٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

بکھا شہ ہُن صبح بجاتے ہیں
 ہر صورت نال پکھلتے ہیں
 کتے آتے ہیں کتے جاتے ہیں
 ہُن میتھوں بھل نہ جانی دا

بھروا ساکیہ آشنائی دا
 ڈرگدا بے پروا ہی دا

بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی
 پڑی پکھے پکھوڑے رہ گئی ہتھ دوج رہ گئی جٹی
 اگے چرہ پکھے پیڑا میرے ہتھوں تنہ ترٹی
 بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی
 داج جاہرا ساں کیہ کرناں جس پریم کٹوائی مُٹھی
 اوہو چور میرا پگڑ منگاؤ جس میری جند کٹھی
 بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی
 بھلا ہو یا میرا چرہ ٹامیری جند غذاؤں جٹی
 بُٹھا تھوہ میں ناچ نچائے اوتھے دھم پی کر گئی
 بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی

(۲) مُٹھی دالف : ص ۲۴۹، ک ۹۹

(۱) میاں

(۳) ہتھ میریوں سے درھیاں دوج لاہی کانگ مریندا جٹی : پ : ص ۲۰، ک ۱۱

(۴) مصرعہ نہیں ملدا : پ : ص ۲۰، ک ۱۰

(۵) میرا اوہو چور پگڑ لیاؤ : (۶) کر گئی دالف : ص ۲۴۹، ک ۹۹

(۷) دل لسیاں پائی گیاں میں دلی دوگر پٹی : پ : ص ۳۰، ک ۱۱

(۸) بھوندا بھوندا میرا اوراؤ گاچب اوچھی تندٹی : عاشق بکرا مشوق قصائی میں میں کر دی کٹھی

بھالویں جان نہ جان دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے
 تیرے جیہا مٹنوں ہور نہ کوئی
 ڈھونڈاں جنگل بیلا روہی
 ڈھونڈاں تاسا راجھاں دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے
 لوکاں دے بھانیں چاک مہیں دا
 رانجھاناں لوکاں وچ کیسندا
 ساڈا تاں دین ایمان دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے
 پے چھوڑ گئی رٹ تیرے
 شاہ عنایت سائیں میرے
 لایاں دیاں لچ پال دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے

۳۳

بے حد رمزاں دس دانی
ڈھولن ماہی

میم دے اوہلے دس دانی
ڈھولن ماہی

اولیاء منصور کساوے

رمزانا الحق آپ بتاوے

آپے آپ نوں سولی چڑھاوے

تے کول کھلوکے ہس دانی

ڈھولن ماہی

بے حد رمزاں دس دانی

ڈھولن ماہی

میم دے اوہلے دس دانی

ڈھولن ماہی

ردیف پ

۳۴

پانی بھر بھر گئیاں سہتے آپو دار اپنی وار اپنی وار
 اک بھرائیاں اک بھر چلیاں اک کھیاں بانہ پساہ
 ہار حمیساں پٹیاں گل وچ
 بابیں چھنکے چوڑا
 کنیں بک بک مچھریاے
 سب اڈنبرا کوڑا
 اگے تھوہ نے جہات نہ پانی اینویں گیا سنگار !
 پانی بھر بھر گئیاں سہتے آپو دار اپنی وار !

ہتھیں مندی پیریں مندی
 سرتے دھڑی گندا تئی
 تیل پھیل پاناں دا بیڑا
 ونڈیں مہی لائی
 کوئی جو سد بیونیں ڈا ہڈی وستر یا گھر بار
 پانی بھر بھر گئیاں سبے آپو اپنی وار
 بُتھا شہ دے پنڈھ پویں بے
 تماں توں راہ پچھانیں
 پوں ستاراں پاسیوں نگدا
 واپیا ترے کانیں
 گنگی ڈوری کھلی ہوئی جان دی بازی بار
 پانی بھر بھر گئیاں سبے آپو اپنی وار

پتیاں بکتوں گی میں شام نوں پیاسینوں نظر نہ آوے
 انگن بنا ڈراؤنا ناکت بدہ رین وہا وے
 کاغذ کروں کچھ واسنے نین آنسو لاؤں
 برہوں جاری ہوں جبری دل پھوک جلاؤں
 پابند ہے پنڈت جگت کے پچھ رہیاں سارے
 بید پو تھی کیا دوس ہے اسے بھاگ ہمارے
 نیند گئی کتے دیس نوں اوہ بھی دیران ہمارے
 مت سُسنے میں آئے اوہ نیندن کھڑی
 رورو جیولاوندیاں غم کرنی آں دوناں
 نینوں نیرناں چلے کسے کیا کیستا ٹوناں
 پیڑ پرائی جس رہی دُکھ رُقم رُرم جاگے
 بے دروہی باہیں ٹوہ کے مڑ پاچھے بھاگے

(۴) دم داس

(۱) آڈ

(۵) بند کوئی نہیں ملدا

(۲) پنڈت پابند ہے

(۶) بند کوئی نہیں ملدا

(۳) بند کوئی نہیں ملدا

دپ بس ۹۳ ک ۱۲۹

بھایا دے جوت یا اک بات سچی بھی کہیو
 جو میں مہنی کرم دی تھی چکے ہو رہیو
 اک بنیری کو ٹھڑی دوجا دیوانہ باقی
 بانوں پھڑکے پے پے کوئی سنگ نہ ساتھی
 بھج سکاں نہ بھج جاں سچ عشق فقیری
 دولڑی تلڑی چوڑی گل پریم نہ بھیری
 پانی دونوں گم ہوئے سرا لگی جانی
 گئے عنایت قادری میں پھر کھٹن کھانی
 اک فقراندی گودڑی گئے پریم دے دھلگے
 سکھا ہوئے پی سنوں کوئی دکھیا جاگے
 دست پھلانڈی ٹوکر می کوئی لیو پیاری
 در در ہو کا دے رہیاں سب چٹن ہاری
 پریم نگر چل دیتے جتھے کنت ہمارا
 کھٹا شود توں منگ نی ہاں بے دے نظارا
 پتیاں کھٹوں گی میں شام نوں پیامینوں نظر نہ آوے
 آنگن بنا ڈر آدناں کت بدہ رین دھارے

(۱) کیو (۲) بند کوئی نہیں ملدا۔

{ الف : ص ۲۴۔ ک ۳۷

(۳) بند کوئی نہیں ملدا۔ (۴) ۔ ۔ ۔ ۔

اپ : ص ۹۳۔ ک ۱۲۹

(۵) ۔ ۔ ۔ ۔ (۶) ۔ ۔ ۔ ۔

(۷) من مولیٰ بن پوچھئے بھٹا شود کا دوارا پریم نگر میں آپہنئے کافوں کنت کنارا

دپ : ص ۹۳۔ ک ۱۲۹

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

پہلوں آپے ساجن سلے دا
ہُن دسناہیں سبق نابے دا
ہُن آیا آپ نظارے نوں
دنج یسلی بن بن جھاکي دا

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

شاہنشاہ وی کھل لُٹاؤ
منصور نوں چا سولی دواؤ
زکریئے سرکلوتر دھراؤ
کیہ لیکھ ریا باقی دا

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

کن کیا فیکون کیا
بے چوئی دا چُون بنایا
خاطر تیری جگت بنایا
سر پر چھتر لولا کی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

بُن ساڑے وَلّ وھایا اے

نہ رہیندا چھپا چھپایا اے

کتے بُلتھا نام دھرایا اے

دوچ اوہلا رکھیٹا خاکی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

۲۷

پڑتا یوں عاشق کیڑے

نیوں لگا مت گئی گواتی
نَحْنُ اقرب ذات پہچاتی
سائیں بھی شاہ رگ توں نیڑے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

بیرے ہو مڑ رانجھا ہوتی
ایہ گل ورلا جانے کوئی
چک پئے سب جھگڑے جھیرے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

ے براتیں راتیں جاگن^(۵)
نُرنی دے برسن لاگن^(۶)
ادہودیکھ اسٹوے جھیرے^(۷)

(۱) پڑتالی لا	(۲) کون	{ (پ: ص: ۴۴، ک: ۴۳)
(۳) اذتال	(۴) جانے تا	
(۵) جاگے	(۶) لاگے (۷) ویڑے	

پیاریا سائوں مٹھڑا نہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں
 پیاریا سائوں مٹھڑا نہ لگ داشور
 میں گھر کھلاش گوفہ ہور
 دیکھیاں باغ بہاراں ہور
 ہُن مینوں کچھ نہ کہناں
 پیاریا سائوں مٹھڑا نہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں
 ہُن میں موتی فی میریتے ماں
 پونی میری لے گیاں کاں
 ڈوڈو کر دی مگرے جاں
 پونی دے دتیں ساتیں دے ناں
 پیاریا سائوں مٹھڑا نہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں
 بُلکھاں ساتیں دے تال پیار
 مہر عنایت کرے ہزار
 ایہو قول تے ایہو قرار
 دلبر دے وچ رہناں
 پیاریا سائوں مٹھڑا نہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں

۳۹

پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس نوں کیئے
 بحر وصل ہم دونوں چھوڑے اب کس کے ہو رہیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے
 جنوں لال دیوانے وانگوں اب یلی ہو رہیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے
 یلقا شاہ گھر میرے آتے اب کیوں طعنے سیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے

۱۰، چھوڑے
 ۱۰، کیلا
 ۱۰، آدے

(پ: ص ۹، ک ۱۰۲)

۴۰

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 کمر کے چادر چار دہاڑے
 تھیں انت نماں
 ظلم کریں تے لوک ستاویں
 چھٹ دے ظلم ستاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 جس جس دابی مان کریں توں
 سو بی ساتھ نہ جاناں
 شہر خموشاں دتخ ہمیشاں
 جس وچ جگ سماناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں

مہر بھر پور لنگھاوے ڈا ہڈا
 ملک الموت مٹاناں
 ایتھے بین تنے سب
 میں ادگن ہار مٹاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 بھٹکا دشمن نال برے وچ
 ہے دشمن بل ڈھاناں
 محبوب ربانی کرے رسائی
 خوف جائے ملکاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں

۴۱

پیارِیا سنبھل کے نیوں لاکچھوں^(۲) بچتا دیں گا
 جاندا جانا آویں پھیر
 اد تھ بے پروا ہی ڈھیر
 اد تھ^(۳) ڈھیل کھلونے شیر
 توں بھی چھڈیا جا دیں گا
 پیارِیا سنبھل کے نیوں لاکچھوں^(۴) بچتا دیں گا
 کھوہ^(۵) و تچ یوسف پائیوئیں
 پھڑ^(۶) و تچ بازار و کائیوئیں
 اک ائی مل پورا یوئیں
 توں کوڑی مل پوائیں گا

(۳) بندشیں ملدا

(۲) بندشیں ملدا

(۱) و پیر

دپ: ص ۳۳، ک ۲۶

(۵) و تچ پھنڈا مل والے (۶) یوسف پہلاں ہے

(۴) ڈبل

(۸) و کادیں

(۷) پھر

(الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹)

پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا
 نیوں لا وینچ زلیخا لے
 اوتھے عاشق تڑپن پے
 مجنوں کر داپ ہے ہے
 توں اوتھوں کیہ لیا دیں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا
 اوتھے اکناں پوست لہاتی دے
 اک آریاں نال چہرائی دے
 اک سولی پگڑ چڑھائی دے
 اوتھے توں بھی سیس کٹا دیں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا
 گھر گلا لاں دا تیرے پاسے
 اوتھے آدن مت پیاسے
 مہر بھر پیون پیالے کا سے
 توں بھی جی پلچا دیں گا

(۲) ہے

۱۰ مشتے

(۴) گلا لاں پیللاں ہے

(۳) اوتھے

(الف: ص ۱۱۳، اک ۲۹)

(۶) جیا (الف: ص ۱۱۳، اک ۲۹)

(۵) خاصے دیپ (ص ۳۴، اک ۲۶)

پیار یا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتا دیں گا
 دل برہن گیوں گت ہو
 بھٹکے کیہ جاناں کیہ ہو
 مستان دے نہ کول کھلو
 توں بھی مست سدا دیں گا
 پیار یا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتا دیں گا
 بھٹیا غیر شرع نہ ہو
 سکھ دی نیندر بھر کے سو
 مومنوں نہ انا اُلحق گو
 پڑھ سولی ڈھوئے گا دیں گا
 پیار یا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتا دیں گا

(۱) پاس
 (۲) توں گر
 (۳) ڈھولا

(الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹)

۴۲

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

کوڈی دمڑی پلے نہ کائی

پاروہنجن نوں میں سدھرائی

نال ملاحاں دے نہیں آشنائی

جھیڑاں کران دلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دے شور کنارے

گھمن گھروچ مٹھاٹھاں ماے

ڈب ڈب مومتے تارو بھائے

بے شور کران تاں جھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دے ڈوبینگے پاہے
تارو غوطے کھاندے آبے
ماہی مُنڈے پار سدھائے
میں کیوں رہیاں کھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دیاں تارو پھاٹاں
کھلی اڈیکاں ماہی ویاں داٹاں
عشق ماہی دے لائیاں چاٹاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
نت کانگ اڈاواں کھیاں

پار جھنڈاں جنگل بیلے
اوتھے خونی شیر بگھیلے
جھب رب مینوں ماہے میلے
میں ایس فکرو تیج گلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
نت کانگ اڈاواں کھیاں

دا اکوئی تافیه نہیں ملدا۔

ادھی رات لٹکے سے تارے
 اک لٹکے اک لٹکن ہارے
 میں اٹھ آئی ندی کنارے
 مَن پار لٹکن نوں کھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

میں من تار دوسر کیہ جاناں
 ونجھ چپ نہ تلوہ پورا ناں
 گھن گھیر نہ ٹانگ ٹکاناں
 رو رو پھاٹاں تلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

بھٹا شوہ گھر میرے آوے
 ہار سنگار میرے من بھاوے
 منہ مٹ متے تمک لگاوے
 بے دیکھے تاہیں بھلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

۴۳

تھی اُو ملو^(۱) میری پیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سبھے^(۲) رل کے ٹرن آئیاں
 مائیاں^(۳) پھوپھیاں چاچیاں تائیاں
 سبھے روزندیاں زار و زاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سبھے^(۴) آکھن ایہ گل جانیں
 رہویں توں^(۵) ہر دم ہونماین

(۱) وچ نہیں ملدا

(۲) سب

(۳) وچ نہیں ملدا (پ: ص ۶۴، ک ۶۸)

(۴) سب

(۵) رہویں ہر دم ہونمائی

(الف: ص ۷۵، ک ۷۷)

تاہیں گیس گی اوتھے پیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سبھے ڈرگھراں نوں مڑیاں
 میں ہوا اک اکھڑی مڑیاں
 ہو ڈاروں میں گونج نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 بُلجھا شوہ میرے گھر آدے
 میں کچھ نوں لے گل لاوے
 اکو شوہ دی لے بات نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری

-
- (۱) گیس
 (۲) اک اکھڑی
 (۳) تیاری
 (۴) اوسی
 (۵) لاوسی
 (۶) دونوں وچ غائب اے (پ: الف: ص ۶۲، ک ۶۸۔ ص ۵، ہک)

۴۴

تسی کرو اسٹڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

اوہ گھر میرے ورنج آیا
اوس آمینڈن بھر مایا
پچھو جا دو ہے کہ سایا
اُس آتوں لو حقیقت ساری

تسی کرو اسٹڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

اوہ ہودل میرے ورنج وں دا
بیٹھا ناں اسٹڈے مٹس دا
پچھاں باتاں تے اٹھنس دا
لے بازاراں وانگ اڈاری

(۲) میری کرو سویرے (پ: ص ۴۴، ک ۴۲)

۱۱، ایہ دالف: ص ۷، ک ۲۹

(۴) اُس نے (۵) اُستو

(۳) ایہ دالف: ص ۱۰، ک ۲۶

(۶) ایہ بندنیں ملدا
(پ: ص ۴۴، ک ۴۲)

(۸) لیندا دالف: ص ۱۰، ک ۲۶

تسی کرد اسادی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

میں شوہ^(۱) وریا واں پٹیاں
مٹھاٹھاں لہراں دے مُنہ گئیاں^(۲)
پھڑکے گھمن گھیر بھوئی^(۳)اں
پُر^(۴) برکھارین اندھاری

تسی کرد اسادی کاری .

کسی ہو گئی دیدن بھاری

تیاں ایڈ چھنچھ^(۵) چائے
تارے کھاریاں بیٹھ چپائے
مُنج دیاں رتیاں^(۶) نانگ بنائے
ابناں^(۷) سحران تول بھاری

تسی کرد اسادی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

(۱) ہن میں

(۲) لیاں

(۳) پگڑ

(۴) اُپر

(۵) اُبر

(۶) دے تو کیسے

(۷) خنجر دہا کھاری

(۸) دی

(۹) رسی

(۱۰) ابناں

(الف: ص ۱۰۷، اک ۲۶)

ایہ جو مُر لی کاہن و جاتی
 دل میرے نوں چوٹ لگائی
 آہ دے نعرے کر دی آہی
 میں روواں زارو زاری

تسّی کرو اس اڈی کاری
 کمی ہوگئی دیدن بھاری

عشق دیوانے لیکان لائیاں
 ڈا ہڈیاں گنیاں ستھان پائیاں
 ہاں میں بکری کول قصائیاں
 رہیں (۵) سہم ہمیشہ بھاری

تسّی کرو اس اڈی کاری
 کمی ہوگئی دیدن بھاری

(الف: ص ۱۰۷، ک ۲۶)

(۱) میرے دل

(۲) آہے

(۳) اُس نے

(۴) میں ہاں

(۵) سہم ہمیشہ

(۶) بیت نیاری

خشن روہیلہ نابیں چھپ دا

اندردھریا بنیں^(۲۱) تیج دا

سینوں دیو سنمیا تیج دا

میری کرو کوئی غم خواری

تسی کرو اسادی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

میں کیکہ فر محبت جاناں

سیاں کردیاں زورتنگاناں

گل گل میوہ کیکہ ہدواناں

کیکہ کوئی وید پاری

تسی کرو اسادی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

(الف حصہ ۱۰۸، ک ۲۶)

(۱) ایہ بند نہیں ملدا

(۲) باہر

(۳) اوہی

(پ حصہ ۴۴، ک ۴۲)

(۴) میں آبیانی

(۵) ایہ کیوں

(۶) کیا گل

نوشہ جس دا بانس بریلی
 ٹٹی ڈالوں رہی اکیلی
 کو کے بیلی بیلی بیلی
 ادھنی کرے کوئی دلداری

تسی کردا ساڈی کاری
 کسی ہو گئی دیدن بھاری

بُلٹا شوه دے دے میں جاواں
 اپنا سردھڑ پھیر نہ پاواں
 اوتھے جاواں پھیر نہ آداں^(۲)
 ایتھے اینویں عمر گزاری

تسی کردا ساڈی کاری
 کسی ہو گئی دیدن بھاری

(۱) جس دا نوشہ (پ ص ۲۴، ک ۲۲)

(۲) میری
 (۳) آواں
 (۴) پاواں

(الف ص ۱۰۸، ک ۲۶)

۴۵

توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں
 جس ٹھانے دا توں مان کریں
 تیرے نال نہ جاسی ٹھاناں
 ظلم کریں تے لوک ستا دیں
 کس پھڑیو لٹ کھاناں
 محبوب سبجانی کرے آسانی
 خوف جائے ملکناں
 شہر خموشاں دے چل ویسے
 جتھے ملک سماناں
 بھر بھر پور منگھا دے ڈا ہڈا
 ملک الموت سماناں
 کرے چادر چار دیسارے
 اوڑک توں اٹھ جانان
 اہناں سبناں تھیں اے بلھتا
 اوگن ہار پورا تاں
 توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نہیوں میں ناہیں

کھوے وے پر چھاویں وانگوں گھوم رہیا من ناہیں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نہیوں میں ناہیں

جاں بولال تُوں ناے بولیں چُپ کراں من ناہیں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نہیوں میں ناہیں

جاں سوال تے ناے سونویں جاں ٹراں تُوں راہیں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نہیوں میں ناہیں

بکھا شوہ گھر آیا ساڈے جندڑی گھول گھماییں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نہیوں میں ناہیں

۴۷

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
 کوئی دم کا اہناں گزارا اے
 اک پلک جھلک دا میل اے
 کچھ کرے ایو ویلا اے
 ایر گھڑی غنیمت دیاڑا اے

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
 کوئی کام کا اہناں گزارا اے
 اک رات سراں دا رہناں اے
 ایتھے آکر پھل نہ بہناں اے
 کل سب دا کوچ نقارا اے

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
 کوئی دم کا اہناں گزارا اے

اوس نکالوں آیا ہیں
 ایتھے آدم بن سما یا ہیں
 بن چھٹ مجلس کوئی کاراے

تیں کت پر پاؤں پساراے
 کوئی دم کا اہناں گزاراے
 بلیٹا شوہ ایہ بھرم تمہاراے
 سرچکیا پر بت بھاراے
 اُس منزل راہ نہ کھاٹراے

تیں کت پر پاؤں پساراے
 کوئی دم کا اہناں گزاراے

ردیف ط

۴۸

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

جس نہ درودی بات کہی
اُس پریم مگر نہ جہات پئی
اُوہ ڈب مونی سب گھات گئی
اوہ کیوں چندری نے جایا اے

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) اوہ بھال مونی رالف : ص ۱۷۹، ک ۶۲

(۲) جندی رپ : ص ۵۲، ک ۵۳

مانند پلاس بناؤ ای

میری صورت چاکھائیو ای

گتھ کالا کر دکھائیو ای

کیا سیا ہی رنگ لگایاے

ٹنک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

اک رب داناں خزانہ اے

سنگ چوراں یاراں دانہ اے

اُس رحمت دا خصمانہ اے

سنگ خوف رقیب بنایا اے

ٹنک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

{ ۱، پلاس مانند
۲، کرکریات { پ: ص ۵۱، ک ۳

{ ۳، اس
۴، ٹھک { دالف: ص ۱۷۹، ک ۶۴

۵، رقیب

پ: ص ۵۲-۵۳، ک ۳

دوئی دُور کرو کوئی شور نہیں
 ایہ ترک ہندو کوئی ہو رہیں
 سب سادھ^(۲) کو کوئی چور نہیں
 ہر گھٹ^(۳) کو بیج آپ مایا اے

’نک بُوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھی بھی بھیکھ وٹایا اے

اینوں قے کا ہنوں گھڑنا تیں^(۴)
 تے گلستاں بوستاں پڑھنا تیں^(۵)
 اینوں بے موجب کیوں لڑنا تیں^(۶)
 کس الٹا دید^(۷) پڑھایا اے

’نک بُوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھی بھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) دُور دُور	(پ: ص ۵۲، ک ۳)
(۲) لہو رکتھو	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)
(۳) ہر گھٹ گھٹ رکتھو	(پ: ص ۵۲، ک ۳)
(۴) کرنا تیں	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)
(۵) ایے	(ص ۵۳، ک ۵۳)
(۶) زبائیں	(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)
(۷) بھید	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۳)

شریعت ساڈی داتی اے

طریقہ^(۱) ساڈی مائی اے

اگوں حق حقیقت آئی اے

اتے معرفتوں کجھ پایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیجی بھیکھ وٹایا اے

ہے ورلی بات بتاون دی^(۳)

تسی سمجھو دل تے لاون دی^(۵)

کوئی گت دستو اس بادن دی

ایہ کاہنوں^(۶) بھیت بنایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیجی بھیکھ وٹایا اے

(۱) حقیقت

(۲) بخرا

(۳) گئی { (پ: ص ۵۲، د: ک ۵۳)

(۴) تم

(۵) پڑ

(۶) دوسرا { (الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)

(۷) کیوں

ایہ پڑھناں علم ضرور ہو یا
 پڑوسناں نا منظور ہو یا
 جس دیتا سو منظور ہو یا
 اس سولی گڑ چڑھایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیگی بھیکھ وٹایا اے
 مینوں کب نہ فکر تیز کیستا
 دکھ تن عارف بازید کیستا
 کر زہد کتاب مجید کیستا
 کے بے محنت نہیں پایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیگی بھیکھ وٹایا اے

-
	(۱) جو کیا
	(۲) دو جاگتا
(پ: ص ۵۲-ک ۵۴)	(۳) کیا
	(۴) اوہ
	(۵) مجھے کب فکر تا کید
	(۶) دکھ
(الف: ص ۱۴۹، ک ۶۲)	(۷) کتب

اس دُکھ^(۱) سے کچرک بجاگیں گا
 رہیں سستا کہ توں جاگیں گا
 پھیر اٹھ^(۲) دا روون لاگیں گا
 کسے غفلت مار سُلایا اے^(۳)

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکی بھیکھ وٹایا اے

خ ع دی صورت اک ٹھہرا
 اک نقطے دا ہے فرق پڑا^(۴)
 جو نقطہ دل تمہیں دُور کرا^(۵)
 پھر غین و عین جت آیا اے^(۶)

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکی بھیکھ وٹایا اے

(الف: ص ۱۸۰، ک ۶۲)

(۱)

(۲) رہوں سویا

(۳) آہنڈا

(۴) گویا

(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)

(۵) پیچ

(۶) اوہ

(۷) ذرہ غ

جڑا من دتج لگا دُڈا رے
 ایہ کون کہے میں "مُو" اے
 تن سب عنایت ہو اے
 بھر بُلتھا نام دھیا اے
 "نمک" بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) من

(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)

(۲) عنایت سب تن

(الف: ص ۱۸۰، ک ۶۲)

۴۹

ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناداں گئی
 اس ٹوٹنے نوں پڑھ پھوکاں گئی
 سورج اگن جلاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناداں گئی
 اکھیاں کاجل کاسے بادل
 بھواں (۳) سے آگ لگاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناداں گئی
 اور بساط نہیں کچھ میری
 جو بن دھڑی گندا واں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناداں گئی

۱) اک ٹوٹنا اچھا گاداں گئی

(پ: ص ۶۳، ک ۷۱)

۲) ریبہ

(الف: ص ۱۲۴، ک ۳۱)

۳) بھواسنی

(پ: ص ۶۳، ک ۷۱)

۴) ایہ بندہ کوئی نہیں ملدا

ست سمندر دل دے اندر
 دل سے لہرا اٹھاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بھلی ہو کر چمک ڈراواں
 میں بادل گھر گھر جاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 عشق انگلیٹھی ہر مل تار سے
 سورج آگن چڑھاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 نال میں بیاباں میں کواری
 بیٹا گود کھڈاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بھٹا لامکان دی پڑی اُتے
 بہ کے نادوجاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی

-
- (۱) بدلی
 (۲) اسپند { دالف: ص ۱۲۶، ک ۳۹
 (۳) نابیں { دپ: ص
 (۴) بیڑی { دالف: ص ۱۲۶، ک ۳۹
 (۵) بجواواں {

دولیفج

۵۰

چجر نہ عشق بحازی لاگے
سوئی سیوے نہ بن دھاگے
عشق بحازی دانا ہے
جس پچھے مست ہو جاتا ہے
عشق جنہاں دی ہڈیں پیندا
سوئی نہ جیوت مر جانا
عشق پتاتے ماماے
جس پچھے مست ہو جاتا ہے
عاشق داتن سک داجائے
میں کھڑی چند پر کے سائے

دیکھ مشوقاں کھڑکھڑاہے
 عشق بتاں پڑھاتا ہے
 جس لئے عشق ایہ آیا ہے
 اوہ بے وس کر دکھایا ہے
 نشہ روم روم میں آیا ہے
 اس وچ نہ رتی اوہلا ہے
 ہر طرف دسیندا مولا ہے
 بلکھا عاشق بھی ہن تر دا ہے
 جس فکر پیارے گھرا ہے
 رب ملدا دیکھ اُچر دا ہے
 من اندر ہو یا جھاتا ہے
 جس پچھتے مست ہو جاتا ہے

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

درد منداں نوں کوئی نہ چھیڑے

اپے اپنا دُکھ سیڑھے

جناں جیوناں، مَول بھیڑے

اپنا بُو بھے آپ خیاں

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

جس تے دِیس عشق دا کیستا

دُھر درباروں فتویٰ لیستا

جدوں^(۲) حضوروں^(۳) پیالہ پیتا

کچھ نہ رہیا سوال جواب

(۱) جیون (الف: ص ۱۰۵، اک ۲۳)، دپ: ص ۶۷، اک ۷۹

(۲) ادھیڑے، رادھیڑے دپ: ص ۶۷، اک ۶۸ (الف: ص ۱۰۵، اک ۲۳)

(۳) نظموں
(۴) { (پ: ص ۶۷، اک ۷۸) کیلے ہے

جس تن گیا عشق کمال
ناپے بے سُر تے بے تال

جس دے اندر دستیا یار

اُٹھیا یار و یار پیکار

نہ اوہ چاہے راگ نہ تار

اینویں بیٹھا کھڈے حال

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

بُٹھا شوہ نگر سچ پایا

جھوٹھا رولا سب مُکایا

سچیاں کارن پیچ سنایا^(۱۵)

پایا اس دا پاک جمال

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

(۱) الف - پ

(۲) کافی ہی کوئی نہیں

(۳) شوہ دا

(۴) جھوٹوں { (الف: ص ۱۰۶، ک ۲۳)

(۵) بنایا { (پ: ص ۶۷، ک ۷۸)

(۶) کافی کوئی نہیں بلکہ دگ : چھاپہ ۱۳۷۸ء

جند گڑ کی دے منہ آئی

آپے ہیں توں لُحَک لُحَی آپے ہیں توں نیسا
گلاں سُن سُن تیریاں میرا عقل گیب اڈ سارا
شریت توں بے شریت کر کے بھی کھنبن وچ پائی

جند گڑ کی دے منہ آئی

ڈرہ عشق تَاڈا اوس دا پر بت کروں بھارا
اک گھڑی دے دیکھن کارن چک یا جگ سارا
کیتی محنت بل دی ناہیں بُن کیہ کرے لوکائی

جند گڑ کی دے منہ آئی

واویلا کیہ کرناں جند جو ساڈے سوٹاڑے
سُکھاں دا اک پُولا ناہیں دُکھاں دے کھوٹاڑے
ہوئی سی جو اُس دُن ہوئی من کیہ کرے بھائی

۱) دو مصرعیاں دی دوہرائی اے مالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۲) ذرا - وزنی ۳) دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

۴) جو مالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۵) کابنتہ دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

جند کڑکی دے منہ آئی

صلح نہ من داوات نہ پچھدا اکھ دیکھاں کیہ کر دا
کل تیں کملی تے اوہ کملہ من کیوں میتھوں ڈر دا
اوہے بہرے کے رمز چلائی دل نوں چوٹ لگائی

جند کڑکی دے منہ آئی

سینے بان دھندالاں گلی وچ اس حالت وچ جلال
چاچا سر مجھوئیں تے ماراں رو رو یا رہنہ لال
اگے مجھی سیان میں نیوں لگیا کہ میں ہی پریت لگائی

جند کڑکی دے منہ آئی

جگ وچ روشن تسا ڈا عاشق توں کیوں نہ دے ہو
دسو رسو وچ بیکل دے اپنا بھیت نہ دے ہو
دچکڑے دچکاروں پھڑکے میں کر اٹھی لٹکائی

جند کڑکی دے منہ آئی

(۱) تہاڑی پ: ص ۵۵، ک ۵۵ صلاح دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

(۲) بات (۳) کھلی دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

(۴) کلا آہا پ: ص ۵۵، ک ۵۵

(۵) تیر چلایا { دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴
(۶) دضال

(۷) یا دپ: ص ۵۵، ک ۵۵ (۸) پور دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

اندر والیا باہر آویں باہوں گپڑ کھرواں^(۱)
ظاہر استھول^(۲) کن چھپن^(۳) باطن کو^(۴) لے ہوواں
ایسے باطن مچھٹی^(۵) زلیخا میں باطن برلائی

چند کڑکی دے منہ آئی

اکھیناں سی اکھ سنائیاں مچھلاسن دانایاں
ہتھ مردڑاں پھاٹاں^(۶) تلیاں روواں ڈھائیں ڈھائیں
لنیں تھیں^(۷) مڑ دیناں آیا ایہ تیری بھلیا نی

چند کڑکی دے منہ آئی

اک لک لہراجی آدے نہیں^(۸) دسٹیاں سودساں
بیچ اکھاں^(۹) تاں سولی پھا باجھوٹھ کہاں تاں دساں
ایسی نازک بات کیوں اکھاں^(۱۰) کہندیال ہوئے پرانی

چند کڑکی دے منہ آئی

وحی وسیلہ پاکاں دالتی آپے ساڈے ہوو
جاگدیاں سنگ ساڈے^(۱۱) جاگو سواں تاں نالے سوو
جس میں تیں سنگ پریت لگائی کیڑے سکھ سوائی

(۱) میں (۲) ساتھوں (۳) کندے (۴) چھیدے (۵) پھٹیاں

(۶) سو (۷) پھوٹاں (۸) لہنا (۹) سی (۱۰) سودینا

(۱۱) نا (۱۲) کہاں (۱۳) ناہیں (۱۴) اکھیاں (۱۵) کہاں

(۱۶) ٹاڈے (الف: ص ۲۴۶، ک ۹۴)

جند کڑکی دے منہ آئی

ایسیاں لیکاں لایاں مینوں ہو رکتی گھر گالے
اپڑ وارڈوں پاویں جھاتی دتیں پھریں دو آسے
لکتن چھپتے تے چھل جادوں ایہ تیری وڈیا تئی

جند کڑکی دے منہ آئی

تیرا میرا نیاؤں بیٹھے روموں قاضی آوے
کھول کتاباں کرے تسلی دوناں اک بتا دے
بھرمیاں قاضی میرے اُتے میں قاضی بھرمائی

جند کڑکی دے منہ آئی

بھٹا شوہ توں کیا جیہا بن توں کسیا میں کمی
تینوں جو میں ڈھونڈن گی میں بھی آپ نہ رہی
پایا ظاہر باطن تینوں یاہر اندر روشنائی

جند کڑکی دے منہ آئی

دپ، ص ۵۵، ک ۵۵	(۶) ادبیا (۷) مینوں (۸) تین جیہا نہ (۹) تیں دج گم	دالف، ص ۲۳۶، ک ۹۴	(۱) ڈاڈے (۲) کتنی (۳) مصرعہ نہیں (۴) نیرے دس (۵) بند کڑکی نہیں

دالہ جو چوڑا دکھ اسال بن دے تھے کہنوں پھول سنائی

دالف، ص ۲۳۶، ک ۹۴

۵۳

جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی لالی او یار
 آحد وچوں احمد ہو یا وچوں میم نکالی او یار
 دُر معانی وی دُصوم مچی ہے نیناں توں گھنڈا اٹھالی یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی لالی او یار
 سوڑہ یسین مُرمل والا بدلا گرج سنبھالی او یار
 زلف سیاہ دے دتج ید میٹھا دے چمکار دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی او یار
 مُو تو قُبَلِ اَنْتَ مُو تو ہویاں مویاں نوں پھیر جوالی او یار
 بُتھا شہ میرے گھر آیا کر کرناج دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی او یار

ردیف تج

۵۴

چُپ کر کے کریں گزارے نوں
 بیچ سُن کے لوگ نہ سہندے نی
 بیچ آیکھے تاں گل پندے نی
 پھر سچے پاس نہ بندے نی
 بیچ مٹھا عاشق پیارے نوں
 چُپ کر کے کریں گزارے نوں

بیچ شرع کرے بربادی اے
 بیچ عاشق دے گھر شادی اے
 بیچ کردانویں آبادی اے
 جیسا شرع طریقت ہاے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

چُپ عاشق توں نہ ہندی اے

جس آئی سچ سو گندی اے

جس مابل سُہاگ دی گندی اے

چھڈ دنیا کوڑپا اے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

ہلکھا شہہ سچ من بو لے ہیں

سچ شرع طریقت پھولے ہیں

گل چوتھے پد دی کھولے ہیں

جیسا شرع طریقے ہارے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

۵۵

چلو دیکھیے اُس مستانِ رے نوں
 جدی ترنجاں دے دنج پئی اے دُہم
 ادھرتے مے وحدتِ وج رنگدا اے
 نہیں پُچھ دا ذات دے کیہ ہو تم
 جد صاحبِ شور چو فیرے پیندا اے
 ادھ کول تیرے نت رہیندا اے
 نالے نَحْوِ اقْرَبِ کندا اے
 نالے اکے وَفِی اَنْفُسِکُمْ
 چھڈ جھوٹ بھرم دی بستی نوں
 کر عشق دی قائم مستی نوں
 گئے پہنچ سجن دی مستی نوں
 جہڑے ہو گئے صُحْبُ بَکْوَعْمَر

نہ تیرا اے نہ میرا اے
 جگ قانی جگڑا جھیرا اے
 بناں مُرشد راہبر کیڑا اے
 پڑھ فاؤ کُرونی اذکر کُرو
 بکھے شاہ ایہ بات اشکِ دی
 جہاں لک گئی تاہنگ تظارِ دی
 دس پیندی گھر دنجائے دی
 ہے یَدُ اللہ فوقَ اَیْدِ یَکُو

دا، ایس قافیے نال تھئے دس مصرعے۔ میاں احمد دین لوراں ضلع گجرات میں دس
 نہیں تے آکھیا اے ایہ معتبر نہیں۔

غیر مبلوودہ۔ صاحبزادہ بشیر احمد سجادہ نشین درگاہ خواجہ عمر بخش گوجرانوالہ
 کو لوں لیا۔

رکھ تقویٰ ذات الہی دا
 وچ داغ نہ گھست سیاہی دا
 بوہا ملے بے پردا ہی دا
 پڑھ فاؤ کُرونی اذکر کُرو

رویف ح

۵۶

حاجی لوک کئے نوں جان دے
 میرا رانجھا ماہی مکہ
 فی میں کسلی ہاں
 میں تے منگ رانجھے دی ہوتیاں
 میرا^(۲) بابل کر وا دھکا
 فی میں کسلی ہاں

(۱) ایہ کاتی کوئی نہیں مل دی (پ ۱)

(۲) میرا کوئی نہیں ملدا۔ (الف و ص ۱۱۳، ک ۲۸)

حاجی لوک گتے نوں جانڈے
 میرے گھر دینج نوشوہ مکہ
 نی میں کسلی ہاں
 وپے حاجی وپے گاجی
 وپے چور اچکا
 نی میں کسلی ہاں
 حاجی لوک گتے نوں جانڈے
 اساں جاناں تخت ہزارے
 نی میں کسلی ہاں
 جت ول یار اوتے ول کعبہ
 بھانویں پھول کتاباں چائے
 نی میں کسلی ہاں

۵۷

حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 گل افنی سر پا براہنہ بھٹکے روپ وٹاویں گا
 اس لالچ نفعانی کو لوں اوڑک ٹون منا دیں گا
 گھاٹ زکوٰۃ منگن گے پیا کو کیہ عمل وکھاویں گا
 اُن بنی سر پر بھاری اگوں کیہ بتلاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 حق پرایا جا تو ناہیں کھاکر بھارا اٹھاویں گا
 پھیر نہ آکر بدلہ دیسیں لاکھی کھیت لٹاویں گا
 والا کے وچ جگ دے جوئے جتے دم ہراویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 جیسی کرنی ویسی بھرنی پریم نگر دا ورتارا اے
 ایتھے دوزخ کٹ توں دلبر اگے کھل بہارا اے

(۱) جد آن بنے گی (الف: ص ۳، ک ۹)

(۲) دپ: ص ۳، ک ۱

کیسرنج جو کیسرنجیں لسن بیج کیہ کھائیں گے
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 کرو کماقی میرے بھائی ایہو وقت کداون دا
 پوں ستاراں پیندے نہیں مَن دانہ بازی ہارن دا
 اُجڑی کھنڈ چھپن گیاں نرواں جھاڑو کان اٹھاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 کھاویں لاس چاویں بیڑے انگ پوشاک لگایا
 ٹنڈی پگڑی اڑ چلیں جتنی پیر اڑاؤں اسی
 پل داہیں توں جم دا بکرا اپنا آپ کھاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 پل دا واسا دن ایتھے رہن توں اگتے ڈیرا لے
 لے لے تھنھے گھر نڈن گھلیں ایہو ویلا تیرا لے
 او تھے ہتھ نہ لگ دا کچھ وی ایتھوں اسی چاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا

(۱) لسن بیج ٹھکادیں گا (پ: ص ۳، ک ۱)

(۲) داستاراں

(الف: ص ۳، ک ۹)۔ (پ: ص ۳، ک ۱)

(۳) لگایا اسی

(۴) اڑایا اسی

(۵) گوئل (پ: ص ۴، ک ۱) (الف: ص ۴، ک ۹)

پڑھ سبتی محبت ادسے دا توں بے موجب کیوں توب نایتیں
 پڑھ پڑھ تھے مغز کھادیں کیوں کھمبتیں وچ کھب ناناں ایں
 حرف عشق دا اکونکتہ کاه کواٹھ لدا دیں^(۱) گھا
 حجاب کریں درویشی کوں کد تک حکم چلا دیں گھا
 بھلکھ مریندیاں نام اللہ دا ایہو بات چنگیری اسے
 دونوں تھوک پتھر تھیں بھارے ادکھی جی ایہ پھیری اسے
 آن بنی جد سر پر بھاری اگوں کیا بتا دیں گھا
 حجاب کریں درویشی کوں کد تک حکم چلا دیں گھا
 اماں^(۲) بایا بیٹی بیٹا پچھد ویکھاں کیوں روندے رنی
 رناں کنہکاں بھیناں بھائی وارث آن کھلوندے نی
 ایہ جوڑ دے توں نہیں ٹٹ دامر کے آپ لٹا دیں گھا
 حجاب کریں درویشی کوں کد تک حکم چلا دیں گھا
 اک اکیاں جاناں ایں تیں نال نہ کوئی جاوے گھا
 خویش قبیلہ روند اپٹ دا راہوں ہی مڑ آوے گھا

-
- (۱) اوسدی دا دپ: ص ۴، ک ۱
 (۲) لڑناں
 (۳) سبیر (الف: ص ۴، ک ۹) اٹھا دیں (الف: ص ۴، ک ۹)
 (۴) ایہ اماں (الف: ص ۴، ک ۹)
 (۵) تیں دپ: ص ۴، ک ۹

شہروں باہر جنگل و بیج و رسا اوتھے ڈیرا پادیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا
 کراں نصیحت و ڈی بے کوئی سُن کر دل تے لاوے گا
 مومے تاں روزِ حشر فُلا اُنھن عاشق نہ مر جاوے گا
 بے توں مر میں مرن توں اگے مرنے دا اُل پادیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا
 جاں ماہِ شرع دا پکڑیں گا تاں ادٹ مُجھدی ہووے گی
 کندہی بے پر کردی ناہیں ایہو خلقت رووے گی
 بُن سُتیاں تینوں کون جگائے جاگدیاں بچھتاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا
 بے توں ساڈے آکھے لگیں تینوں تخت ہساواں گے
 جس نوں سارا عالم ڈھونڈے تینوں آن ملاواں گے
 دُہدی ہو کے زُبد کماویں بے پیال گل لاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا

(۱) وڈی مصرعے دا پہلا لفظ (الف: ص ۴، ک ۹)

(۲) توں { (الف: ص ۵، ک ۹)

(۳) کندہ ہُن پر کردے ناہیں (پ: ص ۴، ک ۱)

(۴) پچھوں تاویں گا (الف: ص ۵، ک ۹)

(۵) بند نہیں ملدا

ایں عمر گواہیادگت عقیقت چاروڑا ^(۱) ای
 لالچ کر کردنیاتے ^(۲) مکھ سفیدی ^(۳) ای

ابے دی سُن بے تائب بودیں تاں آشنا سدا دیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا
 بکھٹا شہ دے چنناں ایں تاں چل کیا چر لایا لے
 بکڑ دھکے کیہ کرنے جاں وطنوں دفتر آیا اسے

واج دیاں خط عقل گئیو ای رور و حال دنجادیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا

(۱) ٹریا ای { اپ بھ ۴، ک ۱،
 (۲) کھچی

(۳) سفیدی منہ تے آیا
 (۴) سمجھ { دالف بھ ۵، ک ۹
 (۵) جگ و ت کے

ردیف خ

۵۸

خاکِ خاکِ سوں رلِ جانان
 کچھ نہیں زور دھگاناں
 گئے سو گئے فیر نہیں آئے
 میرے جانی میتِ پیارے
 میرے با، بھجوں رہیندے ناہیں
 بُن کیوں آساں دسارے

خاکِ خاکِ سوں رلِ جانان
 کچھ نہیں زور دھگاناں

چت پیار نہ جائے ساتھوں
 اُبھے شاہ نہ رہندے
 اسی مویاں دے پرے پار
 ہاں جیونڈیاں دے وچ بہندے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

اوتھے مگر پیادے لگے

تاں اسی ایتھے آئے

ایتھے سائوں رہن نہ ملدا

اگے کت ولّ دھائے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

بلکھا ایتھے رہن نہ ملدا

روندے پٹ دے پھلے؟

اکو نام اوسے دا خیرچی

پیسہ ہور نہ پلے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

ردیف "د"

۵۹

دل لوپے ماہی یار توں
 دل لوپے ماہی یار توں
 اک ہنس ہنس گلاں کر دیاں
 اک روندیاں دھوندیاں مردیاں
 کہو پھلی بسنت بہار توں
 دل لوپے ماہی یار توں

(۱) پھر دیاں { دالف: ص-۱، اک ۷، ا،
 (۲) کیو

میں نہاتی دھوئی رہ گئی

اک گنڈ^(۱) ماہی دل بہ گئی

بھالائیے ہار سنگار نوں

دل لپے ماہی یار نوں

میں کئی کیستی^(۲) ڈوتیاں

دکھ گھیر جو فیروں لیتیاں

گھر آ ماہی دیدار نوں

دل لپے ماہی یار نوں

بٹھا شوہ^(۳) میرے گھر آیا

میں گھٹ رانجن گل لایا

دکھ گئے سمندر پار نوں

دل لپے ماہی یار نوں

(۱) گنڈھ

(۲) میں دو تیاں قائل کیتیاں

(۳) سولان گھیر جو فیروں لیتیاں (الف: ص ۱۰۰، ک ۱۷)

(۴) گھر آئے

(۵) بٹھا ہن سا بن گھر آیا۔

(۶) سمندروں

رویف "ڈ"

۶۰

ڈھولا آدمی بن آیا

آپے آہو آپے چیتا

آپے مارن دھایا

آپے صاحب آپے بردا

آپے مل دکایا

ڈھولا آدمی بن آیا

کدئی ہاتھی تے اسوار ہویا
 کدئی ٹھوٹھا ڈانگ بھوایا
 کدی راول جوگی بھوگی ہوکے
 سنگی سانگ بنا یا

ڈھولا آدمی بن آیا

بازی گر کیب بازی کھیلی^(۵)
 مینوں پیتلی دانگ پنچایا
 میں اُس پڑتالی پنچاں ہاں
 جس گت مت یار لکھایا

ڈھولا آدمی بن آیا

ہایل قابیل آدم دے جائے
 آدم کس دا حبیہ
 بٹھا اُنھن نان بھی اگے آہا
 دادا گود کھٹ ڈایا

ڈھولا آدمی بن آیا

(۱) کوں	(۲) کھوں	{	(الف: ص ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰)
(۳) پھڑایا	(۴) سوانگی		
(۵) لائی	(۶) کرکے		

(۷) دو بند دودھ پل دے نہیں (پ: ص ۵۱، ۵۲)

ردیف "ر"

۶۱

رانجھ جو گہرا بن آیا
واہ "ک" سانگ رچایا

ایس جو گئی دے نین کٹورے
بازاں وانگوں لیندے ڈوے
کھڈ ٹھیاں دکھ جاون جھورے
ابناں اکھیاں لعل و نج (۲) یا

رانجھ جو گہرا بن آیا
واہ سانگ سانگ رچایا

(۱) (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

(۲) کھایا (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

ایس جوگی دی کیہ^(۱) نشانی
 کن دتج مندرائ گل دتج گانی
 صورت اس دی یوسف^(۲) ثانی
 ایس الفول آ حد بنایا

رانجھا جو گیترا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

رانجھا جو گیتے میں جو گیتانی
 اس دی خاطر بھرساں پانی
 اینویں پچھلی عس^(۳) دہانی
 ایس ہن مینوں بھس^(۴) دمایا

رانجھا جو گیترا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

بٹھا شوہ دی ایہ گت بنائی
 پیت پورانی شور^(۵) لچائی
 ایہ گل کیوں^(۶) چھپے چھپائی
 فی تخت ہزار یوں دھایا^(۷)

رانجھا جو گیترا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

(۱) ایہ (۲) ہے لاثانی (۳) برمایا (۴) موڑ (۵) نیکر (۶) آیا

(الف: ص ۱۷۷، ک ۶) (پ: ص ۳۶، ک ۲۹) (الف: ص ۱۷۷، ک ۶)

رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 رانجھا میں ونج میں رانجھے ونج ہو خیال نہ کوئی
 میں نہیں اوہ آپ ہے اپنی آپ کرے دلجوئی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 ہتھ کھونڈی میرے اگے منگو موڈے بھوراوئی
 بٹھا ہیر سیٹی ویکھو کتے جا کھلوئی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی

۱۱، تخت ہزار سے بے چل بٹھا سیالیں بے نہ ڈھوئی

دپ ۱ ص ۶۴، ک ۶۲

۶۳

راتیں جاگیں کریں عبادت
 راتیں جاگن کُتے
 تیتھوں اُتے
 بھونکنوں بند مول نہ ہندے
 چارڑی تے سُتے
 تیتھوں اُتے
 خصم اپنے وادر نہ چھڈوے
 بھانویں و جن بھجے
 تیتھوں اُتے
 مٹھے شاہ کوئی رخت دیان جے
 نہیں تے بازی لے گتے کُتے
 تیتھوں اُتے

۶۴

روزے حج نماز فی ماتے
میںوں پیانیں آن بھلائے

جاں پیادیاں خبراں پٹیاں
منطق نحو سبھے بھل گئیاں
اُس انحمد تار بجھائے

روزے حج نماز فی ماتے
میںوں پیانیں آن بھلائے

جاں پیامیرے گھر آیا
بھل گیا میںوں شرع و قایہ
ہر منظر و بیج اُوہا دس دا
اندر باہر جلوہ جس دا
لوکاں خبر نہ کائی

روزے حج نماز فی ماتے
میںوں پیانیں آن بھلائے

۶۵

رہو رہو اوسے عشقا مار یاتی
 کہو کس نوں پار اتار یاتی

آدم کنس کوں منع کرایا
 آپے مگر شیطان دھڑایا
 کڈھ بہشتوں زمیں رلایا
 کیڈ پسا پسا ریا ای

رہو رہو اوسے عشقا مار یاتی
 کہو کس نوں پار اتار یاتی

(۱) رۂ
 (۲) رۂ
 (۳) وے
 (۴) کیو
 دال ف: ص ۲۴۱، ک ۹۳

(۵) پنچایم
 (۶) مصل
 دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

عیسیٰؑ نون بن باپ جمایا
 نوسے پر طوفان منگایا
 نال پیو دسے پتر لڑایا
 ڈوب اوہناں نون ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی

کہو کس نون پار اُتار یائی

موسیٰ نون کوہ طور چڑھایو
 اسماعیل نون ذبح کرایو
 یونس مچھی توں نکلائیو
 کیر اوہناں نون تبتے چاڑھیا ای

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی

کہو کس نون پار اُتار یائی

خواب زلیخا نون دکھلائیو
 یوسف کھو دسے وچ پوئیو
 بھائیاں نون الزام دوائیو
 تانؑ مراتب چاڑھیا یائی

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

دالف: ص ۲۴۱، ک ۹۳

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

۱۰، بندہ کوئی نہیں ملدا

۱۱، پھر تختے

۱۲، پھر اُس نون تخت تے

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتاریائی

بھٹھ سلیمان توں جھکائیو
ابراہیم چنخہ وینچ پائیو
صابر مے تن کیڑے پائیو
حسن زہر دے ماریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتاریائی

منصور نوں چا سولی دتا
راہب^(۱) داکڑھوا یا پستا
زکریا^(۲) سر کلوتر کیتا
فیر^(۳) اوہناں کم کیہ ساریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتاریائی

(۱) راہبر (الف: ص ۳۴۲، ک ۶۳)

(۲) سرمد دا (پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

(۳) اوہناں

(پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

شاہ سرمہ دا گلا کٹا یو
شمس تے جاں سخن آلا یو
قُویا دُنیٰ آپ کس یو
سر پیروں کھل اُتار یائی

رہو رہو اوسے عشقا مار یائی
کوکس نوں پار اُتار یائی

ایس عشق دے بڑے اڈنر
عشق نہ چھپ دا باہر اندر
عشق کیسا شاہ شرف قلندر
باراں وہے دریا وچ ٹھار یائی

رہو رہو اوسے عشقا مار یائی
کوکس نوں پار اُتار یائی

عشق پہلے دے دھماں پائیاں
تاں مجنوں نے اکھیاں لائیاں
اُونہوں دھاراں عشق چوہ بگایاں
کھوہے بس گزار یائی

-
- ۱) سرمہ دا کیہ اوگن ڈھٹا
۲) عشق ہوراں دے
۳) عشق کمایا
۴) تاں میاں مجنوں
- (پ: ص ۱۴۱ اک ۳۹)

رہو رہو اُوئے عشقا ماریائی
کھوکس نوں پار اُتاریائی

عشق ہو رہی میرے دل دھلتے
تاں میں رانجھے کن پڑواتے
صاحبان نوں جدو یا ہون آتے
بھر مرزے دا واریائی

رہو رہو اُوئے عشقا ماریائی

سستی تھلاں دے وچ لڑائی
سوہنی پکھے گھڑے روڑھائی
روڑے پیچھے گل گواٹی
ٹکڑے کر کر ماریا امی

رہو رہو اُوئے عشقا ماریائی
کھوکس نوں پار اُتاریائی

۱، تیرا { ۲، تاں رانجھے { ۳، دال: ص ۲۴۲، ک ۹۳

۴، نوں دیا ہون { ۵، پ: ص ۴۲، ک ۳۹

۶، تھلاں وچ { ۷، دال: ص ۲۴۲، ک ۹۳

فوجاں قتل کرائیاں بھائیاں
 شکاں چوہیاں توں کٹھڑیاں
 ڈٹھی قدرت تیری سائیاں
 سر تیتھوں بھساریا ئی

رہو رہو اوسے غنقا ماریا ئی
 کھوکس نوں پار اُتاریا ئی

کیرو پانڈو^(۳) کرن لڑائیاں
 اٹھاراں^(۴) کھونیاں تدوں کھائیاں
 مارن بھائی سکیاں^(۵) بھائیاں
 کیہ اوٹھے نیاں نسا ریا ئی

رہو رہو اوسے غنقا ماریا ئی
 کھوکس نوں پار اُتاریا ئی

نمرو نے بھی خُدا سدا یا
 اس نے رب نوں تیر چلایا
 پچھرتوں نمرو مروایا
 تاروں زمیں نگھ ریا ئی

(۱) میل سنگائیاں { دپ دھ ۴۲، اک ۳۹ } (۲) بھائی مارن بھائیاں { دلف دھ ۲۴۳، اک ۹۲ }
 (۳) پانڈو (۴) اٹھاراں جوناں (۵) دھ کٹھڑیاں نوں زواریا

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

فرعون^۱ نہیں جدوں خدا کھایا
نیل ندی دے دیتج آیا
اوسے نال اشتنڈ جگایا
خودئیوں کرتد ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

لنگا چڑھ کے نادبجائیو
لنگا رام کولوں لٹوائیو
ہرناکش قطعہ بہشت بنائیو
اوہ دیتج دروازے ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

سینا دینسر لٹی بے چاری
تد بہنوت نے لنگا ساڑی
راون وی سب ڈھاہ اٹاری
اوڑک راون ماریائی

رہو رہو اُسے عشقا مار یا ئی
کھوکس توں پار اُتار یا ئی

گوئییاں نال کیہ تچ کس یا
کھن کا بن توں لٹوایا
را بے کنس نوں پگڑ منگایا
بودیاں پگڑ پچھاڑ یا ئی

رہو رہو اُسے عشقا مار یا ئی
کھوکس توں پار اُتار یا ئی

آپئے چا امام بنایا
اُس دے نال یزید لڑایا
چو دھیں طبقیں شور مچایا
سز نیزے تے چاڑھیا ئی

رہو رہو اُسے عشقا مار یا ئی
کھوکس توں پار اُتار یا ئی

مغلان زہر پیالے پیتے
مُجھ دیاں والے رایے کیتے
سب اشراف پھر نچپ کیتے
مبھلا ادھناں نوں جھاڑ یا ئی

رہور ہواؤ سے عشقا ماریائی
کھوس نوں پار اُتاریائی

بھٹا شاہ فقیر و چارا
گر کر چلیا کوچ نگارا
روشن جگ وچ نام ہمارا^(۲)
نوروں سرج اُتاریائی^(۳)

رہور ہواؤ سے عشقا ماریائی
کھوس نوں پار اُتاریائی

(۱) چلیا دے کے

(الف: ص ۲۲۳، ک ۹۲)

(۲) تمسارا

(۳) جھوٹوں سچ تار یائی

۶۶

رین گئی شکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

آواگون سرائیں ڈیرے
ساتھ تیار مسافر تیرے
تیں نہ سنیوں کو توجہ نگارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی شکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کر لے آج کرنی دے بیرا
بوڑھ نہ ہو سی آدن تیرا
ساتھی چلو چل مپکارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی شکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کیا سروہن کیا نردھن پوڑے
 اپنے اپنے ویش کو دوڑے
 لدھا نام ے لیو سبھارے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

موتی چوٹی پارس پا سے
 پاس سمندر مرد پیارے
 کھول اکھیں اٹھ بوہ بھکارے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

بلیہا شوہ دی پیریں پڑیے
 غفلت چھوڑ کچھ آجیلہ کریے
 مرگ جتن بن کھیت اُجاڑے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

رویفاس

۶۷

ساڈے دل نکھر اموڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھر اموڑ

آپے لائیاں کُنڈیاں تیں

تے آپے کچھ داہیں دُور

ساڈے دل نکھر اموڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھر اموڑ

عرش کرسی تے بانگیاں بیاں

نکے پے گیب شور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

ڈولی پا کے لے چلے کھڑے

ناں کچھ عُذر نہ زور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

جے مئے تینوں کھڑے پیارے

ڈولی پا دیویں ہور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

بکھا شوہ اسناں مرناں ناہیں

وے مر گیا کوئی ہور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

۶۸

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
 تسی^(۱) رل مل نام دھیاؤ
 لٹک سجن دی ناپیں چھپ دی
 ساری خلقت سکے تپ دی
 تسی^(۲) دُور نہ ڈھونڈن جساؤ
 سائیں چھپ تماشے نوں آیا
 تسی^(۳) رل مل نام دھیاؤ
 رل مل سیو اتن پاؤ
 اک بنے وچ جا سماؤ
 نالے گیت سجن دے گاؤ^(۴)

-
- (۱) تیں
 (۲) تیں
 (۳) جائے
 (۴) نال تیں گیت
- { (الف: ص ۱۲، ک ۴۰)

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسے رل بل نام دھیاؤ

بھٹا بات انوکھی ایہا
نچن مکی تاں گھنگٹ کیا
تسے پردہ اکھیں تھیں لاہو

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسے رل بل نام دھیاؤ

۶۹

سانوں آمل یار پیار یا

دُور، دُور آسانتھوں گئیوں
اصلاتے آکے بہہ رہیوں
کیہ قصر قصور و ساریا
سانوں آمل یار چار یا

میرا اک انوکھا یار ہے
میرا او سے نال پیار ہے
کدے سمجھیں وڈ پر واریا
سانوں آمل یار پیار یا

(۱) تیرے دکھ آسانوں ماریا { دپ: ص ۱۲۱، ک ۳۱

(۲) ایہ بند نہیں ملدا

الف: ص ۱۲۲، ک ۳۱

(۳) ایہ بند نہیں ملدا

جدوں اپنی اپنی پے گئی
 دھی ماں نوں لٹ کے لے گئی
 منہ بارھویں صدی پار یا
 سانوں آمل یار پیار یا

در کھلا حشر غداں دا
 بُرا حال ہو یا پنجاب دا
 ڈر ہا ویسے دوزخ مار یا
 سانوں آمل یار پیار یا

بُھٹا شہ میرے گھر آوسی^(۲)
 میری بلدی بھسا بُجھاوسی^(۳)
 غایت دم دم نال چار یا
 سانوں آمل یار پیار یا

(۱) ایر بند نہیں ملدا (الف: ص ۱۲۲، ک ۳۱)

(۲) آوسے
 (۳) { دپ: ص ۱۴۱، ک ۳۱ } بھھاوسے

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

تائی تاناں پٹانیاں

پیٹھ نڑاتے چھیاں چھلیاں

آپو اپنے نام جتا دن

رکھو دکھی جا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

چونسی پینسی کھدردھوتر

مل مل خاصہ راکا سوتر

یونی وچوں باہر آوے

بھگوا بھیں گوسا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

- دا گواہی دا {
- ۲۵ ایہ بند کوئی نہیں ملدا { (الف: ص ۱۸۷، ک ۶۰)
- ۳۵ ایہ بند کوئی نہیں ملدا {

کڑیاں متھیں چھاپاں چھلے

آپو آپے نام سونے

سبھا ہکا چاندی آکھو

لنکن چرٹا بائیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بھبھاں بھریاں چارن والا

اٹھ بھیاں دا کرے سنبھالا

روڑی اتے گدوں چارے

اوہ بھی داگی گائیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بھٹا شہ دی ذات کیہ تھنیں

شاگر ہو رضا میں دا

بے توں لوڑیں باغ بہاراں

چاکر رہو ارا میں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

تھلے دتے مصرعے کوئی نہیں مل دے۔

۱۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

۱۱) سب نکلاں وچ آپے دے او ہانہ گرائیں دا۔

۱۲) پیسے دو مصرعے کوئی نہیں ملدے

۱۲) ہرجی ہیں ہرجی او کھے۔ سدا یا جائیں چائیں دا۔

دالہ: ص ۱۸۷، ک ۶۸

۱۳) عشق شک دی سد کیہ جائے۔

۱۳) دونوں شعر ہیں پر دھو دھو کرے

۱۴) سارے تے توں دیکھ جیشہ۔ ایہو درشن سائیں دا

دالہ: ص ۱۸۷، ک ۶۸

دپ: ص ۶۱، ک ۶۶

سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن والو چھانی دا
 دکھاں سولال کیتا ایکا
 نہ کوئی سا ہو راناں کوئی پیکا
 درد دہونی پئی در تیرے
 توں ہیں درد رنجانی دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن والو چھانی دا
 کڈھ کلیجہ کرنی ہاں بیرے
 ایہ بھی نہیں ہے لائق تیرے
 ہو رتو فیسق نہیں ویتج میرے
 پیو کٹورا پانی دا ؟
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن والو چھانی دا

ہُن کیوں روندے میں نرا سے
 آپے اوڑک پھا ہی پھٹا سے
 ہُن تاں چھٹن اوکھا ہو یا
 چارہ نہیں منانی دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لمو چھانی دا
 بلھا شوہ پیا ہُن بگتے
 عشق دے مرتے دیتے
 چار دیسارے کول^۲ دا سا
 اوڑک کوچ نقارے^۳ دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لمو چھانی دا

(۱) پاتے (پ: ص ۶۴، ک ۷۱)

(۲) کویل { (الف: ص ۱۱۹، ک ۴۴)

(۳) نقارے

۷۲

سدا میں ساہوریاں گھر جاناں
 فی مل لیو سہیلڑیو
 تساں بی ہوسی اللہ بھاناں
 فی مل لیو سہیلڑیو
 رنگ برنگی صول^(۱) اُپٹھے چنبر جاون مینوں
 دکھ اگلے میں نال لجاواں پچھلے^(۲) گونیاں کہنوں
 اک وچھوڑا سیاں دا جینوں ڈاروں کوںج وچھنی
 ماہیاں مینوں ایہ کجھ دتا اک چولی اک چُنی
 دا ج اہناں دا ورتخ کے ہُن^(۳) میں ہنجوں بھر بھر تئی
 سس ناناں دیون طعنے مشکل بھاری تئی

(۱) وچ ایس کافی دی ترتیب پہلے اکا ہرے مصرعے توں شروع ہو کے وچ سدس دی
 ترکیب تے چل دی اے۔ اوہدا پہلا مصرعہ۔ مل لوسیلڑیو راج گیلڑیو فی میں ساہورے گھر چلی

(۲) سول ایتھے (۳) ایتھوں دے دکھ (الف: ص ۷۶، اک ۱۱)

(۴) دینخ کے میں دب: ص ۱۱، اک ۷

بُتھا شوہ ستارُنی واک ویاٹل جاوے
 عدل کرے تاں جاہ نہ کاٹی فصلوں بخرپاوے
 سدا میں ساہوریاں گھر جاناں
 فی مل یو سہیلڑیو
 تہاں بی ہوسی اللہ بھاناں
 فی مل یو سہیلڑیو

سُنو تم عشق کی بازی ملائک ہوں کہاں راضی
 بیاں برہوں پر بے گاجی دیکھاں پھر کون ہارے گا
 ساجن کی بجال بُن ہوئی میں لَمُونِیں بھر روئی
 پنچے ہم لاه کر لوئی حیرت کے پتھر مارے گا
 مَوت پوچھ کر جساؤں ساجن کا دیکھنے پاؤں
 اُسے میں لے گلے لاؤں نہیں پھر خود گوارے گا
 عشق کی تیغ سے موئی نہیں وہ ذات کی دوئی
 اور پیاپا کر موئی مویاں پھر رُوح چتا رہے گا
 ساجن کی بجال دیا لَمُونِ مدد اپنا پایا
 کفن باہوں سے سئی یا لحد میں پا اتارے گا
 بُلکھا شاہ عشق ہے تیرا اُسی نے جی یا میرا
 میرے گھر بار کر پھیرا دیکھاں سر کون وارے گا

(۱) ماریں	{	(۲) دیکھناں
(۳) گزاریں		(۴) جی
(۵) گھرباریا		دپ : ص ۱۳۱ اک ۱۳۰

سے دنجارے اُٹے فی ماٹے سے و نجرے اُٹے
 لالاں دا اوہ و نچ کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 لال^(۱) نے گمنے سونے ساتھی ملے نال لے جاواں
 سُنیاں ہوکا میں دل گزری میں بھی لال یساواں
 اک نال اک کنساں و نچ پاکے لوکاں نوں دکھلاواں
 لوک جانن ایہ لالاں والی لٹیاں میں^(۲) بھرمائے
 سے و نجرے اُٹے فی ماٹے سے دنجارے اُٹے
 لالاں دا اوہ و نچ کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 اوڑک جاکھوتی اوہناں تے میں^(۳) منوں سدھرائیاں
 بھنائی وے لالاں والیو میں بھی^(۴) لال لیون نوں اُسیاں
 اوہناں بھرے صندوق دکھلے میٹوں رتجھاں اُسیاں
 دیکھے لال^(۵) سٹھانیں سارے اک توں اک سوائے

-
- (۱) لال نے گمنے نے (۲) لٹیاں بھرمائے (۳) کوئی نہیں
 (۴) لال، نوں کوئی نہیں (۵) میٹوں رتجھاں اُسیاں کوئی نہیں ملدا { دپ: ج ۱۲، اک ۱۳۶ }
 (۶) دیکھے لال سٹھارے سارے کوئی نہیں ملدا۔

سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے آٹے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا آکھ سٹناٹے
 بھائی وے لالاں والیا ویرا بنناں دا اُمل دسا نہیں
 جے توں آئی ہس لال خریدن دھڑتوں سیس بُہائیں
 ڈہم کدی سوئی دا نہ سہیاں کتھوں دتا جائیں
 لازم ہوکے ٹر گھر آئی پچھن گوا بنڈی آٹے
 سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے آٹے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا آکھ سٹناٹے
 توں جوگئی سیس لال خریدن اُچی اڈی چائی فی
 کڑا ہزا دتھوں زینے توں لے کے گھر آئی فی
 لال سی بھارسے ہس ساں ہکی خالی کنی سائی فی
 بھارا لال انملا دتھوں مستے چکھیا نہ جائے
 سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے آٹے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا آکھ سٹناٹے

-
(۱) جائے	(۲) گواہنڈناں آئیاں	{	دپ و ص ۱۲۷ اک ۱۲۶
(۳) کوئی نہیں	(۴) کوئی نہیں		
(۵) کوئی نہیں	(۶) کوئی نہیں		

کچی کج دیا جن جاناں لال ویا جن چلی
 پلے خرچ نہ ساکھ نہ کافی بمقول ہارن چلی
 میں ٹوٹی مُشٹندی دساں لال نوں چارن چلی
 جس شاہ نے ملے کے دیاں سوشہ منہ نہ لائے
 سے ونجارے آئے فی ماٹے سے ونجارے آئے

لالاں دا ادھ ونج کریندے ہو کا اکھ سنائے
 گلیاں دے دتچ پھریں دیوانی فی کڑیے مُبارے
 لال چوگیندی نازک ہوئی ایہ گل کون نتارے
 جاں میں مل اوبہاں نوں پُچھیا مل کرن ادھ بھارے
 ڈہم سوئی دا کدے نہ کھا بدا اُوہ اکھن سربارے
 جیٹریاں گلیاں لال دیا جن اوبہاں سیس ٹھارے
 سے ونجارے آئے فی ماٹے سے ونجارے آئے
 لالاں دا ونج ونج کریندے ہو کا اکھ سنائے

-
(۱) دیکھو	(۲) توں	{ (پہ ص ۱۲۷، ک ۱۲۶)
(۳) لال تاں ماسے پیار	(۴) ہیں	
(۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا	(۶) گھنیرا	
(۷) اکھن سربار		
(۸) سِر لٹایا		

۷۵

سیرت میں ساجن پائیوئی
ہر ہر دے وچ سمایوئی

اَنَا اَحَدٌ^(۳) دَاغِیْتُ سُنَا یُو
اَنَا اَحْمَدٌ^(۴) ہوں پھر فرمایو
اَنَا عَوْبٌ^(۵) بے عین بتایو
پھر نام رسول دھرایوئی

سیرت میں ساجن پائیوئی
ہر ہر دے وچ سمایوئی

فثودجه الله نور تیرا
ہر ہر کے بیچ ظہور تیرا
ہے الْاِنْسَانُ مذکور تیرا
ایتھے اپنا سر لوکائیوئی

(۱) اب ہم ساجن پائیوے

(۲) کے

(۳) سب سمایو { (پ: ص ۵۵، ک ۵۶)

(۴) احواد

(۵) (۱۶) تھے (۱۷) نورتن ڈا رالف ص ۱۶۲، ک ۵۹

(۵) پردے وچ اک میم رکھائیو

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہرہر دے دتج سمائیوئی

توں آئیوں تے میں نہ آئی

گنج منھی دی تیں مری بجائی

آکھ است گواہی چاہی

اوتھے قالو بلی سنائیوئی

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہرہر دے دتج سمائیوئی

پرگٹ ہو کر فور سمائیو

احمد توں موجود کرائیو

نابودوں کہ بود دکھائیو

نمفخت نیو سنائیوئی

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہرہر دے دتج سمائیوئی

۱۱، بتائیوئی

دالف: ص ۱۶۲، ک ۵۹

۱۲، ایہ بند کوئی نہیں ملدا

دپ: ص ۵۶، ک ۵۶

نَحْنُ اقْرَبُ كَمَّهِ دِتَوْنِ
 هُوَ مَعَكُمْ سَبْتِ دِتَوْنِ
 وَفِي الْفُسْكَ حَكْمُ كِتَوْنِ
 پھر کب گھنٹ^{۲۱} پائیوئی
 سیوئن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سمائیوئی

بھر کے وحدت جام پلائیو
 منصو^{۲۲}ے نوں مست کرائیو
 اُس توں عَنِ الْحَقِّ آپ کھائیو
 پھر سوئی پگڑ چڑھائیوئی
 سیوئن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سمائیوئی

گھنٹ^{۲۳} کھول جمال دکھایا
 شیخ جنید کمال سدا یا
 لَیْسَ فِي جَنَّتِیْ حَالِ بِنَا یا
 اشرف انسان بنائیوئی

(۱) کیوئی (الف، ص ۱۶۲، ک ۵۶) (۲) جیڑا (پ: ص ۵۶، ک ۵۶) (۳) شاہ منصور

(۴) ایہ بند نہیں ملدا۔ (الف، ص ۱۶۲، ک ۵۹)

سیوُن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وِج سَمائیوئی
 وَلَقَدْ كَرَّمْنَا يَادُكْرَايُو
 لَا إِلَهَ دَاپِرْدَه لَا يُو
 إِلَّا اللَّهُ، كَمُوجْجَاتِي پائیو
 پھر بھلا نام دھرائیوئی
 سیوُن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وِج سَمائیوئی

-
- (۱) باطن ہو کے ظاہر دھائیو
 (۲) گنگھٹ کھول جمال دکھائیو
 (۳) شاہ عنایت بن کر آئیو
 (۴) رتے
- (الف: ص ۱۶۲، یک ۵۹)

رویف ع

۷۶

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں سبق عشق دا پڑھیا

مسجد کولوں جیوڑا ڈریا

ڈیرے جاٹھا کر دے وڑیا

جھٹے وج دے ناد ہزار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں رمز عشق دی پائی

میناں طوطا مار گوائی

اندر باصر ہوئی صفائی

جتول دیکھاں یا رویار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بیر رائجھے دے ہو گئے میلے
 بھئی بیر ڈھونڈ میندی بیلے
 رانجھا یار، بکلی روتج کھیلے
 مینوں سدرہ رہی نہ سار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بید قرآناں پڑھ پڑھ تھکے
 سمجھ دے کردیاں گھس گئے متھے
 ناں رب تیر تھ ناں رب مکے
 جس پایا تیس نور انوار^(۳)

عشق دی نوئیوں نویں بہار

پھوک مٹھی بھین سٹ لوٹا
 نہ پھڑت بیح عاصا سوٹا
 عاشق کندے دے دے ہو کا
 ترک حلالوں کھاہ مردار

(۱) بہن { دپ: ص ۳۲، ک ۲۷ }
 (۲) بھیل

(۳) دیدار (الف: ص ۲۰۰، ک ۷۶)

(۴) کاسہ { دپ: ص ۳۲، ک ۲۷ }

عشق دی نویں نویں بہار

عمر گوائی وچ مسیتی
اندر بھنریا نال پلیتی
کدے نماز توجید نہ نیتی
ہن کیہ کرناہیں شور پکار

عشق دی نویں نویں بہار

عشق بھلایا بجدہ تیرا
ہن کیوں اینویں پادیں^(۳) جھپٹا
بمٹھا ہندا چپ بتیرا
عشق کریندا مارو مار

عشق دی نویں نویں بہار

-
	(۱) میں
	(۲) کرساں
	(۳) اہو
{	(۴) جاتے تینوں واحد جھپٹا
	(۵) بھیلیاں پھیر کھٹی گفتار
- (پ: ص ۳۴، ک ۲۷)

عشق حقیقی نہیں سُٹھی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس

باپیاں دے گھر بال انجائی

پیت لگا کے لئی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس

نی میںوں دسوسجھن دا دیس

منطق معنے کنز قدوری

میں پڑھ پڑھ علم بچھی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس

نی میںوں دسوسجھن دا دیس

نماز روزہ اونہاں کیہ کرناں

جنہاں پریم صُراحی لئی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس

نی میںوں دسوسجھن دا دیس

بلکھا شوہ دی مجلس بہہ کے

سب کرنی میز چھٹی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس

نی میںوں دسوسجھن دا دیس

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 دل دی دیدن کوئی نہ جانے اندر دیس بگانے
 جس نوں چاٹ امر دی ہوئے سوئی امر پچھانے
 ایس عشق دی اوکھی گھائی جو چڑھیا سو جانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

آتش عشق فراق تیرے دی پل وچ ساڈو کھایاں
 ایس عشق دے ساڑے کوں جگ وچ دیاں دوہایاں
 جس تن لگے سوتن جانے دوجا کوئی نہ جانے

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 عشق قضائی نے جہی کیتی رہ گئی خبر نہ کاٹی
 عشق چواتی لائی چھاتی پھیر نہ جھاتی پائی
 ماپیاں کوں چھپ چھپ روواں کر کر لکھ بہانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

ہجرتیرے نیں جھسٹی کر کے کئی نام دھرایا
 صُحْبُ بُلُکھُ عَتّی ہو کے اپنا وقت لکھایا
 کر بُن نظر کرم دی سائیاں نہ کر زور دھگانے
 عشق اسان ناں جی کیتی لوک مریندے طعنے

ہس بُلا داں تیرا جانی یاد کراں ہر ویلے
 پل پل دے دیج درو جدائی تیرا شام سو ویلے
 رو رو یاد کراں دن راتیں پشلے وقت دہانے
 عشق اسان نال جی کیتی لوک مریندے طعنے

عشق تیرا درکار اسانوں ہر ویلے ہر جیلے
 پاک رسول محمد صاحب میرے خاص ویلے
 بُلُکھُ شاہ بے ملے پیارا لکھ کر ان شکرانے
 عشق اسان نال جی کیتی لوک مریندے طعنے

(۱) ایہ بند نہیں ملدا۔ دپ: ص ۶۳، ک ۱۲

(۲) ایہ بند نہیں ملدا۔ دپ: ص ۶۲، ک ۱۲

(۳) عشق مریندے سیلے دالف: ص ۹۲، ک ۲۱

(۴) بُلُکھُ شاہ دپ: ص ۶۳، ک ۱۲، دالف: ص ۹۲، ک ۲۱

(۵) نل دالف: ص ۶۳، ک ۱۲

(۶) لاکھ دپ: ص ۶۳، ک ۱۲

۷۹

علموں بس کریں اویار

علم نہ آؤ سے ویتچ شمار
اکو الف تیرے درکار
جانڈی عمر نہیں اتیار
علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ علم لگاؤں ڈھیر^(۱)
قرآن کتاباں چار چوہیر^(۲)
گردے چانن ویتچ انجیر^(۳)
بابجھوں رہبر خبر نہ سار

(پ: ص ۲۶ ک ۲۰)

(۱) لکھ

(۲) لکھ

(۳) لائے

(۵) پچھو

(۴) پے

علموں بس کریں اویار۔

علموں بس کریں اویار۔

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ ہو یا

بھر بھر پیٹ نیندر بھر ہو یا

جانبدی دارنہن بھر ہو یا

ڈبا وچ اورار نہ پار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ کہاویں

اُٹے مُٹے گھروں بناویں

بے عقلاں نوں لٹ لٹ کھاویں

اُٹے سدھے کریں قرار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ نفل نماز گزاریں

اُچیاں باگیاں چاہنگاں ماریں

میرتے چڑھ "و غلط پکاریں

کیتا تینوں حرص خوار

۱۰۱
علموں بس کریں اویار
علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ ملّاں ہوئے قاضی
اللہ علماں باہجھوں راضی
ہوئے حرصِ دلوں دن تازی
نفع نیت و بیچ گزار

علموں بس کریں اویار
علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ مسئلے روزِ سادیں
کھانا شکِ شبے دا کھاویں
دیں ہوئے ہوئے کماویں
اندر کھوٹ باہر سچیاں

علموں بس کریں اویار
علموں بس کریں اویار

(پ: ص ۲۷، ک ۲۰)

گزارے
مارے
کوکاں
پکارے

پڑھ پڑھ علم نجوم و چارے
 کن دارا ساں بُرج ستارے
 پڑھے عزیزِ میناں منتر جھاڑے
 ابجد گنے تعویذ شکار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے قینے ہموں
 اکھیں واے انھیں کور
 پھڑدے سادھ تے چھڑدے چور
 دوہیں جہانیں ہو یا خوار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے ہزاروں پھستے
 راہی اٹک رہے وچ رستے
 مار یا بھر ہوئے دل نختے
 پیار چھوڑے دائر بھار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں میاں جی کس دیں
 تنبا چُک چُک منڈی جاویں
 دھیلے کے چھری چلاویں
 نال^(۱) قصائیاں بہت پیار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

بُہتا علم عزازیل نہیں پڑھیا
 جُھکا^(۲) جھاوے واسٹریا
 گل^(۳) وچ طوق لعنت دا پڑیا
 آخر گیا اوہ بازی بار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

جد میں سبق عشق دا پڑھیا
 دریا دیکھ وحدت دا وڑیا
 گھمن گھراں^(۴) دے وچ اڑیا
 شاہ عنایت لایا پار

ایہ تہ وڈی نظم دی کار (۲) جھکا
 { اپ: ص ۲۷، ک ۲۰ } (۳) ادوٹک
 (۱) الف: ص ۲۱۵، ک ۸۰
 طوق
 گھیرے

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

مِلتھاناں لافضی نہ بے سنی

عالم فاضل نہ عامل جنی

اکو پڑھیا علم لدنی

واحد الف میم درکار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

ردیف

۸۰

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار
گنگٹ کھول مکھ و سچ میرا
عیب خانی دے کج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار
میں انجانی تیرا نیوں کیہ جاناں
لاون دا نہیں تیج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار
ماجی لوک مکے نوں جاندے
ساڈا ہیں توں تیج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار

ڈونگھی ندی تے تُلہ پورا ناں

مساں کیڑے تیج او یار

فَتَّحَ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَامِ اِج او یار

بُھٹا شوہ میں ظاہر دُکھا

لاہ موہیں توں لُج او یار

فَتَّحَ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَامِ اِج او یار

ردیف ک

۸۱

کت کُٹے نادت کُٹے
 چھلی لاه بھڑولے گھٹ کُٹے
 بے پُنی پونی کتیں گی
 تاں ننگی مُول نہ دتیں گی
 سے درہیاں بے بے کتیں گی
 تاں کانگ مارے گا جھٹ کُٹے

کت کُٹے نادت کُٹے
 چھلی لاه بھڑولے گھٹ کُٹے

وَنَجْ غَفَلَتْ بے تیس دن جا لے
 کت کے کچھ نہ لیو سنبھالے
 باجھوں گُن شوہ اپنے نالے
 تیری کیونکر ہوسی گت کڑے

کت کڑے نہ وت کڑے
 چھلی لاہ بھڑوے گھت کڑے

ماں پیو تیرے گنڈیں پائیاں
 ابے نہ تینوں مُرتاں^(۳) آئیاں
 دن تھوڑے تے چا مکائیاں
 نہ آئیں پیکے وت کڑے

کت کڑے نہ وت کڑے
 چھلی لاہ بھڑوے گھت کڑے

بے^(۴) داج دہونی جاویں گی
 ناں کے بھلی نہ بھادیں گی
 اور تھے شوہ نوں کریں رت بھادیں گی
 کچھ لے فقراں دی مت کڑے

(۱) ایہ بند کوئی نہیں بددا (۲) تیرے بابل گنڈھیں پائیاں (۳) خبراں

(الف: ص ۹۶، ک ۷)

(۴) گھر پٹکیاں دے دن مت کڑے (۵) داج دہونی جاویں گی

(الف: ص ۹۹، ک ۷)

(پ: ص ۱۶، ک ۹)

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

تیرے نال دیاں دا ج رنگے نی
اوہناں سو بے سا کو پائے نی
توں پیرا لے کیوں چائے نی
جا دتھے مکی تت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

بلکھا شوہ گھراپنے آوے
چوڑا بیڑا سب سہاوے
گن ہوسی تاں گلے لگاوے
نہیں روسیں نہیں رت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

(۱) توں لے پیر کیوں پائے نی { (الف: ص ۶۹، ک،)
(۲) بلکھا شوہ تینوں دیا ہون آوے گا۔

کپھوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 تیل تلاں دے لڈو نہیں جیسی پگڑ منگائی
 ڈروے نٹھے قندشکر توں مصری نال ڈرائی
 کان لکڑنوں مارن گئے گدوں دی گلٹھ لال

کپھوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 ہو فریادی لکھتھ پتیاں نے ٹون تے دستک لائی
 گلگلیاں منصور بدھیا پا پڑ چوٹ چلائی
 بھینڈاں مار پلنگ کچیاں گے گرگاں بُرا احوال

کپھوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 گزروے لڈو غصے ہو کے پٹیریاں نٹے فریادی
 برقی ٹوں کہ وال چنے دی ٹوں ہیں میری باندی
 چڑھ سے شہنیاں تے پنجن گئے وڈتی پئی دھمال

کپھوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

شکر کھنڈ کے مصری نوں میری دیکھ صفائی

چڑھے چنے ایہ کرنے گئے بدلے نال رٹائی

چھیاں کن ہٹی دے کترے جوہ کے خوش حال

پکوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

بلھا شوہ ہن کیا بناوے جو دے سو لڑوا

ت بیتی کت بگتی کوئی نہیں ہتھ پچڑا

دیکھو کمی قیامت آئی آیا خسرو جال

پکوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

۸۳

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عشق لگے تاں ہے بے کوکیں
 توں کیہ جانے پٹیر پرانی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 بے کوئی عشق دہا جیا لوڑے
 سر دیوے پہلے سائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عملاں وایاں لنگھ لنگھ گئیاں
 ساڈیاں تہاں ماہی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 غم دے دین ستم دیاں کانگاں
 کسے تعریکڑ وچج پائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 ماں پیو چھڈسیاں میں بھجیاں
 بیماری رام دوہائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں

۸۴

کدی موڑ مُساراں ڈھولیا
تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

میں بھاتی دھوتی رہ گئی
کوئی گنڈھ بھجن دل بہ گئی
کوئی سُخن اولّا بولیا

کدی موڑ مُساراں ڈھولیا
تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

بُٹھا شہ کدی گھر آوسی
میری بلدی بھا بھجاوسی
جدا ہے دکھاں میں منہ کھولیا

کدی موڑ مُساراں ڈھولیا
تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

۱۱) تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

۸۵

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں بے گُن کیا گُن کیا ہے
 تن پیاسے من پیاسے
 ادھ پیاسو موراجیاسے
 پیاسے رل بل جاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں فانی آپ کو دُور کراں
 تیں باقی آپ حضور کراں
 بے اظہر وانگ منصور کراں
 کھڑ سولی پگڑ چڑھاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں جاگی سب جگت سویا ہے
 کھلی پیک تاں اٹھ کے رویا ہے
 جُز مستی کام نہ ہویا ہے
 کدی مست است بناؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

جدانحد بن دونین دھڑے
اگے سر بن دھڑے لاکھ پڑے
اُچھل^(۱) رنگن دے دریا چڑھے
میرے لُودھی ندی وگاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

کسے عاشق نہ سکھ سوناں اے
اساں رو رو کسے مکھ دھوناں اے
ایہ باد دہے کہ ٹوناں اے
اس روگ کا بھوک بناؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

کھو کیا سر عشق بچارے گا
پھر کیا تھیںی زوارے گا
جب وار^(۲) اوپر سر وارے گا
تب تپھے^(۳) ڈھول بجاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

(۱) - چھل (پ: ص ۲۳، ک ۲۵)

(۲) - وار { (پ: ص ۳۲، ک ۲۵)
(۳) - پا جھی

میں اپنا من کباب کیا
 آنکھوں کا عرق شراب کیا
 رگ تاروں ہڈ رباب کیا
 کیا مت کا نام بلاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

شک رنجی کو کیا کیجیے گا
 من بھاناں سو دایمے گا
 ایہ دین دُنی کس دیتیے گا
 مجھے اپنا درس بتاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

میسوں آن نظارے تیاہ
 دونیناں برکھا لایاہ
 بن روز عنایت آیاہ
 اینویں اپنا آپ بتاؤ گے

-
	(۱) ہوں
	(۲) کاخن
{	(۳) مکنجی
	(۴) دینا
	(۵) جویں ہر روز
- (پ: ص ۳۲، ک ۲۵)

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے
 بُلتھا شوہ نوں ویکھن جاؤ گے
 اہناں اکھیاں نوں سمجھاؤ گے
 دیدار تداہیں پاؤ گے
 بن شاہ عنایت گھر آؤ گے
 کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

۱۱۔ شاہ عنایت بن

(پ: ص ۳۲، ک ۲۵)

گر کتن دل دھیان کڑے

نت میں دیندی مادھی

کیوں پھر فی ایں انویں آ دھی

فی شرم جیسا گوا دھی

توں کدی تاں سمجھ ندان کڑے

گر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ مفت تیرے ہتھ آیا

پیوں نیوں "کچھ کھول گویا

نیوں قدر محنت دا پایا

جسے ہویا کم آسان کڑے

گر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ بنیاں خاطر تیری

کھینڈن دی کر حص تھوڑی

ہوناں نیوں ہور وڈیری

مت کر کوئی اگیں کڑے

کرکتن دل دھیان کڑے

چہرہ تیرا رنگ رنگیلا

ریس کریندا سب قبیلہ

چلے چارے کرے جیلہ

ہو گھر دے وچ آوا دان کڑے

کرکتن دل دھیان کڑے

اس چہرے دی قیمت بھاری

توں کیہ جانیں قدر گوارمی^(۱)

اچی نظر پھریں ہنکاری

وچ اپنے شان گمان کڑے

کرکتن دل دھیان کڑے

میں کھوکاں کرکھیاں باہیں

نہ ہو غافل سمجھ کدائیں

ایسا چہرہ گھرناں^(۲) ناہیں

پھیر کے ترخان کڑے

کرکتن دل دھیان کڑے

(۱)	چل د چارے	{	(الف: ص ۶۹، ک ۷)
(۲)	گھر وچ ہو آوا دان کڑے		
(۳)	گنہ گری		
	گھڑیا		
- دپ: ص

اے چرخہ توں کیوں گویا
کیوں توں کھینچ دے دھج رلایا
جد و ابھرتیرے اے آیا
توں کدے نہ ڈابیا آن کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نت متیں دیاں ولاتی نوں
اس مھولی کسلی جھلی نوں
جد پوے گا دخت اکلی نوں
تدہاے ہلے کرسی جان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

مڈھوں دی توں رچک و ہونی
گوہڑیوں نہ توں کتی پونی
ہن کیوں پھرتی ایں غنوں جھونی
کس دا کریں گمان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نہ نکلا راس کراویں توں
نہ باڑ مابل پواویں توں
کیوں گھڑی مڑی چرخہ چاویں توں
توں کرنی ایں اپنا زبان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

دنگا نکلا راس کراے

نال شتابی بائٹ پو اے

جیوں کر ڈوگے توں دگاے

مت کر کوئی اکیان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

اچ گھر رنج نویں کپاہ کڑے

توں جھب جھب دیناں ڈاہ کڑے

رؤں ویل پیچاوان جاہ کڑے

مڑکل نہ تیرا جہان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

جدوں رؤں پنجالیساویں گی

سیاں ویکچ پونیاں پادیں گی

مڑ آپے امی پئی بھاویں گی

دینج سارے جگ جہان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

(۱) دگدا

(۲) پھیر

{ (الف: ص ۳، اک ۷)

{ (پ: ص ۷، اک ۷)

(۳) سیاں دینج توں پونیاں پادیں گی

تیرے نال دیاں سب سییاں فی
 کت پُونیاں سبناں لییاں فی
 تینوں بیٹھیوں چمے پییاں فی
 کیوں بیٹھی ایں ہن حیران کڑے
 کرکتی ول دھیان کڑے

دیوا اپنے پاس جگا ویں
 کت کت سوت بھروٹی پاویں
 اکیس وچوں رات تنگھا ویں
 ادھی کر کے جان کڑے
 کرکتی ول دھیان کڑے

راج پیکا دن چار کڑے
 نہ کھیڈ و کھیڈ گزار کڑے
 نہ ہو وہلی کر کار کڑے
 گھر بار نہ کر ویران کڑے
 کرکتی ول دھیان کڑے

۱۱) ادبناں سب پُونیاں کت لییاں فی

(الف: ص ۳، ک ۷) - (پ: ص ۷۰، ک ۱۷)

۱۲) توں آپے رول بنجایا اے

(الف: ص ۳، ک ۷)

توں سَتیاں رین گزرا نہیں
 مڑ آوناں دُوجی وار نہیں
 پھر بہناں ایس بھنڈا نہیں
 وچ اکو جیڈے ہان کڑے
 کر کتن دِل دھیان کڑے

توں سدا نہ پیکے رہناں ایں
 نہ پاس انیری دے بہناں ایں
 بھانتاں وچھوڑا سہناں ایں
 دُوس پس گئی کسّ ننان کڑے
 کر کتن دِل دھیان کڑے

کت لے نی کُجھ کتا لے نی
 ہُن تانی تنہا دُونا لے نی
 توں اپنا داج رنگا لے نی
 توں تہ ہو دیں بھروان کڑے
 کر کتن دِل دھیان کڑے

بد گھر بیگلے جاویں گی
 مڑوت نہ اوتھوں آویں گی
 ادمھے جا کے پچھوں تاویں گی
 کُجھ اگدوں کر سمیان کڑے

کر کتنی دل دھیان کڑے

آج ایڈا تیرا کم کڑے

کیوں ہوئی میں بے غم کڑے

کیہ کر لیں اس دم کڑے

جد گھر آئے مہمان کڑے

کر کتنی دل دھیان کڑے

جد سب سیاں ٹر جاؤں گیاں

پھر ادھوں مول نہ آؤں گیاں

آچر فے مول نہ ڈھون گیاں

تیرا ترنجن پیسا ویران کڑے

کر کتنی دل دھیان کڑے

(۱) آج تیرا ایڈا

(۲) کیوں ہوئی

(۳) کیہ کر لیں اس دم کڑے

(۴) پھر ادھوں مول نہ آؤں گیاں

(۵) آوہ چر فے

(۶) پیو

(الف، ص ۷۲، ک ۸)

کرمان نہ حسن جوانی دا
 پرویس^(۱) نہ رہن سیلانی دا
 کوئی^(۲) دنیا جھوٹھی فانی دا
 نہ رہی نام نشان کرے
 کرکتن دل دھیان کرے

اک اوکھا دیلا آوے گا
 سب ساک سین بھیج جاوے گا
 کرمدت پارہن گھاوے گا
 اوہ بٹھتے دا سلطان کرے
 کرکتن دل دھیان کرے

(۱) پردیس نہ
 (۲) دنیا جھوٹھی کوڑی فانی دا

{ دپ: ص ۲۰، ک ۱۰ }
 { دپ: ص ۲۰، ک ۱۰ }
 { دپ: ص ۲۰، ک ۱۰ }

کون آیا پین باس کڑے
تسی پچھو نال اخلاص کڑے

ہتھ کھنڈی موہڈے کنبل کالا
اکھیاں دے وچ وائے اُجالا
چاک نہیں کوئی ہے متوالا
پچھو بٹھا کے پاس کڑے

کون آیا پین باس کڑے
تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

چاکر چاک نہ اس نوں آکھوں
ایہ نہ خالی گھڑی گھباتوں
وچھڑیا ہو یا پہلی راتوں
آیا کرن تلاش کڑے

(۱) دتے

(الف: ص ۱۸۲، ک ۶۳)

(۲) نہ اس ذرہ شوق (پ: ص ۷۰، ک ۸۲)

کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے
 نہ ایہ چاکر چاک کیس دا
 نہ اس ذرہ شوق نہیں دا
 نہ مشتاق ہے دُودھ وہیں دا
 نہ اُس بھکھ پیاس کڑے

کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے
 بلیٹا شوہر نک بیٹھا اوہلے
 دسے بھیت نہ نکھڑے بولے
 بابل در کھڑیاں توں ٹولے
 در ماہنڈا ماہنڈے پاس کڑے
 کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

کھینڈ لے دیج دیٹرے گھمی گھم
 ایس دیٹرے دیج آلا سوہندا لے دے دیج تاکی
 تاکی دے دیج پیچج وچھاواں نال پیاسنگ رانی
 ایس دیٹرے دے نوں دروازے رسواں گبت رکھاتی
 اوس لگی دی میں سارنہ جاناں جہاں آوے پیا جاتی
 ایس دیٹرے دیج چرخہ سوہندا لے دے دیج تاکی
 اپنے پیا نوں یاد کر لیاں چرخے دے ہر پھیرے
 ایس دیٹرے دیج مکنا ہاتھی سنگل نال کھیرے
 بٹھتے شاہ فقیر سائیں دا جاگدیاں کون چھیرے
 کھینڈ لے دیج دیٹرے گھمی گھم

۹۰

کمنوں لامکانی دس دے او
 تسی ہر رنگ دے وچ دے او
 کُن فیکون تیں آپ کس یا
 تیں باہجوں ہو کر کٹا آ یا
 عشق سب ظہور بنا یا
 عاشق ہو کے دس دے او

کمنوں لامکانی دس دے او
 تسی ہر رنگ دے وچ دے او
 پچھو آدم کس نہیں آندا اے
 کتھوں آ یا کتھ جاندا اے
 او تھے کس داتینوں لاہنجا اے
 او تھے کھا داتہ اٹھ ندے او

(۱) سنائیو (۲) آئیو
 (۳) بناؤ (پ: ص ۷۷، مک ۷۷)
 (۴) ہے (الف: ص ۱۰۹، ک ۶۹)

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو
 آپے سُنیں^(۱) تے آپ سناویں
 آپے گا دیں آپ بجاویں
 ہتھوں قول سُر دوسناویں
 کتے جاہل ہو کے نس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو
 تیری وحدت تو میں پہچاویں^(۲)
 انا الحق دمی^(۳) تار ہلاویں
 سولی تے منصور^(۴) چڑھاویں
 اوتھے کول کھلو کے ہسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

- (۱) سناویں (۲) گا دیں
 (۳) تیری وحدت (۴) بکھاویں
 (۵) کی
 (۶) منصور سولی تے چڑھاویں

جویں سکندر طرف نوشا باں
 ہو رسولے آیا کتباں
 یوسف ہو کے اندر خواہاں
 زلیخا داول کھس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے وچ و سدے ہو

کتے^(۱) رومی ہو کتے زنگی ہو
 کتے ٹوپی پوش فرنگی ہو
 کتے مے خانے وچ بھنگی ہو
 کتے^(۲) مہر مری بن دسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے وچ و سدے ہو

بلجھا تنوہ عنایت عارف ہے
 اوہ دل میرے دا وارثاے
 میں لوہاتے اوہ پارکس اے
 تسی اوسے دے سنگ کھدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے وچ و سدے ہو

(۱) میرے دل (۶) نت

(الف دس ۱۸۹، ک ۶۹)

(۲) مرد

(دپ ص ۴۴، ک ۶۶)

(۴) جو

(الف دس ۱۸۹، ک ۶۶)

(۱) ایر بند کوئی نہیں

(۲) " " " "

۹۱

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

نیڑے دیس تھساں نہ دیس

ڈھونڈاں کت دل جائیں

آپے جھاتی پائی احمد

دیکھاں تاں مڑ ناہیں

آکھ گیوں مڑ آیوں ناہیں

یسے دے وچ بھڑکن بھائی

اکے گھر وچہ دتدیاں رتدیاں

کت دل کوک سناہیں

پا ہندی جا میرا دیہہ سنہیا

دل دے اوہلے مک دا کہیا

نام اللہ دے نہ ہو دیری

لکھ دیکھن نوں نہ ترسائیں

بلتھا شاہ کیہ لایا مینوں

لات آدمی ہے تیری مہماں

او بھڑیلے سب کوئی ڈردا

سو ڈھونڈاں میں چائیں چائیں

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

۹۲

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

ابراہیمؑ چاچھا سٹائیو
ذکرؑ ایسے سرکلو تر و صرائیو
یوسفؑ ہنوز ہٹ دکائیو
کوساؤں کیہ لیا یا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا اے میں پایا اے

شیخ صنعاؤںؑ خوک چرائیو
شمس دی کھل اُٹ لہائیو
سولی تے منصور چڑھائیو
کر ہتھ ہن میں ول دھائی اے

(۳) کی

(۲) ایہ بند نہیں ملدا

(۱) چنے

(۶) کینول

(۴) شیخ صنعاؤں (۵) اولٹ

کیوں عشق اساتے آیا اے

توں آیا ہے میں پایا اے

جس گھر وچ تیرا پھیر ہویا

سوہل بل کو ملاؤ ڈھیر ہویا

جدراکھ اڈی تد سیر ہویا

کھوکھل گل داسدھرایا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے

توں آیا ہے میں پایا اے

بلکھا شہوہ دے کارن کریئے

تن بھٹی من آہرن کریئے

پریم ہتھوڑا مارن کریئے

دل لوہا اگ پگایا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے

توں آیا ہے میں پایا اے

(۲) تد میرا

(۱) میرا

(۴) دل

(۳) کر

(۶) لوہاراں کیس اٹکایا

(۵) وچ پریم ہتھوڑا

(الف و ص ۱۰، ک ۲۰)

(د) پگایا (پ و ص ۴، ک ۳۸)

۹۳

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 اکے گھر وچ دستیاں رسدیاں
 نہیں ہندا وچ پردا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 وچ مسیت نماز گزارے
 بت خانے جاوڑا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 آپ اکو کئی لکھ گھراں دے
 مالک سب گھر گھردا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا

جتول^(۱) دیکھاں اُت دل اوہو
 مہر دہی^(۲) سنگت کردا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

موسیٰ^(۳) تے فرعون بنا کے

دوہو کے کیوں لڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

حاضر ناظر اوہو ہر تھاں

چومک کس نوں کھڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

ایسی تازک بات کیوں کمندا

نہ کہہ سکدا نہ جردا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

(۱) میں (پ: ص ۴۶، ک ۴۶) (۲) موسیٰ راہ ہدایت دے

(۳) میں { (الف: ص ۲۳۳، ک ۸۵) فرعون ضلالت کردا

(۴) اک { (پ: ص ۴۶، ک ۴۶)

میتھا شوہ دا عشق بگھیدا

رت پیندا گوشت چروا

کیہ کروا فی کیہ کروا

کوئی پچھو کھاں دبیر کیہ کروا

(۱) رات (الف: ص ۲۳۴، ک ۸۵)

(۲) ا۔ موسیٰ نوں کوہ طور چڑھا کے کیتا واقف بہت امر وا

ب۔ واہ واہ وطن اساڈا ایہ ہے کوئی دبے کوئی سڑا

ج۔ پٹے دے دج روڑ کھڑکے ٹورکھ نہ چت دھروا

د۔ ہیرے موتی لعل جو اہر عاشق گن گن پھڑوا

د۔ لَا یَحْزَنُ وَحْمُ سَنَاءِ دوزخ کہنوں کھڑوا

دپ: ص ۴۶، ک ۴۶

۹۴

کیہ کر دابے پروا ہی بے
کیہ کر دابے پروا ہی بے

کُن کیا فیکون کما یا
باطن ظاہرے ول آیا
بے چونی دا چُون بنایا
بکھڑی کھبڈ چسائی بے

کیہ کر دابے پروا ہی بے
کیہ کر دابے پروا ہی بے

سہر مخفی دا جس دم بولا
گھنگھٹ اپنے منہ سے کھولا
ہُن کیوں کر داسا تھوں اوہلا
تسب و تہ حقیقت آئی بے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کَہْ مَنَا بنی - آدم کیسا

کوئی نہ کیتا تیرے جہیا

شان بزرگی دے سنگ ایسا

ڈپھڑیؑ خوب وجائی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

آپے بے پروا ہیاں کروے

اپنے آپ سے آپے ڈروے

رہیا سما دج بربر گھروے

بھٹی پھرے لوکائی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

چٹیک لا دیوانہ ہو یا

یسی بن کے محسنوں مونا

آپے رویا آپے دھویا

کسی کیتی آشنائی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

آپے ہیں توں ساجن ستیاں

عقل دیلاں سب اٹھ گئیوں

بلٹھا شاہ نیں خوشیاں لئیاں

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

۹۵

کیوں ادب ملے بہہ بہہ جھاکے دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

کارن بیت میت بن آیا
میم دا گھنگٹ مکھ پر پایا
احد تے احمد نام دھرایا
سر چھتر جھلے لولاکی دا

کیوں ادب ملے بہہ بہہ جھاکے دا

تیں آپے آپ ہی سارے ہو
کیوں کندے ایس نیارے ہو
آئے اپنے آپ نظارے ہو
دوچ برزخ رکھیا خاکے دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تُدبا بھجور دوسرا کیڑا ہے
کیوں پایا اُلٹا جھیرا ہے
ایہ ڈٹھا بڑا اندھیرا ہے
ہُن آپ نوں آب آکھی دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

کتے رومی ہو کتے شامی ہو
کتے صاحب کتے غلامی ہو
تیس آپے آپ تمامی ہو
کھوں کھوٹا کھڑا سو لاکھی دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

جس تن وچ عشق دا جوش ہویا
اوہ بے خود ہو بے ہوش ہویا
اوہ کیونکر رہ خاموش ہویا
جس پیالہ پیتا ساقی دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تیس آپ اسانوں دھلے جی
 کد ریندے چھپے چھپائے جی
 تسی شاہ عنایت بن آئے جی
 بن لالین جھماکی دا
 کیوں اوہلے بہ بہ جھماکی دا
 ایہ پردہ کس توں راکھی دا
 بلجھا شاہ تن بھادئی بھٹھی کر
 اگ بال ہڈاں تن مائی کر
 ایہ شوق محبت بائی کر
 ایہ بدھوا اس بدھ جھماکی دا
 کیوں اوہلے بہ بہ جھماکی دا
 ایہ پردہ کس توں راکھی دا

(۱) تسی کوئی نہیں۔

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

سانوں گئے بے دروی چھڈ کے
بجرے سانگ یسنے وچ گڈ کے
جسموں جند نوں لے گئے کڈھ کے
ایہ گل کر گئے ہنیا یاری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

بے درواں دا کیہ بھرداسا
خوف نہیں دل اندر ماسا
چڑیاں مرن گواراں ہاسا
مگروں ہس ہس تاڑی ماری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

آدن کہہ گئے پھیر نہ آئے
 آدن دے سب قول بھلائے
 میں بھلی بھل نین لگائے
 کہے ملے ساڑن ٹھک پارے

کیہ بے درداں سنگ یاری

روون اکھیاں زار و زاری

بلکھے شاہ اک سودا کیت

کتا ز ہر پیالہ پیتا

نہ کچھ نفع نہ ٹوٹا لیتا

دروڈ کھاں دی گٹھڑی بھاری

کیہ بے درداں سنگ یاری

روون اکھیاں زار و زاری

کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی
 لا تتحرک خود بکھینوئی کس نوں دینا میں پچھا ہی
 شرع تے اہل قرآن بھی آہے اسی اگے سدے آئی
 السُّبُّ بَرِّکُؤ دَار ہو یا قاتلِ بلی دُھم پائی
 کُنْ مِیْکُون آوازہ ہو یا تداں اسی بھی کولے آہی
 لذت مار دیوانی کیتی نہیں ذاتی اصلی آہی
 کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی

کیسہ جانناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانناں میں کوئی

جو کوئی اندر بونے چالے ذات اساڈی ہوئی

جس دے نال میں نیوں لگایا اُو ہو جیسی ہوئی

کیسہ جانناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانناں میں کوئی

چٹی چادر لاہ سٹ کڑیے پہن فقیراں دی کوئی

چٹی چادر نوں داغ لگے گا کوئی نوں داغ نہ کوئی

کیسہ جانناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانناں میں کوئی

۱، کیا (۲) رے بابا (۳) جو کوئی ساڈے اندر وٹس دا { (پ: ص ۵۶، ک ۵۷)
 (۴) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا۔ (۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔

(پ: ص ۵۶، ک ۵۷)

الف پچھلا پچھاتی ت تلاوت ہوئی
س پچھتا شش پچھتا ساق صابر ہوئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
گو گو کردی قمری آہنی گل و بیج طوق بیرونی
بس نہ کردی گو گو کولوں گو گو اندر موئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
جو کچھ کرسی اللہ جاناں کیسہ کچھ کرسی کوئی
جو کچھ لیکھ متھے دالکھیا میں اُس تے شا کر ہوئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی

- (۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
- { (الف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵)

عاشق بکری معشوق قصائی میں میں کر دی کو بھی
 جیوں جیوں میں بہتا کر دی تیوں تیوں موٹی موٹی
 کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی

بکھا شہہ عنایت کر کے شوق بشار دیتوئی
 بھلا ہو یا اسی دُوروں چھٹے نیڑے آن لہوئی
 کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی^(۱)

(۱) ایر بند کوئی نہیں ملدا۔ لائف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵

(۲) ایر مصرعہ کوئی نہیں ملدا

(۳) تھلے دے مصرعے کوئی نہیں ملے۔

۱۔ بے فرمان دی کیا ٹی کو لوں صیبہ کھچیندا اوئی

۲۔ کٹیاں میناں دے گل اتے چھری دا گیندا سوئی

۳۔ کے اک سہی میں دس مہیاں پر ایہ کیہ کر سی کوئی

۴۔ بے مہر کریں تے قفل کریں تڑ میں مایہز ہوئی۔

ردیف گ

۹۹

گر جو چاہے سو کر دالے

میرے گھر وِج چوری ہوئی
ستی رہی نہ جاگیں کوئی
میں گر پھٹا سو جھی ہوئی
جو مال گیا سو تر دالے

گر جو چاہے سو کر دالے

پہلے مخفی آپ خندانہ سی^(۳)
اوتھے حیرت حیرت خانہ سی^(۴)
پھر وحدت دے وِج آنا سی^(۵)
گل جُستہ دا مَجل پر دالے

(۱) ہوئی چوری (۲) باتا (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (۴) ایہ بند نہیں ملدا (۵) ایہ بند نہیں ملدا۔

گر جو چاہے سوکرا اے

کن فیکون آوازہ دیندا

وحدت دچوں کثرت لیندا

پین لباس بندہ بن بہندا

کر بندگی مسجد وڑوا اے

گر جو چاہے سوکرا اے

روز میثاق الست سناوے

قالوبلی ا شہدنا چاہوے

پھر کچھ اپنا آپ چھپاوے

ادہ گن گن دستاں دھرواے

گر جو چاہے سوکرا اے

گر اللہ آپ کہیندا اے

گر علی نبی ہوہیندا اے

گھر ہر دے ول وچ رہیندا اے

ادہ خالی بھانڈے بھروا اے

گر جو چاہے سو کر دے
 بُلٹھا تُوں گھر وِچ پایا
 جس سانگی سانگ بنایا
 لوکاں کو لوں بھیت چھپایا
 ادھ ورس پریم دا پڑھدا ہے
 گر جو چاہے سو کر دے

۱۰۰

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

سیج اکھ مناں کیوں ڈرناں ایں

اس سیج پکھے توں ترناں ایں

سیج سدا آبادی کرناں ایں

سیج دست اچنبا آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بہمن آن جھمن ڈرائے

پتر پیڑ دس بھرم دوڑائے

آپے دس کے جتن کرائے

پوہا شروع کرائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پیرتساں دے اوپر پیرا
 گردچا دل منا دلیرا
 جنجو پاؤ لاہو پیرا
 ملی ترت پرائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پیرنیں اینویں نکلیں گلی
 روک روپیہ بھانڈے ڈنگی
 ہووے لاکھی درست نہ گلی
 بُلھا ایہ بات بنائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پرتم چندی مات بنائی
 جس نوں پوے سرب لوکائی
 پاچھی دڈ کے جنج چڑھائی
 ڈولی ٹھم ٹھم آئی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

مُہل خُدا نُوں جان خُدا ئی
 بُتیاں اگے سیس نوا ئی
 جھڑے گھڑ کے آپ بنا ئی
 شرم رتا نہ آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

وِکھو تنسی مات بنائی
 ساگ رمی سنگ پرنائی
 ہس رس ڈولی چاچڑھائی
 سالا سوہرا بنے جوانی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

دھیاں بھیناں سب دیا ہون
 پروے اپنے آپ کجاوَن
 بُلتھا شاہ کیہ آکھن آون
 نہ ماتا کسے دیا ہی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

شاہِ رگ تھیں رب و سدا تیرے
 لوکاں پائے ملیں جھپڑے
 داں کے جھگڑے کون نمبرے
 بھج بھج عمر گواہی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

برچھ باغ وچ نہیں جدائی
 بندہ رب تیویں بن آئی
 پچھلے سوتے تے کھڑ آئی
 دُوبتا آن مٹائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بلّھا آپے مَحل بھُلایا اے
 آپے چلیاں وچ دبا یا اے
 آپے ہوکا دے سُنایا اے
 مَچھ میں بھیت نہ کاٹی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گرم سرو ہو جس نون پالا
حرکت کیستا چہرہ کالا
تس نون آکھن جی سکھالا
اس دی کرو دوائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

اکھیاں پکیاں آکھن آئیاں
اسی سمجھ کے آونی مایاں
آپے بھل گئیاں مہن سائیاں
مہن تیر تھ پارس مدھائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس دا ایہو پیارا
بٹھا آپے ویکھن ہارا
آپے بید قرآن پکارا
جو سُننے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پوست اکھے مے افیم
 بندہ بھالے قساور کریم
 نہ کوئی دے گیان حکیم
 عقل تباہی جانی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس دا ایمو پیارا
 بھٹھا آپے دیکھن ہارا
 آپے بید قرآن پکارا
 جو سُفنے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

۱۰۱

گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے
 رُلف کنڈل نے گھیرا پایا
 بشیر^(۲) ہو کے ڈنگ چلایا
 دیکھ اساں ول تر بس نہ آیا
 کر کے خُونی اکھیاں دے
 گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے
 دوینیاں دا تیر چلایا
 میں عاجز دے سینے لایا
 گھائل کر کے مکھتہ چھپایا
 چوریاں اہ کن دسیاں دے
 گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے

-
- (۱) گھنگٹ
 (۲) بشیر
 (۳) اہ کن چوریاں
- { (الف: ص ۹۸، ک ۱۵)
 (پ: ص ۶۵، ک ۲۰۲)

برہوں کٹاری توں کس کے ماری
 تد میں ہوئی بے دل بھاری
 مڑ نہ لئی تیں سارہ ہماری
 پتیاں تیریاں کچیاں دے
 گنگٹ چک اوسجناں ہُن شرماء کاہنوں رکھیاں دے
 نیوں لگا کے من ہر لیستہ
 پھیر نہ اپنا درشن دیتا
 زہر پیالہ میں ایہ پیتا
 ساں عقلوں میں پچیاں دے
 گنگٹ چک اوسجناں ہُن شرماء کاہنوں رکھیاں دے

-
- (۱) توں
 (۲) مڑ نہ لئی نہ { اپ: ص ۶۵، ک ۷۲ }
 (۳) آ { الف: ص ۹۸، ک ۱۵ }

۱۰۲

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
 میں مُشتاق دیدار دی ہاں
 جانی باہجھ دیوانی ہوئی
 ٹوکاں کر دے لوک سبھوئی
 بے کر یار کرے دل جوڑی
 میں تاناں فریاد پکار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
 میں مُشتاق دیدار دی ہاں
 مفت^(۱) وکاندی جاندی باندی
 بل ماہیا جند اینویں جاندی
 اک دم بھر نہیں میں سہندی
 میں بیکل اس گلزار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
 میں مُشتاق دیدار دی ہاں

۱۰۳

گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی
 آپے مڑ لی آپ گھنیا آپے جہا دورائی
 آپ گوبر یا آپ گڈیا آپے دیت دکھائی
 اٹھ دو مار کا آیا گوریا کنگن دست چڑھائی
 مونڈ منڈا مہے پریتی کورین کناں میں پائی
 اہرت پیل کھا لیوے کس میں تھوڑی کر ڈبھائی
 گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی

۱۰۴

گھڑیا لی دیہونکال نی
 اچ پی گھڑیا لال نی

گھڑی گھڑی گھڑیاں بجاوے
 رین وصل دی پی گھڑاوے
 میرے من دی بات بے پاوے
 ہتھوں چائے گھڑیاں نی

گھڑیا لی دیہونکال نی
 اچ پی گھڑیا لال نی

انحد و آجا دیے سہانائیں
 مٹرب گھڑا تان ترانائیں
 نماز روزہ بھل گیا دوکاناں
 مدھ پیالہ وہین کال نی

(۱) فی نہیں ملدا پ: ص ۳۸، ک ۳۲ (۲) دل: رالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

(۳) بجا پ: ص ۳۸، ک ۳۲

(۴) شہانہ (۵) دھن رالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھڑیا لال نی

نکھ ویکھن دا عجب نظارا
دکھ دے دا اٹھ گیا سارا
رین وڈی کیا کرے پیارا
دن اگے دھرو دیوال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھڑیا لال نی

مینوں اپنی خبر نہ کائی
کیا جاناں میں کرت ویاہی
ایہ گل کیونکر چھپ چھپائی
ہن ہریا فضل کمال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھڑیا لال نی

ٹوٹے کامن کرے تیرے
سحرے آئے وڈے وڈیرے
ہن گھڑیا جانی میرے
رہاں نکھ وے اید نال نی

(۱) دل (۲) کہاں (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵) (۳) جادوگر (پ: ص ۳۸، ک ۳۳)

(۴) نکھ وے رہاں (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵)

گھڑپائی دیونکال فی
ہُن پی گھڑآیالال فی

ہلتھا شوہ دی چھیج پیاری
فی میں تارن ہارے تاری
کویں کویں ہُن آئی واری
ہُن وچھڑن^(۱) ہویا محال فی

گھڑپائی دیونکال فی
ہُن پی گھڑآیالال فی

(۱) سیج

(۲) تری سو

(۳) مینوں

ردیف "ل"

۱۰۵

لَنْ تَرَانِی دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 میں ڈھولن وچ فرق نہ کوئی ایما فرمایائی
 آڈ سجن گل لگ سواں میں ہُن کیہ گھٹکٹ پائیائی
 لَنْ تَرَانِی دَس کے جاتی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 تن صابر دے کیڑے پائے جو چڑھیا سو پائیائی
 منصُور کولوں کجھ ظاہر ہو یا سو لی پگڑ چڑھایائی
 لَنْ تَرَانِی دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 دسو مکنتہ ذات الہی سجدہ کس کرایائی
 بُٹھا نکنتہ ذات الہی شیطان خوار کرایائی
 لَنْ تَرَانِی دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی

رویف "م"

۱۰۶

ماہی دے تے میں ملیاں^(۱) سب دُکھ ہوون دُور
 لوکاں دے بھانیں چاک چکٹا سا ڈار بے غفور
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 جیندے^(۲) مین دی خاطر چشماں بندیاں ہی نت تھوڑ
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 اٹھ گئی ہجر جدائی جگروں ظاہر و سدا^(۳) نور^(۴)
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 بُٹھار مڑ سمجھ دی پائی سادہ نیڑے نہ دُور
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور

(پ: ص ۷۸، ک ۹۹)

(۱) تے

(۲) ہسی

(۳) دیندا

(۴) ہوور

مائے نہ مڑا عشق دیوانہ شوہ نال پریناں لا کے
 عشق شرع دی لگ گئی بازی کھیڈاں میں داڈ لگا کے
 مارن بولی تے بولی نہ بولال سنان نہ کن لا کے
 ویڑے وچ شیطان نہیندا اُس نوں رکھ جھا کے
 توڑ شرع نوں جت لئی بازی پھر دی نک وڈھا کے
 میں وے انجانی کھیڈ وگیاں کھیڈاں میں آ کے با کے
 ایہ کھیڈاں ہن لگیاں جھیڈاں گھر پیا وے آ کے
 سیاں نال میں پاواں گدھا دیر نک نک جھا کے
 پچھونی ایہ کیوں شرماندا جاندا نہ بھیت بتا کے
 کافر کافر آکھن تیںوں سارے لوک سنا کے

مومن کا فرمیںوں دونوں نہ دس دس وحدت ہے دین آ کے
 چوبلی چپتی تے پھوکیا جھکا دھونی شرک جلا کے
 ماریا کفر دڑا میں دل تھیں تلی نے سیس ٹکا کے
 میں دوڑ بھاگی ماریا خاوند تھیں زہر پلا کے
 وصل کراں میں نال بہن دسے مٹرم جیسا گوا کے
 دینچ چین میں پلنگ دچھایا یار سستی گل لا کے
 سردی نال مل گئی سردی بٹھا شہ نوں پا کے
 لے نہ مڑ عاشق دیوانہ شہ نال پریتاں لا کے

۱۰۸

ماٹی قدم کریندی یار
 ماٹی جوڑا، ماٹی گھوڑا
 ماٹی دا اسوار
 ماٹی ماٹی نوں دوڑائے
 ماٹی دا کھڑکار

ماٹی قدم کریندی یار
 ماٹی ماٹی نوں مارن لگی
 ماٹی دے ہتھیار
 جس ماٹی پر بُبٹتی^(۱) ماٹی
 تس ماٹی ہنکار

ماٹی قدم کریندی یار

(۱) واہ واہ ماٹی دی گلزار (پ: ص ۴۱، ک ۱۲)

(۲) ڈر کھاوے { رگ: ص ۲۲، ک ۱۷ }
 (۳) بوٹی

ماٹی قدم کریندی یار

ماٹی باغ بے نیچہ ماٹی

ماٹی دی گلزار

ماٹی ماٹی نوں دیکھن آئی

ماٹی دی اے ہزار

ماٹی قدم کریندی یار

ہنس کھیدڑ ماٹی ہوئی

ماٹی پاؤں پار

بٹھا ایہ بوجھارت بھیں

لاہ سروں بھوئیں مار

ماٹی قدم کریندی یار

۱۰۹

متر پیار^(۱) سے کارن فی میں کوکُ اُلا ہمیں لینی ہاں
 لگانے والوں میرا جس سیتی
 سر ہانے ویخ پنگ دے جیتی
 عالم کیوں سمجھاو^(۲) سے ریتی
 میں ڈٹے با، مجھ نہ رہتی ہاں
 متر پیار سے کارن فی میں کوکُ اُلا ہمیں لینی ہاں
 تسی سمجھاو دیر^(۳) و مجھوری
 رانجمن دیندا میتھوں چوری
 جیندے عشق کیتی میں^(۴) ڈوری
 میں ناں^(۵) آرام نہ بہتی ہاں
 متر پیار سے کارن فی میں کوکُ اُلا ہمیں لینی ہاں

(۱) دے۔ داہد لفظ اے (الف: ص ۶۴، ک ۱۳)

(۲) ایتھے۔ قافیہ غیر اے (پ: ص ۶۲، ک ۶۹)

(۳) میری (۴) دیندے۔ رہندا اے { (الف: ص ۹۴، ک ۱۳)
 (۵) گتھی گل دوری (۶) آرام کر کے۔ وزن غلط اے

برہوں آوٹیا ویٹے
 زور زور دیوے تن گھرے
 دارو درونہ یا بھوں تیرے
 میں سبناں با، بچھ مرینی^(۱) ہاں
 مہتر پیارے کارن فی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں
 مٹھے شاہ گھر رانجن آدے
 ہیں تہی نوں لے گل لاوے
 نال خوشی دے رین وہاوے
 نال خوشی دے رہنی ہاں
 مہتر پیارے کارن فی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں

-
- (۱) . دوزخ اور بے مطلب اسے
 (۲) مردی
 (۳) غم خیزی سب میتھوں جاوے
 (۴) بروہی ہاں
 (الف: ص ۹، ک ۱۳)

مُری باج اُٹھی ان گھستاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

لگ گئے اسد بان نیا رے
جھوٹھی دنیہ کوڑپا رے
سائیں مکھ دیکھن دنجارے
مینوں بھل گئیاں سب باتاں

مُری باج اُٹھی ان گھستاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

ہُن^(۱) میں چنچل مرگ پھمایا
اوے مینوں بتھ^(۲) بہایا
مرٹ^(۳) دوگانہ عشق پڑھایا
رہ گئیاں دو ترے^(۴) چار رکناں

(۱) سُن شام سُندر (۲) چھٹ گئے (پ: ص ۴۰، ک ۳۶)

(۳) سائیں دیکھن (الف: ص ۳۵۳، ک ۱۰۱)

(۴) دوپ: ص ۴۰، ک ۳۶ (۵) اساں (۶) بند

(۷) بھایا (۸) دو گانہ اُسی کے دست (۹) تن (پ: ص ۴۰، ک ۳)

مُری باج اُٹھی ان گھتاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں
 بُوٹ ہے آن کھلوتا یار
 بابل بیج پیا تکرار
 کھنے نال بے رہ دہار
 نبی محمد بھرے شفا تاں

مُری باج اُٹھی ان گھتاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں
 مٹے شہ میں بُن بر لائی^(۳)
 جد کی مُری کاہن بجائی^(۴)
 باورئی ہر تساں دل دھائی
 گھو جیاں کتول دست برتاں

مُری باج اُٹھی ان گھتاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

-
- (۱) بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۳۵۳، ک ۱۰۲)
- (۲) تب (۳) برائی
- (۴) جب (۵) بانسی
- (۶) آپیں نرسے کر ہی آہی
- (۷) کموسیاں
- (پ: ص ۴۰، ک ۳۶)

۱۱۱

مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں سبق پڑھایا
 الفوں اگے کجھ نہ آیا
 ادھب اِی ب پکار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی

من اٹکیو شام سُندر ہوں
 کہوں دیکھوں بہن کہوں سیکھا
 آپ آپ کرن سب لیکھا
 کیا کیا کھیا ہنر سٹوں
 من اٹکیو شام سُندر سٹوں

سو بچھ پڑی تب رام دھائی
 ہم تم ایک نہ دو جا کاٹی
 اس پریم نگر کے گھر سٹوں
 من اٹکیو شام سُندر سٹوں

پنڈت کون کت لکھ سناتے
 ناں کیس جائے ناں کیس آئے
 کر کا کنگن کر سٹوں

من اٹکیو شام سُندر سٹوں
 ملبھا شوہ دی پیریں پڑیے
 سیس کاٹ کر اگے دھریے
 بُن میں ہر دیکھا ہر بر سٹوں
 من اٹکیو شام سُندر سٹوں

۱۱۳

منہ آئی بات نہ رہندی اے
 جھوٹھ اکھاں تے کجھ نیچ دا اے
 بیچ آکھاں^(۱) مہا بڑیج دا اے
 جی دوناں گلاں توں نیچ دا اے
 تیج تیج کے جہیا کندی اے
 منہ آئی بات نہ رہندی اے
 جس پایا بھیت قلندر دا
 راہ کھوجیا اپنے اندر دا
 اوہ^(۲) داسی بے سکھ مندر دا
 جتھے کوئی نہ چڑھدی^(۳) رہندی اے
 منہ آئی بات نہ رہندی اے

(۱) بیچ کھاں (پ: ص ۵۳، ک ۵۴)

(۲) بیچ آکھاں

(۳) سکھ داسی { (الف: ص ۱۹۰، ک ۷۰)

(۴) چڑھدی ہے دہندی اے

اک لازم بات ادب^(۱) دی اے
 سائوں بات لموی سب دی اے
 ہر ہر وچ صورت رب دی اے
 کتے ظاہر بے کتے چھپ دی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

ایتھے دنیا وچ اغیرا اے^(۳)
 ایہ تلکن بازی ویٹرا اے^(۴)
 وڑ اندر دیکھو کیٹرا اے^(۵)
 کیوں خفتن باہر دھونڈی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

ایتھے لیکھا پاؤں پارا اے
 ایہدا دکھا بھیت نیارا اے^(۶)
 اک صورت دا چمکارا اے
 جیوں چنگ دار وچ پندی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

(۱) آداب

(۲) جنبی

(۳) ایہ تلکن

(۴) پیر تمہم دپ: ص ۵۳، ک ۵۴

(۵) اندر وڑ کے

{ الف: ص ۱۹۰، ک ۷۰

(۶) اوسدا

کتے ناز ادا دکھلائی دا
کتے ہو رسول ملائی دا
کتے عاشق بن بن آئی دا
کتے جان جدائی سہندی دا

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

جدوں ظاہر ہوئے نورِ ہوری
جل گئے پیار کوہِ طورِ ہوری
تدوں دار چڑھے منصورِ ہوری
اوتھے شہنشاہِ پیش نہ رہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

بے ظاہر کراں اسرارِ تائیں
سب بھل جاوَن تکرارِ تائیں
پھر مارن بُلتے یارِ تائیں
ایتھے مخفی گل سوہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

اساں پڑھیا علمِ تحقیقی اے
اوتھے اکو حرفِ حقیقی اے
ہور جھگڑا سب دودھیکی اے
اینویں رولا پایا بہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

اے شاہِ عقل توں آیا کر
سانوں ادب آداب سکھایا کر
میں جھوٹھی نوں سمجھایا کر
جو مور کھ ماہنوں کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

واہ واہ قدرت بے پرواہی اے
دیوے قیدی دے مر شاہی اے
ایسا پیٹا جیا مائی اے
سب کلمہ اُس دا کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

اس عاجز واکِیہ جیلہ اے
رنگ زرد تے کھڑا پیلہ اے
جتنے آپے آپ وسیلہ اے
اد تھے کیہ عدالت کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے
 بُلکھا شہ اسان تمہیں وکھ نہیں
 بن شوہ تمہیں دُوجا لکھ نہیں
 پر دیکھن والی اکھ نہیں
 تاپیں جان جڈائیاں سندی اے
 مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

۱۱۷

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 کہہ لیتا ہوں پریم کہانی
 جس تن لگے سوتن جلنے
 اندر جھڑکاں باہر طعنے
 نیوں لا ایہ سکھ پایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 نیناں کار روون دی پکڑی
 اک مرزاں دو جگ دی پھکڑی
 برہوں جند اوئی جکڑی
 فی میں رور و حال و نجایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 میں پیالہ تحقیق لیتا اے
 جو مہر کے منصور پیتا اے
 دیدار مہراج پیا لیتا اے
 میں کھوہ تھیں وضو سمایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 عشقِ مَلاں نے بانگِ دیوانی
 شوہ آون دی گلِ سُنائی
 کرنیتِ سجدے دے ول آئی
 رنی میں منہ محراب لگایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 بلکھا شوہ گھر لپٹ لگائیں
 رستے مول سب بن تن آئیں
 میں دیکھاں آغایتِ سائیں
 جس مینوں شوہ ملایا اے
 میرے ماہی کیوں چرلایا اے

۱۱۵

میرے کیوں چر لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

ور و سراق بتیرا کر یا
ایہ دکھ میتھوں جائے نہ جریا
ٹمک اسٹے سر تے دھریا
ڈوئی بچپ لہ کر اہی

میرے کیوں چر لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

جاگدیاں میں گھرو ج مُٹھی
کدی نہیں ساں بیٹھی اٹھی
جس دی ساں میں اوسے کٹھی
ہُن کیہ کر لیا بے پرواہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

بٹھاشوہ تیرے توں داری
 میں بلہاری مکھ مکھ داری
 تیری صورت بہت پیاری
 میں دے پجاری گھول گھمائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

میرے ماہی دے پنج پیر پناہی
 ڈھونڈن اُس توں وچ لوکائی
 میرے ماہی تے فضل الہی
 جس نے غیبوں تار ہلائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

کن فیکون آوازہ آیا
 تخت ہزار یوں رانجھا دھایا
 چوچک دا اُس چاک سدایا
 اوہ آہا صاحب صفائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

چل رانجھا ملتان چسہ لایا
 غوث بہاول پیر مناویں
 اپنی تورت مراد لیا میں
 میراجی رب مولا چسہ لایا

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 جتنے عشق ڈیرا گھت بہندا
 اوتھے صبر قرار نہ رہیندا
 کوئی چٹکن اینویں کہندا
 گل پٹی پریم دی پھسا ہی
 میرے کیوں چسرا لایا ماہی

اُجھ کھیریاں دی دُھسکی
 میں بن، میر منانی مُسکی
 میری رت سریروں مُسکی
 دل ول مارے برہوں کھائی

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 کھڑا پھل گھوڑے تے چڑھیا
 فقر و صوڑ گرد و بچ رلیا
 ایڈا مان کیوں کوڑا کر یا
 اُس کیتی بے پرواہی
 میرے کیوں چسرا لایا ماہی

چڑھو کے پیر کھڑیاں دا آیا
 اُس نے کیا شور مچایا
 مینوں ماہی نظر نہ آیا
 تاہیں کیتی حال دُہائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

میں ماہی دی ماہی میرا
 گوشت پوست بیرا بیرا
 دن حشر دے کر سال جھیرا
 جد دیسی داد الہی!

میرے کیوں چر لایا ماہی

چوچک تاقی سہ بہایا
 میں من را نچھو ماہی مہایا
 دھکو دھک نکاح پڑھایا
 اُس کیتا فرض ادائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

تیل وٹناں کندھے ملیا
 چو یا چن متھے رلیا
 ماہی میرا پیلے وڑیا
 میں کیہ کرنی کنگن باہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 ہو رہا تھو کچھ ٹسن کر یا
 ایہ دکھ جائے نہ میتھوں جبریا
 ٹمک رانجن سے ہر تے دھریا
 موہڈے بغیر وہ کڑا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 ٹمک سٹٹے دل جاوے
 بیٹھا اس دا نام تھاوے
 کن پڑو کے مندریاں پاوے
 گڑے کے دو سیر شاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 گڑو گورکھ نوں پیر منادے
 ہیرے ہیرے کر کڑا دے
 جس دے کارن مونڈ منادے
 اوہ منہ پیلا زرد ملا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

(۱) ڈوٹی لہجہ (الف: ص ۴۷، اک ۴۱)

(۲) گوڑیکے دوسر (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

(۳) گور (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

جوگی جوگ سحر مارن آیا
 سحر داری منہ مون منایا
 اس تے بھگوا بھیس وٹایا
 کالی سہنی گل وچ پائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

جوگی شہر کھیریاں دے آوے
 جس گھر مطلب سو گھر پاوے
 بوہے جا کے ناز و جاوے
 آپے ہو یا فضل الہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

بوہے پے کھڑ بیا تہ گانے
 ٹٹ پیا کھیر ڈھلہ پے دلے
 اس دے دل چل کون پچھانے
 چنیا رُل گیا وچ پاہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

(۱) پا

(۲) کھڑ پیا

چنیاں چُن چُن جھولی پاوے
 بیٹھا میرے طرف تکاوے
 جو کچھ لکھیا لیکھ مویاے
 رو رو لڑوے نین سپاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

ایہ گل سستی نند پہناتی
 دُونہاں دی ویدن اکو جاتی
 اوہ بھی آہی سی مدہ ماتی
 اوتھے دُونواں مستحضر پاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

بلکتا سستی^۳ پھنڈ مچایا
 میر سلیٹی ناگک لڑایا
 جوگی منتر جھاڑن آیا
 دُونہاں دی آس مراد پچائی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

(۱) مری طرف

(۲) لیکھ لکھیا

(۳) سستی ایڈ

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 واہ واہ وحدت کی بنا شور
 انحمد بانسری دی گھن گور
 اسان ہُن پایا تخت لاہور

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 جل گئے میرے کھوٹ نکھوٹ
 لگ گئی پریم پے دی چوٹ
 ہُن سانوں اوس خصم دی اوٹ

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 ہُن کی کنیں سال وصال
 لگ گیا مست پیالہ ہات
 ہُن میری بھل گئی ذات صفات

میرے گھر آیا پیسا ہمارا

ہُن کی یکنے بیس پچاس
 پیتم پائی اسان دل جھات
 ہُن سانوں سب جگ دسدالال

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 ہُن سانوں آس دی پچاس
 بھٹا شہہ آیا ہمارے پاس
 سائیں پچائی ساڈی آس
 میرے گھر آیا پیسا ہمارا

۱۱۷

میرے نوشہہ داکت مول

میرے نوشہہ داکت مول

اگلے دن دی خبر نہ کوئی رہ کت باں پھول
 پتیاں نول پے وچن پوے جھوٹھیاں کرن کھول
 چنگ چنگیرے پرے پریرے اسیاں سیان جھول
 مہنشاہ بے بولال گاؤن کون نہیں میرے بول
 میرے نوشہہ داکت مول
 میرے نوشہہ داکت مول

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

کمنوں کوک سناواں

نی، میری بکل دے دتج چور

چوری چوری نکل گیا

جگت دتج پے گیا شور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

مسلمان مٹنے توں ڈر دے

ہندو ڈر دے گور

دونویں ایسے دے دتج مرو

ایہو دونہاں وی گھور

(۱) سادو کمنوں کوک سناواں دپ: ص ۵، گ ۵، دگ: ص ۹، ک ۵

(۲) سویاں دالف: ص ۱۸۳، ک ۶۴

(۳) چڑ دے (۴) چڑ دے (۵) آیس دے دگ: ص ۹، ک ۵

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

کتے رام داس کتے فتح محمد

ایہو قریبی شور

مٹ گیا دونہاں دا جھگڑا

نکل پیپا کچھ ہور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

عرش منور بانگاں ملیاں

سُئیاں تخت لاہور

شاہ عنایت کُنڈیاں پائیاں

لُک چھپ کچھ دا ڈور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

جسٹ ڈھونڈا یا تس نے پایا

نہ جھڑ جھڑ ہویا مُور

پیر پیراں بغداد ادا ساڈا

مُرشد تخت لاہور

میری بکل دے دیج چور

نی، میری بکل دے دیج چور

ایو تسی وی آکھو سارے

آپ گڈی آپ ڈور

میں دستاں تسی پگر بیاؤ

بلکھے شاہ دا چور

میری بکل دے دیج چور

نی، میری بکل دے دیج چور

میرا رانجھا ہُن کوئی ہور

تخت منور بانگاں ملیاں

تاں سُنیاں تخت لاہور

عشقے مارے اینویں پھرے

جویں جنگل دیج ڈھور

رانجھا تخت ہزارے داسیاں

ہُن اوتھوں ہو یا چور

بلجھا شاہ اسان مرنا ناہیں

قبر پائے کوئی ہور

میرا رانجھا ہُن کوئی ہور

۱۲۰

مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 راتیں نیند نہ دن ^(۱) سکھ سستی
 اکھیں پلٹیاں
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 چھوٹاں تے تلواراں کولوں؟
 عشق دے تکھے تیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 عشق جیڈ نہ ظالم کوئی
 ایہ زحمت بے بیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر

اک پل ساعت آرام نہ آوے^(۱)
 بری برہوں^(۲) دی پیڑ
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر
 بُلتا شہ بے کرے عنایت
 دُکھ ہودن تغیر؟
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر

(۱) دیوے
 (۲) دچھوڑے
 (۳) سب دُکھ

(الف ص ۱۰۵، ک ۲۲)

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

آمیاں رانجھا دے نظر اصف کرین تقصیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

تخت ہزار یوں رانجھا ٹریا صیر نہانی واپیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

ہورناں دے تو شہ آدے جاوے کیہ ملتے وچ تقصیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

(۱) بھجے وچ کیہ دیپ: ص ۷۷، ک ۹۶

(۲) دے مینوں دالف: ص ۲۴۰، ک ۹۱

مینوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بلیندا

کیہ پچھدا میں ذات صفات میری
اُو ہو آدم والی ذات میری
نخن اُقرپ دے وچ گھات میری
وچ رب داسر جھلندا

مینوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بلیندا

کتے عظیم اے کتے سُنی اے^(۱)
کتے جُٹا دھاری کتے مُنی اے
میری سب سے فارغ کُئی اے
جو کہاں سو یار منیندا

(۱) دا (الف: ص ۱۹۸، ک ۷۴)

(۲) ہے (پ: ص ۷۲، ک ۸۸)

میںوں عشق ہلارے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا

بٹکھا ووروں چل کے آیا جی

اوہدی صورت میں بھرایا جی

اوہے پاک جمال دکھایا جی

اوہ ہک دم نہ بھلیندا

میںوں عشق ہلارے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا

۱۲۳

مینوں سکھ واسنہڑا توں جھب لیاویں وے

پا ہندیا ہو

میں کُٹری میں دُڑی ہوئیاں

میرے سب دکھڑے بتلاویں وے

پا ہندیا ہو

کھلیاں لٹاں گلّ دست پراندا

ایہ گلّ اکھیں نہ شراویں وے

پا ہندیا ہو

اک لکھ دیندی میں دو لکھ دیسا

مینوں پیارا آن ملاویں وے

پا ہندیا ہو

یاراں لکھ کتابت جیجھی

کتے گوشتے بہہ سمجھاویں وے

پا ہندیا ہو

بٹھا شہہ دیاں مرن مہاراں

لکھ پتیاں توں جھب دھاویں وے

پا ہندیا ہو

مینوں سکھ واسنہڑا توں جھب لیاویں وے

پا ہندیا ہو

۱۲۴

مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 مینوں کیہ ہویا کیوں مینوں کئی کندی میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 میں رچ دیکھاں تاں میں نہیں ہندی میں رچ دسائیں میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 سرتوں پیر تیکر بھی توں ہیں اندر باہر ہیں تیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 چھٹ پئی اراروں پاروں نہ بیڑی نہ نہیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 منصور پیارے کیا انا الحق کھو کھیا کیس
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 بھٹا شوہ اوے دا عاشق اپنا آپ دنجایا تیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں

۱۲۵

میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 لوکی سجدہ^(۱) کہے نوں کر دے
 ساڈا سجدہ^(۲) یار پیارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 اوگن دیتخ نہ بھل^(۳) میاں رانجھا
 یاد کریں ایس کارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 میں من تاروترن نہ جاناں
 شرم پی تہدہ تارے نوں

-
(۱) کیونکر جائے کہے نوں	(۲) لوکی جو	{ دلف: ص ۱۲، اک ۲۷
(۳) کئے نوں	(۴) میرا	
(۵) سجدہ کر کے نہیں مل دا	(۶) چھلیں	

میں کیونکر جاواں بکھے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 تیرا ثانی کوئی نہیں ملیا
 ڈھونڈ پیا جگ سارے نوں
 میں کیونکر جاواں بکھے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 بُلکھا شہہ دی پیت انوکھی
 تارے اوگن ہارے نوں
 میں کیونکر جاواں بکھے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں

-
- (۱) رہیا { دلف: ص ۱۱۲، ک ۳۷ }
 (۲) مصرعہ کوئی نہیں
 (۳) سوگن { پ: ص ۵۸، ک ۶۰ }

۱۲۶

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبر دے کندے بھیلرے اڑاڑ پٹری پاڑی

ایس کُنبرے واحکم کرٹا ظالم اے پٹاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبرے دے چار مقدم معاملہ منگدے بھاری

ہورناں چُگیا پھوپھیا پھوپھیا^(۳) میں بھسری پٹاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

چُگ^(۴) چُگ^(۵) کے میں ڈمیری کیتا تھتے آن بھاری

ادکھی گھائی مشکل پینڈا سر پر گھٹری بھاری

(۱) کُنبر اچُن چُن ہاری (۲) طبر (پ: ص ۶۰، ک ۶۵)

(۳) بوہیا (الف: ص ۶۸، ک ۶۴) (۴) بوہیا (پ: ص ۶۰، ک ۶۵)

(۵) چُگ چُگا (الف: ص ۶۸، ک ۶۴) (۶) چُگ چُگا (د: آن تھے پاری)

پ: ص ۶۰، ک ۶۵، (پ: ص ۶۰، ک ۶۵)

(الف: ص ۶۸، ک ۶۴)

میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 عملاں والیاں سب لنگھ گئیاں رہ گئی اوگن ہاری
 ساری عمر اکھید گوانی اوڑک بازی ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 است کیا جدا کیاں لایاں ہُن کیوں یارو ساری
 اکو گھر دج دسدیاں رسدیاں ہُن کیوں رہی نیاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کیسی کچی کو بھی بے کُن 'و چارے
 بلکا شوہ دے لائق ناہیں شاہ عنایت تاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری

(۱) پاپہ رپ: ص ۶۰، ک ۶۵ (الف: ص ۶۸، ک ۶)

(۲) اصل متن: دوج خانوی مصرعے دی کوئی ترکیب نہیں ملدی (الف: ص ۶۸، ک ۶)

۱۲۷

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 میں جو تینوں اکھیا کوئی گھل سنبھڑا
 چشماں چھج دچھایاں دل کیستادیرا
 لٹک چلیندا آوند شاہ عنایت میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

اوہ اجیا کون ہے جا آکھے جھڑا
 میں دینج کیہ^(۳) تقصیر ہے میں بردا تیرا
 تیس با، بھوں میرا کون ہے دل ڈھانہ میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

دست کنگن باہیں چوڑیاں گلی نورنگ چولا
 ماہی مینوں کرگیس کوئی راول^(۴) رولا
 جل بل آہیں مار دیاں دل پتھر میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

کیا تیری مانگ سز نور بھری سو ہے رڑا چولا
 پئی مانگ سمیں میں کو کدی کر ڈھولا ڈھولا
 ان گنزیں سولال پالیس سولال داکھرا

۳) لٹک چلیندا آوڑیں (۳) کیا دپ (ص: ۷۳، ک: ۱۰)

۴) راول (الف: ص: ۹۹، ک: ۱۶) - (۵) ایہہ بند نہیں ملدا۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

میں جاتا دکھ گھر^(۱) اپنے دکھ پے گھر کُنیاں

جہاں سر بھانٹر سب پیدیاں گئیاں

ہُن آن پئی سر اپنے سب چک گیا جھیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

جھیریاں سا ہوئے سوئی پیکے^(۲) ہودن

شوہ جنہاں تے قائل^(۳) اے چڑھ چھجے سو دن

جس گھر کونت نہ بویا سوئی خالی ڈیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

میں ڈھونڈ شہر بھایا گھلاں قاصد کیٹرا

ہُن چڑھیاں ڈولی پریم ہی دل دھڑکے میرا

دلدار محمد عاریبی ہمتہ پکڑی ہی میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

پہلی پوڑی اتری پل صراطے ڈیرا

حاجی مکے جاہن میں ہنکھ دیکھاں تیرا

آغایت تادری دل چاہے میرا

(۱) میں جاتا دکھ سینوں آہا۔ (۲) چک گیا سب جھیرا رالف: ص ۹۹، ک ۱۶ (۳) پیٹھے

(۴) ہے (۵) میں۔ کوئی نہیں ملد (۶) قاصد گھلاں (۷) بن نہیں ملدا (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)

(۸) اے۔ (۹) حاجی مکے دا حج کرن۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

پہلی رات ہے سال دی دل خوں نے میرا
ڈونگی گورکھ میندیاں ہو یا لحدوں ڈیرا^(۱)
پہلا بند کھول دیاں منہ کہنے میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

ٹی ہے بانگ رسول دی پھل کھڑیا میرا
سدا ہو یا میں^(۲) حاضری ہاں حاضر تیرا
ہر پل تیری حاضری ایو سجدہ میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

بٹھا بھڑکن شوہ لٹی سینے دتج بھائیں
ادکھا پینڈا پریم دا سوگھٹ دا ناہیں
پے دھکے دل^(۳) دتج جھیر دے مردھائیں میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

۱۔ دل خوف (۲) تیرا (۳) سدا ہو یا حاضری میں (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)

۴۔ بٹھا شوہ دے واسے سینے بھڑکن بھائیں (پ: ص ۲۵، ک ۱۷) (الف: ص ۱۰۰، ک ۱۶)

۵۔ سوئی بھڑکن بھائیں (۶) راہ دتج داہگی چتری (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)

۷۔ دل دتج دھکے جھیر دے

(الف: ص ۱۰۰، ک ۱۶)

۱۲۸

میں پایا اے میں پایا اے
 میں آپ سُروپ ڈایا اے
 کہوں ترک کتاباں پڑھتے ہو
 کہوں بھگت ہندو چپ کرتے ہو
 کہوں گورکنڈی بیج پڑتے ہو
 ہر گھر گھر لاڈ لڈایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 میں آپ سُروپ ڈایا اے
 کتے بیرہی ہو کتے بیسلی ہو
 کتے آپ گورد کتے چیلی ہو
 کتے مجسوں ہو کتے یسلی ہو
 ہر گھٹ گھٹ بیج سمایا اے

- (۱) پایا ہے کچھ پایا ہے { (۳) مُصنّفے { (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)
 (۲) ست گرہیں مکھ کھایا ہے
 (۳) گھور گھنگٹ (۵) دیر
 (پ: ص ۴۷، ک ۴۸) (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سرُپ وٹایا اے

کھوں غافل^(۱) کھوں نمازی^(۲) ہو

کھوں منبر تے بہ قاضی ہو

کھوں تیغ بہادر غازی ہو

کھوں^(۳) اپنا پنتھ بنایا اے

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سرُپ وٹایا اے

کھوں مسجد کا دزنارا اے

کھوں بنیاں ٹھا کر دُورا اے

کھوں^(۴) بیراگی جیپ^(۵) دھارا اے

کھوں شیخ بن بن آیا اے

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سرُپ وٹایا اے

چور (۲)، ساہجی { (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)

آپ

جوگی

لٹ دھارا { (دپ: ص ۴۸، ک ۴۸)

آپو اپنا راہ چلایا ہے

بُلہا شہہ دا میں محتاج ہو یا
 مہاراج مے میہ کاج ہو یا
 مجھے پیا کا درس معراج ہو یا
 لگا عشق تاں ایہ گن گایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 تمیں آپ سُروپ وٹایا اے

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں^(۱)
 پیروں ننگی سروں جھنڈولی سنیاں آیا پاروں
 تڑپراٹ^(۲) کچھ بن داناہیں کیہ لیاں سناروں
 میں پگڑاں چھبلی حرص اڈاواں چھٹاں مالگزاروں

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں
 ہنڈو ترک نہ ہنڈے ایسے دو جرمے تے جرمے^(۳)
 حرام حلال پچھاتا ناہیں اسی دوناں تے نہیں بھرمے^(۴)
 گورو پیر دی پرکھ اسان نوں سبناں توں سرداروں

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں
 گھنڈی منڈی دابول بہایا بھرا لیا دیداروں
 جھنڈ مکھ پیساتوں لایا شرم رہی درباروں
 بٹھا شوہ دے ہو کے رہیے چھٹ گئے کار بیگاروں

(۱) سرکاروں دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۲) سے (پ: ص ۲۲، ک ۱۴)

(۳) تڑپراٹ دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۴) پگڑن چھبلی (۵) ترما (۶) جرما (۷) جاتو (۸) ہرنا (۹) گھنڈی میں ہونجہ

(پ: ص ۲۲، گ ۱۴)

میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 دھیان کی چمبلی گیان کا جھاڑو کام کرو ہدھ نت جھاڑوں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 قاضی جانے حاکم جانے فارغ خطی بے گاروں
 دینے سات میں ایہو منگ دی دُور نہ کر درباروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 ہندہ با، بھوں میرا ہور نہ کوئی لکس دل کردوں پیکاروں
 بُلٹھا شہہ عنایت کر کے بخنراٹے دیداروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں

۱۵) بُلٹھا شہہ دھریے سرٹے (پ: ص ۲۳، ک ۱۵)

کیا چوڑی کیا ذات چوڑی باندی ہر کوئی ساتوں نٹے۔

کہ اس سائیں دی سائیں ہوراں نکساں ونج دہاروں۔

کیہ کچھ پڑتے لاگ چوڑی دا گنڈی اور سر ہانا

رچھ رچھ ٹے تیلوں کلنے ایہہ اساڈی کاروں

پُراتا پانا بھاگ اساڈا بھٹھ مکتہ سج بیہہ۔ فاقہ کڑا کاتے منگن پنن جال اساڈی ایہہ۔

میں جہدوں آئی پیرا ہدھ جاناں رموڑ ہماراں گواروں

اللہ پاک محمد غازی بخشے سوگن ہاروں

انھن چنی دی مکی پکے ڈیر ساندل ہاروں (پ: ص ۲۲، ک ۱۴)

میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 کوئی منصف ہو نہ وارے
 تاں میں دس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 عالم فاضل میرے بھائی
 پاڑھیاں میری عقل گواہی
 دے عشق ہمارے
 تاں میں دس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں

۱۳۲

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈر دا ہاں

نال رُوحاں دے لارا لایا؟

تسّی چسو میں نالے آیا؟

ایتھے پر دا چا بنایا؟

میں بھرم بھولایا پھر دا ہاں؟

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈر دا ہاں

نال حاکم دے کیسل اساڈی

بے میں میری تاں بھی پھاڈی

دھری دھرائی پونجی تہاڈی

میں اگلا لیکھا بھر دا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کر ڈا بھی ڈر دا ہاں

دے پونجی مورکھ جھنجھلایا
 مگر چوراں دے پٹرا لایا
 چوراں دی میں پیٹر لیسایا
 ہر شب دھاڑے دھڑدا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈردا ہاں

نہ نال میرے اُوہ رجدا اے

نہ منت کیتی سجدا اے

جاں مُٹ بیٹھاں تاں بھدا اے

مُٹ منت زارسی کردا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈردا ہاں

کیہ سکھ پایا میں آن ای تھے

نہ منزل نہ ڈیرے جتھے

گھنٹہ کوچ ستاواں کتھے

نت اُوٹھ کچا دے کڑدا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا دی ڈر دا ہاں

بُلتے شاہ بے انت ڈوہنگھائی

دو جگ بیچ نہ لگ دی کائی

اُرار پار دی خبر نہ کائی

میں بے سر پیریں تر دا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈر دا ہاں

۱۳۳

میں پُچھاں شوہ دیاں واٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں تی

مُٹھے ربے نام نہ چپیا
غفلت اندریا رہے پچھیا
اوہ سدھو پُر کھاتیرے اندر دسیا
گیان نض دیاں چاٹاں نی

میں پُچھاں شوہ دیاں واٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں تی

جپ لے نہ ہو بھولی بھولی
مرت توں سدھیں مکھ مکھ مکالی
اُلٹی پریم نگر دی چٹال امی
بھڑکن عشق دیاں لاٹاں نی

میں پُچھاں شہ دیاں داٹاں نی
 کوئی کرے اس نال باتاں نی
 مہولی نہ ہو ہو سیانی
 عشق نور دا بھرے پانی
 اس دُنیا دی چھوڑ کسانِی
 ایہ یار ملن دیاں گھاتاں نی

میں پُچھاں شہ دیاں داٹاں نی
 کوئی کرے اس نال باتاں نی
 بھٹار بنائیٹھوں آپے
 تہ دنیا وے پے سیاپے
 دوتی دیٹرا دشمن ماپے
 سب کرک پیاں آفتاں نی
 میں پُچھاں شہ دیاں داٹاں نی
 کوئی کرے اس نال باتاں نی

۱۳۴

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

جڈ وصال وصال بنائے گا
تدھنگے داگڑ کھائے گا
سرپیر نہ اپنا پائے گا
میں ایہ ہور نہ کسے بنائی

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

ہوئے مین نیناں دے برفے
درشنے کو ہاں تے کر دے
پیل پیل دوڑن مارے ڈروے
تیں کوئی لایج گھت بھر مائی

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

(۱) پیارے (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷)

(۲) تم (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔

(۴) عاشق ڈھیاں باہوں مردے { (پ جس ۴۳، ک ۴۱)

ہُن اسان وحدت وچ گھریا یا
 واسا حیرت دے سنگ آیا
 جیون جن مرن ونبج آیا
 اپنی سُدھ بُدھ رہی نہ کاٹی
 میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگاٹی
 میں جاتا سی عشق سکھالا
 چونہ ندیاں دا وسین اُجالا
 کدی تے اک بھڑکے کدی پالا
 نت برہوں اک لگاٹے
 میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگاٹی
 ڈنہوں ڈنہوں عشق نقارے وجدے
 عاشق دیکھ اُتے دل بھجڑے
 تڑ تڑ تراک گئے لڑ بھجڑے
 لگ گیا نیوں تہاں شرم سُدھائی

(۱) واہ واہ (۲) پسیا (پ: ص ۳۴، ک ۴۱) (۳) متایا رالف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷

(۴) میری (۵) مینے

(۶) برصون آن جلا دکائی { پ: ص ۴۳، ک ۴۱

میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی
 پیارے بس کر بستی ہوئی
 تیرا عشق میری دلجوئی
 تیں بن میرا سکا نہ کوئی
 اماں باہل بھین نہ بھائی

میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی
 کدی جا آسمانی بندے ہو
 کدی اس جگہ دا دکھ بندے ہو
 کدی پیر منیاں بن بندے ہو
 میں تاں اسے ناچ نچائی
 میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی

تیرے بھرے رنج میرا جہراے
 دکھ ڈاڈا میں پر گزراے
 کدے ہو مائل میرا بھراے
 میں تیتھوں گھول گھمائی

(۱) ایہ بندہ کوئی نہیں ملدا۔ (۲) ایہ بندہ کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

(۳) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷، د: ملت (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

میں دتج میں نہ رہ گئی را
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

تدکارن میں ایسا ہویا
نوں دروازے بند کر سویا
دروسیں تے آن کھلویا
کدے من میری آشنائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

بلٹھا شوہ میں تیرے وارے^(۱) ہاں
مکھ دیکھن دے ونجائے^(۲) ہاں
کچھ اسیں بھی تینوں پیارے ہاں
کہ میں اینویں گبول گمتائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

(۱) الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷

(۱) ایر بند کوئی نہیں ملدا

(۲) واری

{ دپ: ص ۴۳، ک ۴۱

(۳) ونجاری

(۴) یکہ میں ہیں خدا کرائی

۱۳۵

میں بے قید میں بے قید
 نہ روگی نہ وید
 نہ میں مومن نہ میں کافر
 نہ سید نہ سید
 چو وہیں طقیں سیر اساڈا
 کتے نہ ہندا قید
 خرابات میں جال اساڈی
 نہ شو بھا نہ غیب
 بلحا شوہ دی ذات کیتہ کھنٹی
 نہ پیدا نہ پید

متھے تک لگا کے

سرتے منٹاں چاکے
متھے تک لگا کے

اُس دادرشن پا کے
متھے تک لگا کے

مٹھی بات سنا کے
متھے تک لگا کے

میں دیساں جوگی دے نال
میں دیساں نہ رہاں ہوڑے
کون کوئی میں جاندی توں ہوڑے
مینوں مڑنا ہو یا محال
میں دیساں جوگی دے نال
جوگی نہیں ایہ دل دامتہا
بھل گئی میں پیار کیوں کیستا
مینوں رہی نہ تجھے سنبھال
میں دیساں جوگی دے نال
ایس جوگی مینوں کیاں لایاں
ہیں کھجے کنڈیاں پائیاں
عشق دا پایا جال
میں دیساں جوگی دے نال

میں جوگی نول خوب پھپھاتا
 لوکاں میں سنوں کسلی جاتا
 نئی چنگ سیال
 میں دیساں جوگی دے نال
 بے جوگی گھر اوے میرے
 ہک جاو ن سب جھگڑے جھیرے
 لال سینے دے نال
 میں دیساں جوگی دے نال
 مائے فی اک جوگی آیا
 درساڈے اوس دھواں پایا
 منگ وا ہیر سیال
 میں دیساں جوگی دے نال
 طعنہ نہ دے پھوپھی تائی
 ایتھے جوگی نول قسمت یائی
 ہن ہو یا فضل کمال
 میں دیساں جوگی دے نال

کہیں مندرائ پاکے
 متھے تک لگا کے

لکھ لکھ گن مناکے
 متھے تک لگا کے

بیٹھ بھیس دٹاکے
 متھے تک لگا کے

آلبے جوگ سدھاکے
 متھے تک لگا کے

- (۱) ایس
- (۲) لاڈوں میں
- (۳) دیوے
- { دپ ہس ۳۶، ک ۳۰

ماہی نہیں کوئی نور الہی
 انجدی جس مری واہی
 مٹھیس ہیر سیال
 میں دیساں جوگی دے نال
 لکھاں گئے ہزاراں آئے
 اس دے بھیت کے نہ پائے
 گھاں تال مونسے نال
 میں دیساں جوگی دے نال
 عبدہ رسول کیا
 وچ مہراج براق منگایا
 جبرائیل پگڑے آیا
 میں دیساں جوگی دے نال
 ایس جوگی دے سنو اکھاڑے
 حسن حسین بنی دے پیارے
 ماریوس وچ جدال
 میں دیساں جوگی دے نال
 ایس جوگی دی سنو کمائی
 سوہنی ڈوبی ڈوب گئے پانی

ڈاڈے کامن پیا کے
 متھے تک لگا کے

پر کوہ طور چڑھا کے
 متھے تک لگا کے

حوراں منگل گاکے
 متھے تک لگا کے

پانی بن ترسا کے
 متھے تک لگا کے

{ (پ) (ص ۳۶ ک ۳۰) }
 (۳) یا مجھ

(۱) ٹیٹوس
 (۳) تے

پھیر لیا میسرا
 میں دیاں جوگی دے نال
 ڈانواں ڈولی بے چلے کھڑے
 مدد قیدی دشمن جیڑے
 رانجھتاں ہو یا نال
 میں دیاں جوگی دے نال
 جوگی نہیں کوئی جادو سایا
 بھر بھر پیالہ ذوق پلایا
 میں پی پی ہوئی نسال
 میں دیاں جوگی دے نال
 جوگی نال کریندے جیڑے
 کسے پابیٹھے قاضی گھیرے
 وج کیسہ پائی مقال
 میں دیاں جوگی دے نال
 بٹھا میں جوگی نال دیا ہی
 لوکاں کسلیاں خبر نہ کاٹی
 میں جوگی دا مال
 میں دیاں جوگی دے نال

سارا رخت لٹا کے
 متھے تنک لگا کے

مرتے ٹمک سبھا کے

انگ بھبھوت رما کے
 متھے تنک لگا کے

کوڑا برا لگا کے
 متھے تنک لگا کے

پنچے پیر منا کے
 متھے تنک لگا کے

رولف "ن"

۱۳۷

نت پڑھائیں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

سانویں دے کے بون سواری
واہدیاں دی توں بازی لائی
مسلمانی ایہ کتھوں آئی

نت پڑھائیں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

جتنے نہ جاناں اوتھے جائیں^(۴)
مال پُرایا منہ دھر کھائیں^(۵)
کوڑ کتاباں سرتے چائیں
ایہ تیرا تیار

(۴) لٹی (۲) دھیاں۔ ڈاڑھیاں (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)۔ دپ: ص ۵، ک ۲

(۳) ایہ (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

(۴) چادیں (۵) کھاویں (۶) چادیں (دپ: ص ۵، ک ۲)

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

ظالم ظلموں ناہیں ڈر دے
اپنی عملیں آپے مردے
مومنوں توبہ دلوں نہ کر دے
ایتھے اوتھے ہوں خوار

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

سو دن جیویں اک دن مر میں
اس دن خوف خدا دا کر میں
اس توبہ تھیں توبہ کر میں
اوہ توبہ کس کار؟

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

(۱) اپنے کیے
(۲) ناہیں خوف خدا دا کر دے
(۳) { (پ: ص ۵، ک ۲)

(۴) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

میتھا شوہ دی ستر حکایت
 ہاری پھڑیاں ہوئی ہدایت
 میرا سائیں شاہ عنایت
 اُوہو سنگھ دے پار^(۳)

نت پڑھائیں استغفار
 کیسی توبہ ہے ایہ یار

-
- (۱) ہوگ
 (۲) ہاری پھڑیاں
 (۳) پھر باقی کیا گفتار
- { دپ: ص ۵، ک ۲ }

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 ایساں سکھیاں پھلاں وچ باس نہیں
 پر دیس گیاں دی کوئی آس نہیں
 جہڑے ساٹی ساجن ساڈے پاس نہیں

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 توں کیہ ستائیں چادر تان کے
 سرموت کھلتی تیرے آن کے
 کوئی عمل نہ کیہ تا جان کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 بلھا شوہ بدلیسوں آؤ ندا
 ہتھ کنگناں تے باہیں لٹکاؤ ندا
 سر صدقہ تیرے ناؤ ندا

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 کیہ میں کھٹیا تیری ہو کے
 دونویں نین گوائے رو کے
 تیرا نام یے مکھ دھو کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں

۱۳۹

فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 وچ کڑا ہی تل تل چاؤسے
 تیسرا نوں چا تل دا
 فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 مریاں نوں ایہ ول ول مارے
 ولیاں نوں چا ول دا
 فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 کیا جاناں کوئی چک لکھی اے
 نت سول بھیسے سل دا
 فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا

تیر جگروچ لگا عشقوں؟

نہیں ملایاں ہل دا

نی میوں لگا عشق اول دا

اول دا روز ازل دا

ہلکا شہ دانیوں انوکھ

نہیں ملایاں رل دا

نی میوں لگا عشق اول دا

اول دا روز ازل دا

۱) تیر عشق دا لگا جگروچ دالف: ص ۱۰۵، ک ۲۱، (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

۲) ہلکیاں دی نہیں ہل دا دالف: ص ۱۰۵، ک ۲۱، (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

۳) اوکھا دالف: ص ۱۰۵، ک ۲۱

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 محبتؑ وا اک پیالہ پی
 بھل جادو سب باتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 گھر گھر سائیں ہے اودہ سائیں
 ہر ہر نال بچھا تا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 اندر ساڈے مُرشد ودا
 نبوں لگاتاں جاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 منطق معنے کنز قدوری
 پڑھیہا علم گواتا

(۱) ہے

(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۴)

(۱) (۲) (۳) (۴)
 (۵) (۶) (۷) (۸) (۹) (۱۰) (۱۱) (۱۲) (۱۳) (۱۴) (۱۵) (۱۶) (۱۷) (۱۸) (۱۹) (۲۰) (۲۱) (۲۲) (۲۳) (۲۴) (۲۵) (۲۶) (۲۷) (۲۸) (۲۹) (۳۰) (۳۱) (۳۲) (۳۳) (۳۴) (۳۵) (۳۶) (۳۷) (۳۸) (۳۹) (۴۰) (۴۱) (۴۲) (۴۳) (۴۴) (۴۵) (۴۶) (۴۷) (۴۸) (۴۹) (۵۰) (۵۱) (۵۲) (۵۳) (۵۴) (۵۵) (۵۶) (۵۷) (۵۸) (۵۹) (۶۰) (۶۱) (۶۲) (۶۳) (۶۴) (۶۵) (۶۶) (۶۷) (۶۸) (۶۹) (۷۰) (۷۱) (۷۲) (۷۳) (۷۴) (۷۵) (۷۶) (۷۷) (۷۸) (۷۹) (۸۰) (۸۱) (۸۲) (۸۳) (۸۴) (۸۵) (۸۶) (۸۷) (۸۸) (۸۹) (۹۰) (۹۱) (۹۲) (۹۳) (۹۴) (۹۵) (۹۶) (۹۷) (۹۸) (۹۹) (۱۰۰)

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

نماز روزہ اوس کیسہ کرنال

حبس مدھ پیتی مدھ ماتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

پڑھ پڑھ پنڈت طال ہاے

کے نہ بھیت پہچھاتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

زری بافدی قدر کیسہ جانے

چھٹ ادناں جت کاتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

بکھا شوہ دی مجلس بہرے کے

ہو گیت گنگا باتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

(۱) : ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۲، ک: ۴۰)

(۲) : ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۲، ک: ۲۶)

(۳) : ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۳، ک: ۳۶)

(۴) : جا۔ (پ: ص ۴۲، ک: ۴۰)

۱۴۱

نی کوٹ پچل میرا ناں^(۱)

نی کوٹ پچل میرا ناں

ملاں مینوں سبق پڑھایا

الفوں اگے کچھ نہ آیا

اُس دیاں جتنیاں کھانیاں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

کویں کویں دوا کھیاں لایاں

دل کے سٹیاں مارن آئیاں

ناتے مارے بابل ماں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

(۱) دے م (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

(۲) کوٹ پچل (پ: ص ۲۵، ک ۱۸)

(۳) مارن آئیاں سائیاں دگ (و: ص ۳۹، ک ۳۸)

(۴) چھڈ دے گا (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

ساہو سے سائوں ورن نہ دیندے
 نانک دا دک گھروں کڈھیندے
 میرا پیکے نیئوں تھیاں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

پڑھن سیتی "سب مارن آہیں
 بن پڑھیاں ہن چھڈوا ناہیں
 نی ہی مڑ کے کت دل جاں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

مبتھا شوہ کیسہ لائی مینوں
 مت کجھ گئے اوہ ہی تینوں
 تہ کریں گا توں نیاں^(۳)

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

-
- (۱) مئے
 (۲) لایاں
 (۳) بیان
- دک: ص ۳۹، ک ۳۸

۱۴۲

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ نکھہ ناچی

جت ول دیکھاں اتول اوہی
قسم او سے دی ہو نہ کوئی
فَعُوْ مَعَكُمْ پھر گئی دسروئی
جب گور تیری باچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ نکھہ ناچی

نام نشان نہ میرا سیو
جو اکھاں تسی چپ کر رہیو
ایہ گل مل کے نہ کمیو
بلیقا خوب حقیقت باچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ نکھہ ناچی

روایف و

۱۴۳

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنساں نہ سمجھے کور

کوٹھے تے چڑھ دیواں ہوکا
عشق دہا "جیو کوئی نہ لوکا
اس دا مول نہ کھانا دھوکا
جنگل بستی ملے نہ ٹھور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنساں نہ سمجھے کور

عاشق دوہیں جہانیں مُٹھے
ناز معشوقاں دے اوہ کُٹھے
عشق دا پھیلا کوئی نہ چُٹھے
کیٹو سو باندا پھٹ پھلور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنساں نہ سمجھے کور

دے دیدار ہو یا جد راہی
 اچن چیت پئی گل چھاہی
 ڈاڈی کیتی بے پر داہی
 مینوں مل گیا ٹھگ لاہور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بنساں نہ سمجھے کور

شیریں ہے برہوں دا کھاناں
 کوہ چوٹی فرہاد نماناں
 یوسف مصر بازار وکاناں
 اس ٹول ناہیں ویکھن کور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بنساں نہ سمجھے کور

لیلاں مجنوں دو نویں بردے
 سوہنی ڈبی دج بحر دے
 ہیرو نہجائے بستے گھر دے
 اس دی کتچی ماہی ڈور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بنساں نہ ویکھے کور

عاشق پھر دے چُپ چپاتے
 جیسے مست سدا مدھ ماتے
 دام زلف دے اندر پھاتے
 اوتھے چلے دس نہ زور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

جے اوہ آن ملے دل جانی
 اُس توں جان کرائی قربانی
 صورت دے وچ یوسف ثانی
 عالم دے وچ جس دانشور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

بلخا شوہ نُوں کوئی نہ دیکھے
 جو دیکھے سوکے نہ دیکھے
 اُس دارنگ نہ روپ نہ دیکھے
 اوہ ای ہوئے ہو کے چور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

۱۴۴

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

آپے ظاہر آپے باطن آپے مک مک بندے او

آپے ملاں آپے قاضی آپے علم پڑھیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

گھت زنا رکفر واگل و سچ بُت خانے وڑ بہندے او

لولاک لٹا افلاک و چار و آپے دھم پھیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

ذات توہیں اشرف رنجیٹا لایاں دی لاج رکھیندے او

بجھا شوہ غنایت مینوں پل پل درشن دیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

(۱) واہ وہ (پ: ص ۶۳، ک: ۷۰)، (۲) جو رالف: ص ۲۵۵، ک: ۱۰۳

(۳) اور (۴) بُت خانہ (۵) خلقت الافلاک { (پ: ص ۶۳، ک: ۷۰) }
(۶) دھرم (۷) مصرعہ کوئی نہیں ملتا

۱۲۵

واہ واہ چھنج پئی دربار
خلق تماشے آئی یار

اساں اج کیمہ کیتا کے کل کیمہ کرناں
بھٹھہ اساڈا آیا
ایسی واہ کیاری بیجی
چڑیاں کھیت ونجایا
جیڑے مگر پیادے لگے
اٹھ چل پوہتے تار

واہ واہ چھنج پئی دربار
خلق تماشے آئی یار

اک اُلاہنبا سئیاں دا ہے^۲
دو جاہے کسناں
نگ ناموس ایتھوں دے ایتھے
لاہ گپڑی بھوئیں مار

نام سائیں دے کندے لوئے
کھل پیٹی گلزار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

نڈھا گردا بڈھا گردا
آپو اپنی داری
کیسہ بیوی کیسہ باندی لونڈی
کیسہ دھوبن بھٹیای
عملاں سیتی ہون نیٹے
نبی نگھا دے پار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

بلیکا شوہ نوں دیکھن جاوے
اپنا بہاناں کردا
گوڑوں گونی بھانڈے گھر کے
ٹھیکریاں کردھردا
ایہ تماشا دیکھ کے چل
اگلا دیکھ بازار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار

وت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار داوے اڑیا
 جان کراں قسربان بھیت نہ دسٹیں^(۱)
 ڈھونڈاں تیکے دوار تینوں^(۲) اٹھ نہیں
 رل مل سیاں پچھن گئیاں^(۳)
 ہو یا وقت بمنہ داوے اڑیا
 وت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار داوے اڑیا
 عشق اللہ دی ذات لوکاں دامنال^(۴)
 کمنوں کراں پکار کسے نہیں رہناں
 اوے دی گل آو ہو جانے
 کون کوئی مار داوے اڑیا
 وت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار داوے اڑیا

(۱) وے اڑیا { (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

(۲) ڈھونڈاں کئی فاری ہتھوں { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۳) مینوں { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۴) ماہی دی ذات { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۵) پھریاں { (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

اچ جو کڑی رات میرے گھر^(۱) وں کھاں دے اڑیا
 دلہیاں گھنڈیاں کھول اساں نال ہس کھاں دے اڑیا
 جدی کتے قول قرار کیمہ اعتبار
 سوہنے یار دا دے اڑیا
 وت نہ کر ساں مان رنجھے یار دا دے اڑیا
 اک کردیاں خودی ہنکار ادہناں نوں تاریں دے اڑیا
 اک ریمندیاں نت خواہٹریاں نوں ساڑناں دے اڑیا
 مینڈے سوہنے یار دا کیمہ اعتبار
 تیرے پیار دا دے اڑیا
 وت نہ کر ساں مان رنجھے یار دا دے اڑیا
 چکر بھریاں نال اٹھ جھنبر گھنٹاں دے اڑیا
 میں آیا ہار سنگار مستحق اٹھ نہناں دے اڑیا
 بکھٹا شوہ گھر آیا پیارا
 ہو یا وقت دیدار دے اڑیا

- (۱) اچوکی
 (۲) ریں
 (۳) مار تائیں
 (۴) چھند
- (الف: ص ۱۳۶، ک ۵۴)

۱۴۷

دل پردے دیج پایا یار آپے میل ملایا اے
 بن میں موئی نی میریے ماں
 میری پونی لے گیا کاں
 پتھے ڈو ڈو کر دی جہاں
 جس میرا وطن چھڈایا اے
 دل پردے دیج پایا یار آپے میل ملایا اے
 کانواں پونی زمین پیادے ناں
 تیرناں منتاں کر دی ہاں
 ضرباں تیریاں جرنی ہاں
 جس مینوں دور کرایا اے
 دل پردے دیج پایا یار آپے میل ملایا اے
 ہن مینوں بھلا نہ لگ دا شور
 میں گھر کھڑیا شگوفہ ہور
 ب نہ ت نہ ت نہ ہور
 اکو الف پڑھایا اے

دلّ پر دے وِج پایا یار آپے میل ملایا اے
 ہُن مینوں مجنوں اکھوئاں
 دن دن یلے ہندا جاں
 ڈیرا یار بنائے تاں
 ایہ تن بنگلہ بنایا اے
 دلّ پر دے وِج پایا یار آپے میل ملایا اے
 کجھا عنایت کرے ہزار
 ایہ قول ایہو تکرار
 دلّ پر دے وِج پایا یار
 دلّ پر دے وِج پایا یار آپے میل ملایا اے

۱۴۸

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

اماں جھڑ کے بابل مارے
طعنے دیندے ویر پیارے
ہیں جی بُڑی بُڑیا روے لوکا
مینوں دیہاوتے دل تر راہی

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

اُبُو پے تے ناد و جبا یا
عقل فکرب چا گوا یا
اللہ می سونہ اللہ جانے
ہس دیاں گل کوچ پے گئی پھاہی

(۱) لینا دینا

(۲) جی بُڑی ہیں

(۳) بو پے تے آدمی

(الف: ص ۱۰۳، ک ۱۹)

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
 بے دے کے دل ہو گیا راہی
 رہو عشتا کیمہ کریں اکھاڑے
 شاہ منصور سولی تے چاڑھے
 آن بنی جد نال اساڑے
 بلھے منہ توں لوئی لاہی
 دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
 بے دے کے دل ہو گیا راہی

-
- (۱) رہو بے عشق کیمہ کرنا نہیں
 (۲) منصور جیسے چا سولی چا بڑے
 (۳) بلھے
- { دالف: ص ۶۰۳، ک ۱۹

۱۴۹

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

کدی آوے کدی آوے نائیں
تیوں تیوں مینوں^(۱) بھڑکن بجائیں
نام اللہ پیغام سنائیں
لکھ دیکھن نوں نہ تر سائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

بھٹھا شوہ کھی لائی مینوں
رات ہنیرا^(۲) ٹھٹھ ٹروی میں نوں
جس او^(۳) ہجرتوں سب کوئی ڈروا
سو میں ڈھونڈاں چسائیں چائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

۱۵۰

دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سوئی ہوئی مٹھیاں
 میں دانگ زینہ کٹھیاں
 چا عشق نے میں پھٹیاں
 میرا بند بند ہل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سیائیاں سب بلائیاں
 میں اونسیاں سب پوائیاں
 جواب دتا نجومیاں
 میری نہیں نیرا چھل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا

(۱) دیکھو فی - نہیں ملدا دپ: ص ۲۹، ک ۳۵

(۲) میں - نہیں ملدا (۳) میں - نہیں ملدا

(۴) چل - نہیں ملدا (۵) بند بند - نہیں ملدا

(۶) میں - نہیں ملدا (۷) میں - نہیں ملدا

(۸) نجومیاں - پہلا لفظ اے۔

نیڑے کیوں نہیں آئی دا
 سانوں^(۲) دُوروں نہیں دکھائی دا
 نظارے توں^(۳) ڈرائی دا
 کوہ طور پساڑ جل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا
 پیائے^(۵) تے نین بان لا کے
 برہوں سوں چھپا کے
 فرہاد کوہ کٹا کے
 شیریں سوں رل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا
 بُلھا^(۶) آپ توں بھائی دا
 شہہ عنایت ہے پائی دا
 نیڑے ہی پچھتائی دا
 بُلھا^(۷) اج شہہ مل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا

دا ۱ کیوں نہیں ملدا (۲) سانوں - نہیں ملدا

۳ سے - نہیں ملدا (۴) اج - نہیں ملدا

۵ ایہ بند نہیں ملدا (۶) بُلھا - نہیں ملدا

۷ بُلھا (پ: ص ۳۹، ک ۲۵)

ردیف ہ

۱۵۱

ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ہن دن چڑھیا کہ ہووے سینوں پیا رامنہ دکھلاوے
 تکلے نوں دل پے پے جاندا^(۵) کون لوہار لیاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 تکلے نوں دل کڈھ لوہار اتنا چلیا^(۸) ناناہیں
 گھڑی گھڑی ایہ جھوٹے کھاندا چھٹی کت^(۹) بدہ لاہوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 پیتا نہیں جو بیڑی بنھیاں باڑ^(۱۰) ہتھ نہ آوے
 چڑیاں نوں چو پڑناہیں ماہل پئی بڑ لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے

(۱) پئی (۲) مول (۳) گندے
 (۴) لائیں (۵) بے کون (۶) تکلے نوں
 (۷) میڈا (۸) ٹٹ ٹٹ (۹) ہک نہ
 (دب: ص ۲۹، ک ۲۱)

ترنجن کتن سدن سٹیاں برہوں ڈھول بجاوے
 تیلی نہیں جو پونیاں وٹاں وچھا گوڑے کھاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہُن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ماہی چھڑ گیا نال نہیں دے ہُن کتن کس نوں بھاوے
 جت ول بار اُتے دل اکھیاں میرا دل بیلے دل دھارے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہُن میتھوں کیتا نہ جاوے
 عرض ایہو مینوں آن ملے ہُن کون دسیلہ جاوے
 سے مناں واکت یا بلکھا شہو مینوں گل لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہُن میتھوں کیتا نہ جاوے

-
{	پچھوں	(۱)
	نوج	(۲)
	اُتے	(۳)
	بھلہ	(۴)
- (پ: ص ۲۹، ک ۲۱)

۱۵۲

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

جدا حد اک اکلا سی

نہ ظاہر کوئی تجسلی سی

نہ رب رسول نہ اللہ سی

نہ جبار تے نہ قہار

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

بے چون و بے چکو نہ سی

بے شبیہ بے نمونہ سی

نہ کوئی رنگ نہ نمونہ سی

ہُن گوناں گون ہزار

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

پیارا پین پوشا کاں آیا

آدم اپنا نام دھرایا

احد تے بن احمد آیا

نبیاں واسطدار

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

کُن کیانی کون کیا یا
 بے چونی سے چون بنایا
 اصدے دتج میم رلایا
 تاں کیستا ایڈ پار

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 تجوں مسیت تجوں بُت خانہ
 برقی رہاں نہ روزہ جانا
 بھل گیا وضو نماز دوگانہ
 تیں پر جان کراں بلہار

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 پیر پیغمبر اس دے برے
 انس ملائک سجدے کر دے
 سر قدماں دے اُتے دھر دے
 سب توں وڈی ادہ سرکار

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 جو کوئی اُس نوں کھیا چاہے
 بابچھو سیلے کھیا نہ جلتے
 شاہ عنایت بھیت بتلے
 تاں کھلے سب اسرار

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار

۱۵۳

بندوناں نہیں مسلمان
 بیسے تر بنجن تیج ابھیمان
 سنی ناں نہیں ہم شیبا
 صلح کل کا مارگ لیا
 بھکے ناں نہیں ہم ربھے
 تنگے ناں نہیں ہم بکے
 روندے ناں نہیں ہم ہندے
 اچڑے ناں نہیں ہم دندے
 پاپی ناں سدھرمی ناں
 پاپ پُن کی راہ نہ جاناں
 بُلھّا شہ جو ہر چیت لاگے
 ہندو ترک دوجن تیراگے

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

کتے ملاں ہو بلیندے ہو !

کتے سنت فرض و سیدے ہو

کتے رام دُہائی ویندے ہو

کتے متھے تک لگائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

میں میری ہے کہ تیری ہے

ایہ انت بھسم دی ڈھیری ہے

ایہ ڈھیری پیساں میں گھیری ہے

ڈھیری توں ناچ نچائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

(۱) کس توں (۲) دکائی دا { (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

(۳) ولیندے (۴) مذہب

(۵) باتھے (الف: ص ۲۳۸، ک ۹۰)

(۶) نا (۷) خاک (ص ۴۸، ک ۴۹) (۸) اٹھ کوئی نہیں (الف: ص ۲۳۸، ک ۹۰)

(۹) کیری (۱۰) اس (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

کتے بے سر چوڑا پاؤ گے
 کتے جوڑا انسان ہنڈاؤ گے
 کتے آدم حوا بن آؤ گے
 کہی سیتھوں بی مٹل جائی وا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی وا

باہر ظاہر ڈیرا پائیو
 آپے ڈھول ڈھول ڈھول بجائیو
 جگتے اپنا آپ جتائیو
 پھر عبداللہ دے گھر دھانی وا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی وا

جو بمطال تڑا ڈی کر دا ہے
 مویاں توں اگے مر دا ہے
 اوہ مویا بھی تیتھوں ڈر دا ہے
 مت مویاں توں مار کٹائی وا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی وا

(۱) بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

(۲) لکھائیو (۳) سو { (الف: ص ۲۳۸، ک ۹۰)

(۴) یاد

(۵) موڑ (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

بند را بن میں گواں چسراو
 لنکا چڑھ کے نادو جاوے
 نکتے دا بن حاجی آوے
 واہ واہ رنگ وٹائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

منصور تہاں تے آیا اے
 تہاں سولی پگڑ چڑھایا اے
 میرا بھائی بابل جایا اے
 دیتو خون بسا میرے بھائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

تسے سنیں بھییں تھیندے ہو
 آپے مدد ہو آپے پیندے ہو
 مینوں ہر جاتیں دسیندے ہو
 آپے آپ کو آپ چکائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

(۱) چرائیں (۲) دجاویں (۳) آویں دپ: ص: ۵۰، ک: ۴۹

(۴) دوا یا (۵) میر
 (۶) تہی

(دالف: ص: ۲۳۸، ک: ۹۰)

(۷) بند کوئی نہیں ملدا

ہُن پاس تڑے دساں گی
 نابے دل ہو کے نساں گی
 سب بھیت تڑے دساں گی
 کیوں مینوں انگ نہ لائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

واہ جس پر کرم اوہیسا ہے
 تحقیق اوہ بھی تیں جیسا ہے
 سچ صحیح روایت ایسا ہے
 تیری نظر مر تر جانی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

بیٹلی اللہ والی مالک ہو
 تیں آپے اپنے مالک ہو
 آپے خلقت آپے خالق ہو
 آپے امر معروف کرائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

دوچ بھانڑ باغ لو آئی دا
 جیڑا وچوں آپ دکھائی دا
 جاں الفون احد بنائی دا
 تاں باطن کیے بتلائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

کہ صرٹے چور ہو کہ صرے قاضی ہو
کتے منبر تے بہہ و غلی ہو
کتے تیغ بہا در غازی ہو
آپے اپنا کٹک چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

آپے یوسف قید کراؤ
یونس مچھلی توں نگلاؤ
صابر کیڑے گھت بہاؤ
پھیرا وہناں تخت چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

بلعاشوہ ہُن صمیم سنبھاتے ہو
ہر صورت نال بچھپاتے ہو
کتے آتے ہو کتے جاتے ہو
ہُن "میتھوں" بھل نہ جائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

۱۵۵

ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو
 ہادی مینوں سبق پڑھایا
 او تھے غیر نہ آیا جاسایا
 مُطلق ذات جمال دکھایا
 وحدت پایا نی شہر
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو
 اول ہو کے لا مکانی
 ظاہر باطن دس داہ نی
 رہیا نہ میرا نام نشانی
 مٹ گیا جھگڑا شور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو
 پیارا آپ جمال دکھلے
 مست قلندر ہون متوالے
 ہنساں وے ہُن دیکھ لے چلے
 بُلتھا "کانگاں دی بُھل گئی ٹور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

نام نبی کی رتن چڑھی بوند پڑی اللہ اللہ
دنگ رنگی ادھی کھلا دے جو کھی ہوئے فنا فی اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

الستور بکسو یتیم بولے سب کھیاں نے گنگٹ کھولے
قاؤ بیٹی ہی یوں کر بولے لا الہ الا اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

نحن اقرب کی مٹی بجائی مَن عَرَفَ نَفْسَهُ کی کوک سُنائی
فَتَشْرَوْجہ اللہ کی دُھرم مچائی دِیج دربار رسول اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

ہاتھ جوڑ کر پاؤں پڑوں گی عاجز ہو کر مہتی کروں گی
جھگڑا کر مہر جھولی لوں گی نُو مُحَمَّدٌ صلی اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

فاذ کرو فی کی ہوری بناؤں مُشکو دی پیا کو رھجاؤں
ایسے پیلے میں بل بل جاؤں کیا پیا سیماتُ اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ

صبغة اللہ کی بھر پجاری اللہ الصمد پیامنہ پر ماری

نور بنی دا حق سے جاری نور محمد صلی اللہ

بلقا شہ دی دصوم پچی ہے لا الہ الا اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ

المُحَوَّارِ

چھنچھروار

چھنچھروار اُتاوے وینج سجن دی سُو
اساں مڑ گھر پھیر نہ آؤناں جو ہوئی ہوگ سو ہو

داہ داہ چھنچھروار دھیلے

دکھ سجن دے میں دل پیلے

ڈھونڈاں اوچڑا جنگل بیلے

اوہڑاں رین کوڑے ویلے

برہوں گھرے

گھڑی تانگ تاراں تانگیاں

لائیں سترے شیر اولاہنگاں

لہی چڑھ کے کڑکاں چاہنگاں

سینے اندر رڈکن سانگیاں

پیارے تیریاں

ایت وار

ایت وار سنیت ہیں جو جو قدم دھڑے
 اوہ بھی عاشق نہ کٹو سر ویندا عذر کرے
 ایت ایت وار بھانٹ^(۲)
 وچوں جلے ہجر دی ساعت^(۳)
 میرے دکھ دی نے حکایت
 آ غنایت کرے ہدایت^(۴)
 تال میں تاریاں
 تیری یاری^(۵) بھی نہ یاری
 تیرے پگڑ چھوڑے ماری
 عشق تساڈا قیامت ساری
 تال میں ہوئیاں دیدن بھاری
 کر کچھ کاریاں

(۱) ہو (الف: ص ۱۰۵) (۲) آیت (پ: ص ۹۵)

(۳) نظم (پ: ص ۹۵) (۴) آدے۔ وڈوں ددھلے (الف: ص ۱۰۹)

(پ: ص ۹۵)

(۵) یار (الف: ص ۱۰۹)

سوم وار

بٹھا روز سوم وار دے کیا چل چل کرے پکار
 اگے نکٹھ کروڑ سیدیاں میں کس دی پانی ہمار
 میں دکھیری دکھ سوار
 روناں اکھیاں راز نگار
 میری خبر نہ لیند یار
 مٹن میں جاتا مردے مار
 مویاں نوں مار دا
 میری اوے نال رٹائی
 جس نے مینوں بر چھی لائی
 سینے اندر بھا بھڑ کائی
 کٹ کٹ کھائے برہوں قصائی
 پچھایا^(۳) یار دا

- (۱) سوم وار
 (۲) بھاؤ
 (۳) پچھیا
- { دالقا: ص ۱۰۹

منگل وار

منگل میں گل پانی آگیا کہاں تے آون ہار
 میں گھمن گھیراں گھیریاں اوہ دیکھے کھلا کتار
 منگل بندی وان دلال دے
 چھٹے شوہ دریاواں پاندے
 کپڑ کڑاک دوپٹریں کھاندے
 دلول غوطیاں دے منہ آندے
 مارے یار دے
 کندے دیکھے کھلا تماش
 ساڈی مرگ ادہناں دا ہاسا
 دل میرے دج آیا سو آسا
 ویکھاں ویسی کدوں دلاسا
 نال پیار دے

(۱) تنہاندے (پ: ص ۹۵)

(۲) بڑے (الف: ص ۱۱۰)

(۳) دیندی (پ: ص ۹۶)

بُدھ وار

بُدھ سُدھ رہی محبوب دی سُدھ اپنی رہی نہ ہور
 میں بنماری اوس دے جو کچھ دامیری ڈور
 بُدھ سُدھ آگیا بُدھ وار
 میری خبر نہ لے دلدار
 نکلے دُکھاں توں گھٹاں وار
 دُکھاں آن ملایا یار
 پیارے ماریاں
 پیارے چلن نہ ولیاں چلیا
 لے کے نال دُلف دے ویا
 جاں اوہ چلیا تاں میں چھلتیا
 تاں میں رکھاں دل و تچ ریا
 لیاں واریاں

جمعات

جمعات سہادنی دُکھ درد نہ آہا پاپ
 اوہ جامہ ساڈا پین کے آیا تماشے آپ
 اگوں آگئی جمعات
 شرابوں گاگر ملی برات
 لگ گیا مست پیالہ ہات^(۱)
 مینوں بھل گئی ذات صفات
 دیوانی ہو رہی
 ایسی زحمت لوک نہ پاؤں
 کلاں گھول تعویذ پلاؤں
 پڑھن عزیمت جن بلاؤں
 سیاں شاہ مدار کھڈاؤں^(۲)
 میں چپ ہو رہی

(۱) ہاتھ دالف: ص ۱۱۰۔ (پ: ص ۹۶)

(۲) کھلاؤں دالف: ص ۱۱۰

جموعہ

روزِ جمعے دے بخشیاں میں جہیاں اوگن ہار
 پھیرا وہ کیوں نہ بخش سی جہڑی پنج مقیم گزار
 جمعے دی ہو روہور بہار
 ہُن میں جساتا صحیح ستار
 بی بی باندی بیڑا پار
 مرتے قدم دھریں دایار
 سوہاگن ہو رہی
 عاشق ہو ہو گلاں دسیں
 چھوڑ مشوقاں کئیں ول نسیں
 بلکھا شہ اسڑے دسیں
 نہ اٹھ کھڑیں نالے ہسیں
 گل نگ سورہی

(۱) لکھ گنگا زکھ ہزار (۲) کیونکو (پ: ص ۹۷)

(۳) کینویں
 (۴) تاریخ دہری دی { (الف: ص ۱۱۱)

۱۶۴

جئے دی ہو رو ہو رہا

جئے دی ہو رو ہو رہا

پیرا سائوں پیراں لائیاں
منگل مول نہ سرتاں آئیاں
عشق چھنچھ گول گول گھایاں
بدھ سدھ لیندا نیٹول یار

جئے دی ہو رو ہو رہا

جئے دی ہو رو ہو رہا

پیروار رو منے تے جاواں
سب پیغمبر پیر مناواں
جدیادا روشن پاواں
کردی ہار سنگار

جئے دی ہو رو ہو رہا

جئے دی ہو رو ہو رہا

منطق معنی پڑھاں نہ اصلاں
 واجب فرض نہ سنت تقلاں
 کم کس آئیاں شرع دیاں عقلان
 کچھ نہیں باہجھوں دیدار

جُٹے دی ہو رو ہو رہنار

جُٹے دی ہو رو ہو رہنار

شاہ عنایت دین اس ادا
 دین دنی مقبول اس ادا
 کھتھی مینڈھی دست پراندا
 پھراں اُجاڑا اُجاڑا

جُٹے دی ہو رو ہو رہنار

جُٹے دی ہو رو ہو رہنار

بھلی ہیر سیٹی مردی
 پیلے ماہی ماہی کہ دی
 کوئی نہ مل دا دل دا دردی
 میں ملساں رانجھن تال

جھے دی ہور و ہور بہار

جھے دی ہور و ہور بہار

بلیٹھا بھلا نسا زد دگاناں

جدوا سنیاں تان ترائاناں

عقل کسے میں ذرا نہ ماناں

عشق کو کینا تار و تار

جھے دی ہور و ہور بہار

جھے دی ہور و ہور بہار

باران ماه

اُسٹوں

اُسٹوں کھوں سندھ لیسوا داپے موراپی
 گمن کیا تم کا ہے کو جو کھلسل آیا جی
 اُسٹوں سال تڑا ڈی آس
 ساڈی جنہ تڑا ڈی پاس
 جگر بڈھ پریم دی لاس
 دکھاں بڈھ سکاٹے ماس
 سولال ساڑیاں
 سولال ساڑی رہی بے حال
 مٹھی تروں نہ گیساں نال
 اُنٹی پریم مگر دی چال
 بلیٹا شوہ دی کرساں بھال
 پیارے ماریاں

دا ۱ مت داپے
 ۲ تمل
 ۳ جگرے
 { پ ص ۹۹

کتک

کہو کتک کیسی جو بنیوں کتن "سو" بھوگ
 سیس کپڑا ہتھ جوڑ کے مانگو "بھیکھ سوگ"
 کتک گیب تمنبن کتن
 لگی چاٹ تاں ہویاں اتن
 در در لگی دھماں گھتن
 اوکھی گھاٹ پچائے تین
 شامے واسطے
 اُن میں موٹی بے دردا لوکا
 کوئی دیو اُچی چڑھ ہوکا
 میرا اُن "سنگ" نیوں چروکا
 بٹھا شوہ بن جیون اوکھا
 جاندا پاس تے

-
	(۱) نہ
{	(۲) مانگوں
	(۳) تمنبن
	(۴) اُس سے
- (الف: ص ۱۱۵)

مگھر

مگھر میں کر رہیاں سوہد کے سب اوپنچے نیچے دیکھ
 پڑھ پنڈت پوتھی مجال ہے ہر پرے رپے ایکھ
 مگھر میں گھر کد مہر جاندا
 راکش نیوٹا ہڈاں نوٹ کھاندا
 مٹر سڑجی پیہا گراندا
 آوے لال کے وا آندا
 باندی ہو رہاں
 جو کوئی رائوٹل یا رملوے
 سوز الم تھیں سرور کراوے
 چن توں بیٹھی سستی اٹھاوے
 بلیکا شہ بن نیند نہ آوے
 مجالوں سو رہاں

(۱) رے رے (الف ص ۱۱۵) (پ ص ۱۰۰)

(۲) راکش (۳) نیند (پ ص ۱۰۰)

(۳) لعل (الف ص ۱۱۵) (پ ص ۱۰۰)

پوہ

پوہ ہُن پوچھوں جا کے تم نیارے رہو کیوں میت
 کس موہن من موہ لیا جو تپتہ کینو^(۱) چیت
 پانی پوہ پون مجھ پیساں^(۲)
 لدے ہوت تاں اُگڑ گئیاں
 ناں سنگ اپے سجن سیاں
 پیارے عشق چواتی لئیاں
 دکھاں روئیاں
 کرو کرو کپڑ کرک ڈرا مے
 مارو متھل وچ بیڑے^(۳) پائے
 جیوندی^(۴) موٹی نی میریئے مائے
 بکھا شوہ کیوں ابے نہ آئے
 ہنوں ڈوہلیاں

(۱) کریو (پ: ص ۱۰۰)

(۲) کت گئیاں (۳) جانی { (الف: ص ۱۱۶)

(۴) نیرے

(۵) جاڑے (پ: ص ۱۰۰)

ماگھ

ماگھی نہاون میں چلی جو تیر تھ کر سمیان
 گج گج برے مینا صلا میں زور و کراں اشنان
 ماگھ یسنے گئے اولاہنگ
 نویں محبت بُنتی تاہنگ
 عشق مؤذن دتی بانگ
 پڑھاں نم ز پادی تاہنگ
 دعائیں کیمہ کراں
 آکھاں پیارے میں دل آ
 تیرے مکھ دیکھن واچا
 بھالویں ہو رتتی نوں تا
 بھلا شوہ نوں آن ملا
 تیری ہو ر ہاں

پھگن

پھگن چوے کھیت جیوں بن تن پھول سنگار
 ہر ڈالی پھل پتیاں گل پھولن کے ہزار
 ہو رہی کھیلن ستیاں پھگن
 میرے میں جھلاریں وگن
 اوکھے جیوندیاں دے دن تلگن
 سینے بان پریم دے لگن
 ہو رہی ہو رہی
 جو کچھ روز ازل تھیں ہوئی
 نکھتی قلم نہ میٹے کوئی
 دکھن سولاں دتی ڈھوئی
 بٹھا شہہ نوں آکھو کوئی
 جس نوں رو رہی

چیت

چیت چمن وچ کونلاں نت کوکو کرن پیکار
 میں سُن سُن جھُجھُمر رہی کب گھر آوے یار
 ہُن کیسہ کراں جو آیا چیت
 بن تن پھول رہے سب کھیت
 دیندے اپنا انت نہ بھیت
 ساڈی ہارت ساڈی جیت
 ہُن میں ہاریاں
 ہُن میں ہاریا اپنا آپ
 تساڈا عشق اساڈا کھاپ
 تیرے نیوں دا شوکیا تاپ
 بلھا شوہ کیسہ لایا پاپ
 کارے ہاریاں

(۱) گمن گھن
 (۲) اپنا انت
 (۳) شوکھا
 { دال: ص ۱۱۷

وساکھ

بسا کھی کا دن کٹھن ہے بے سنگ میت نہ ہو
 میں کس کے اگے جا کموں اک منہ ڈھی بھادو
 تاں من بھادے سکھ بساکھ
 گچھیاں پٹیاں پچی داکھ
 لاکھی لے گھر آیا لاکھ
 تاں میں بات نہ سکاں آکھ
 کونتاں والیاں
 کونتاں والیاں ڈا ہڈا زور
 ہن میں جھر جھر ہوئیاں ہور
 کنڈے پڑے یکے زور
 بٹھا شوہ بن کوئی نہ ہور
 جن گھت گالیاں

۱) کچھاں۔ کچیاں۔ دپ (ص ۱۰۲)، دالف (ص ۱۱۷)

۲) ہن میں ہوئیاں دالف (ص ۱۱۷)

جیٹھ

جیٹھ جی رہے اگن^(۱) ہے جب کے پچھڑے میت
 کن کن گھن گھن^(۲) جھرمروں جو تھری یہ پریت
 لوواں دھپاں پوندیاں جیٹھ
 مجلس بندی باگاں جیٹھ
 تتی ٹھنڈی دگے پیٹھ
 دفتر کڈھ پورانے سیٹھ
 موہرا کھانیاں
 اج کل سد ہوئی البتہ
 ہُن میں آہ کلیجہ تتا
 نہ گھر کونت نہ دانا بھتا
 بھاشوہ ہوراں سنگ رتا
 سینے کانیاں

(۱) گن (الف: ص ۱۱۸)

(۲) اُن کن دپ: ص ۱۰۲

ہاڑ

ہاڑ موہ ہے موہ ہے جھٹ پٹے جو نگہ پریم کی آگ
 جس لاگے تس جل بجھے جوں مجھ جلاوے بھاگ
 ہن کیہ گراں جو آیا ہاڑ
 تن وچ عشق تپایا بھاڑ
 تیرے عشق میں دتا ساڑ
 روون اکھیاں کرن پکار
 تیرے ہاڑے
 ہاڑے گھتاں شامی آگے
 قاصدے کے پاتر آگے
 کاے گئے تے آئے بگے
 بلھا شوہ بن ذرا نہ تنگے
 شامی باہوڑے

(۱) ہڑت
 (۲) ہوڑ
 (۳) پاتی

(پ: ص ۱۰۳)

ساون

ساون سوہے مینگھلا گھٹ سوہے کرتار
ٹھور ٹھور عنایت بے پیا کرے پیکار

سوہن ملے اداں سارے ساون
دوتی دکھ گے اٹھ جاون
نینگر کھڈن کڑیاں گا دن
میں گھر رنگ رنگیے آون
آساں پنیاں
میریاں آساں رب پچائیاں
میں تاں اُن سنگ اکھیاں لائیاں
سیاں دین مبارک آئیاں
شاہ عنایت اکھاں سائیاں
آساں پنیاں

(۱) ساون ماہ شہادتاں (۲) انجھ گبے { دالہ: ص ۱۱۸ }
(۳) ملہاراں پہلاں اے (۴) پاسے ہرگیاں

بھادوں

بھادوں بھادے تب نکھی جڑ پل پل ہووے ملاپ
 جو گھٹ دیکھوں کھول کے گھٹ گھٹ دے وچ آپ
 آہن بھادوں بھاگ جگا یا
 صاحب قدرت سستی پایا
 ہر ہر دے وچ آپ سمایا
 شاہ منایت آپ نکھایا
 تان میں نکھیا
 آخر عمر لے ہوئی تالا
 پل پل منگن نیں تجملا
 جو کجھ ہو سی کر سی اللہ
 بلھا شہ بن کجھ مہ مہلا
 پریم رس چکھیا

دوہڑے

۱
اس کا مکھ اک جوت ہے گھٹ ہے سنسار
گھٹ میں وہ چھپ گیا مکھ پر آنچل ڈار

۲
ان کو مکھ دکھلائے ہے جن سے اس کی پریت
ان کو ہی ملتا ہے وہ جو اس کے ہیں میت

۳
منہ دکھلاوے اور چھپے چل بل ہے جگ ویس
پاس رہے اور نہ ملے اس کے بسوے بھیس

۴
بلکھا قصہ نام قصور ہے اوتھے مرنہوں نہ سکن بول
اوتھے پسے گردن ماریسے اوتھے جھوٹے کرن کلول

۵
بلکھیا قصور ہے دستور اوتھے جانناں بنیاں ضرور
نہ کوئی پن نہ دان ہے نہ کوئی لاگ دستور

۶

بلیھا دھرم سالہ دھڑرائی رہیندے ٹھا کر دوارے ٹھگ
 و تچ مستیاں کو ستے رہیندے عاشق رہن الگ

۷

بلیھا دارے جاییے اوہناں توں جہڑے گلے دین پرچا
 سوئی سلائی دان کرن تے آہرن لین چھپا

۸

بلیھا دارے جاییے اوہناں توں جہڑے مارن گپ تڑپ
 کوڑھی بھی دین چاتے بچھ گھاؤ گھپ

۹

نہ خدا میستے لبھدا نہ خدا و تچ کھے
 نہ خدا قبراں کتاباں نہ خدا نمازے

۱۰

نہ خدا میں تیر تمھ ڈٹھا اینویں پینڈے جھاگے
 بلھا شہہ جد مرشد مل گیا ٹے سب تگا دے

۱۱

بلیھا پرسوں کافر تھی گیوں بُت پوجا کیتی کل
 ایس جابیٹھے گھراپنے او تھے کرن نہ ملیا گل

۱۲

بُلیھا غین غرُوت ساڑ سٹ تے مان کھوے وچ پا
تن من دی نرت گواڑے گھر آپ ملے گا آ

۱۳

بُلیھا ہجرت وچ اسلام دے میر نرت بے عامل آرام
نرت نرت مرال تے نرت نرت جیواں میر نرت نرت کوچ مقام

۱۴

بُلیھا عشق سبھن دے آئے کے سانوں کیتوس ڈوم
اوہ پر بھہ اسا ڈا سخی ہے میں سیرا کنوں شووم

۱۵

بُلیھا عاشق ہوویں رب دا ملامت ہوئی لاکھ
لوگ کافر کافر آخہ دے توں آخہ آخہ آکھ

۱۶

بُلیھا پنڈے پڑے پریم کے کیا پنڈا آواگون
اندھے کو اندھا مل گیا راہ بتا دے کون

۱۷

بُلیھا من منجولائنج واکتے گوشے بہہ کے کُٹ
ایہ خزانہ تینوں عرش دا توں سنبھل سنبھل لُٹ

۱۸

بلھیا پھیری مسلمان دی ہندو توں قُربان
دُونساں توں پانی وار پی جو کرے بھگو ان

۱۹

بلھیا مُلاں اتے مثا پچی دُونساں اکو چت
لوکاں کر دے چانناں آپ ہنیرے نت

۲۰

بلھیا پی شراب تے کھا کباب ہسٹھ بال ہڈاں دی اگ
چوری کرتے بھن گمر ب دا اوس ٹھکاندے ٹھگ نوں ٹھگت

۲۱

بلھیا چل سنیار دے جتھے گمنان گمڑیے لاکھ
صورت آپو اپنی توں اکو رُپا آکھ

۲۲

پھری رُت شگوفیاں والی چڑیاں چکن نوں آئیاں
اکناں نوں جریاں لے کھا ہدا اکناں نوں پھابیاں لایاں
اکناں نوں آس مُرن دی آہی اک مسیح کباب چڑھایاں
بلھے شاہ کیہہ کس ادھنل دے اوہ قسمت مار پھیاں

۲۳

بلھیا اچھے دن تپے کھے گئے جب ہرے کیا نہ ہیت
اب پچھتاوا کیا کرے جب چڑیاں چُگ گئیں کھیت

۲۴

اوہ ہادی میرے اندر بولیا رڑھ پڑھ گئے گناہاں
پھاڑیں لگا باجرہ شہوت لگے پھر وہاں

۲۵

اللہ توں میں نے قرض بنایا تھوں توں میرا قرضائی
اوتھے ناں میری پرورش کیتی جتھے کسے نوں خبر نہ کائی
اوتھوں تاہیں آئے ایتھے جاں پہلے روزی آئی
بُلھے شاہ ہے عاشق جس تحقیق حقیقت پائی

۲۶

بُلھیا کنک کوڑی کا منی تینوں کیسے تلوار
اُسے تمے نام چیں کو اور دیسے یلتے مار

۲۷

بھٹھ نمازاں تے چکڑ روزے کلمے تے پھر گئی سیاہی
بُلھے شاہ شہ اندروں ملیا بھسلی پھرے لوکائی

۲۸

بُلھیا آوند اساجن دیکھ کے جاندا مول نہ دتخ
مارے درد فراق دے بن بیٹھے باہمن شیخ

۲۹

بُلھے شاہ اوہ کون ہے اتم تیرا یار
اوسے کے ہاتھ قرآن ہے اوسے گل زمار

۳۰

بلھا چل بار چرخانے یاروے جتھے کو ہا کا ہی ہو
اوتھے موٹے کُسن بکرے توں رساے نہ ڈھو

۳۱

بلھے نوں لوک متیں دیندے بلھیا توں جساوہ مسیتی
دج مسیتاں کیمہ کچھ ہنڈا بے دلوں نماز نہ نیستی
باہروں پاک یکتے کیمہ ہنڈا بے اندروں نہ گئی پلیستی
بن مرشد کامل بلھیا تیری اینویں گئی عبادت کیتی

۳۲

اپنے تن دی خبر نہ کاٹی سا جن دی خبر لیاوے کون
نہ ہوں خاکی نہ ہوں آتش نہ ہوں پانی پون
پگے دے دج روڑ کھڑک دے مور کھن بولے کون
بلھیا سائیں گھٹ گھٹ رنویاں جیوں آئے دج نوں

۳۳

اربع عناصر محل بنایو دج وڑ بیٹھا آپے
آپے کڑیاں آپے نیسگر آپے بنائیں ماپے
آپے مزل تے آپے جیویں آپے کریں سیاپے
بلھیا جو کچھ قدرت رب دی آپے آپ سنبھاپے

۳۴

بلیا رنگ بھلیں جا چڑھیوں لوکی پھیں آ کھن خیر
اساں ایہ کچھ دُنیا توں دُیا منہ کالاتے نیلے پیر

۳۵

اٹ کھڑکے دُکڑوے تے تہا ہووے چلیم
آدن نقیرتے کھا کھا جاوَن راضی ہووے بھیا

۳۶

بُھیا جیسی صورت عین دمی تیری صورت غین
اک نکتے دا پھیرے بھلا پھرے جہاں

۳۷

بلیا کھاہ حرام تے پڑھ شکر نہ کر توبہ ترک ثواباں
چھوڑ مسیت تے پکڑ کنارہ تیری چھٹی جان عذابوں
اوہ حرف نہ پڑھے مت رہسی جان جوا بول
بُھے شاہ چل اوتھے چلیے جہڑے منع نہ کرن تہا بول

۳۸

بلیا بے توں غازی بنائیں لک بنھ تلوار
پہلوں رھن گڑ مار کے پھچواں کافر مار

۳۹

بلیا ہر مند رموں آئی کے کوئی کھا دیہوت
پڑھے پنڈت یا ہندے دُور کے احق نیلے بُلا

۴۱۰

وعدت سے دریا دسیند سے میری وعدت کہتوں دھائی
مُرشد کامل پارنگھایا با، مجھ سے سزا ہی

۴۱

بُھیا سب مجازی پوٹیاں توں حال حقیقت دیکھ
جو کوئی اوتھے پہنچا چاہے مُصل جائے سلام علیک

۴۲

بُھیا قاضی راضی رشتوں مُلاں راضی موت
عاشق راضی راگ تے نہ پریت گھٹ ہوت

۴۳

مٹاکر دوارے ٹھک بسیں بجائی دوار میت
ہر کے دوارے بھکھ بسیں ہمیں ابہہ پریت

۴۴

بُھئے شاہ چل اوتھے چلے جتھے سارے ہو دن اٹھے
نہ کوئی ساڈی قدر پچھانے نہ کوئی سانوں منے

۴۵

بُھیا دھرم سالہ ورج ناہیں جتھے مومن بھوگ پوائے
ورج میتاں دھکے مل دے مُلاں تیوڑی پائے
دولتمنداں نیں بُہیاں اُتے چوب دار ہسائے
پکڑ دروازہ رب پتے دا جتھوں دُکھ دلدار مل جائے

۴۶

ہو نہیں بستے گلڑیاں اللہ اللہ دی گل !
 کچھ رولا پایا عسالماں کچھ کاغذاں پایا جھل

۴۷

بلجیا میں مٹی گھیار دی گل آکھ نہ سک دی ایک
 تتر میرا کیوں گھڑیا مت جائے علیک سیک

۴۸

بلجاشوہ تھیں دکھ نہیں پروکھیں والی اکھ نہیں

۴۹

کنک کوڑی کامنی تیسوں کیہ تلووار
 آیا میں جس بات کو بھول گئی وہ بات

سی حرفیاں

سی حرفی اوّل

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

الف اللہ جس دل پر ہووے
منہ زردی اکھیں لمبو بھر روے
جیون اپنے توں ہتھ دھوے
جس نوں برہوں اک لگاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ب۔ بالن میں تیرا ہوئی
عشق نظارے آن وگوئی
روندے نین نہ لیندے ڈھوئی
نوٹ پھٹاں تے کیکر لاوے

د (۱)	ہوں	د (۲)	نوٹ
سی	دلبر	د (۳)	اکھیاں
د (۵)	کو	د (۶)	بتیرا
د (۷)	بیون	د (۸)	پاوے

{ دالف : ص ۲۴۰، ک ۹۲

دپ : ص ۱۰۴، ک ۱۰۳

دالف : ص ۲۴۰، ک ۹۲

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

ت۔ تیرے سنگ پریت لگائی
جیو جائے وہی کیتی تائی
میں بکری تندھ کوں قصائی
کٹا کٹ مائے ہڈاں نوں کھاوے

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

ث۔ ثابِت نیول لایا مینوں^(۸)
دو جا کوک سناواں کمنوں
رات اوی اٹھ ٹھلہدی نہیں نوں
کونجاں وانگ پئی کر لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

(۱) تندھ (۲) جاوے

(۳) دینی (۴) کوں

(۵) اس (۶) کیونکر

(۷) لاکے (۸) بے نوں

(۹) خفاں دے طرح آسو بہندے نینوں

(۱۰) اوہ کونج (پ: ص ۱۰۴، ک ۱۰۳)

جہ جہانوں ہوئی سب نیاری
لگائیوں تال ہوئے بھکاری
نال ستر ہوں دے نہیں پساری
دو جاوے منے جگ تاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

محر حیرت و ج شانت ناہیں
ظاہر باطن مارن ڈھائیں
جہات گستن نوں لاون واہیں
سینے سول پریم دی وھاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

خ خربنی ہن اوہ نہ رہیا
جب کی سانگ یکجے سہیا
آئیں نال پکاراں کمی
تدھ بن کون جو آن بچھاوے

- (۱) سال (۲) بیبا رالف بس ۲۴۱، ک ۹۲ (۸) اک ظہر اک مارن
(۳) بیون (۴) بیکاری (۵) نوک الاہجنے (۶) جاؤں (۷) شاتقی سا
(۸) اک ظہر اک مارن (۹) اک جہات پون (۱۰) کمر بھاشاہ کمر گھر آوے (۱۱) ایر بند کوئی نہیں ملدا
(الف: ص ۲۴۱، ک ۹۲) (پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴) (الف: ص ۲۴۱، ک ۹۲) (پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴)

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۵۔ دوروں دکھ دور نہ ہووے

فقر فراقوں بہتارووے

تن بھی دل کھلاں دھنروے

عشق اکھاں رنج مرچاں لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ذوق دنیاتے آنا کرناں

خوف حشر دے تھیں نہ ڈرناں

چلناں نبی صاحب دے سزناں

اوڑک جا حساب کراوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
{ (پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴)	(۱) گم
	(۲) فراقے
	(۳) اکیں
	(۴) رنج
	(۵) گداوے
	(۶) بند نہیں ملدا

مہر روز حشر کوئی رب سے نہ خاکی
 مے حساب دو جگ دا والی
 زیر زیر سب مخلصن عالی
 تس دن حضرت آپ چھڈا دے

لاگی رے لاگی بل بل جا دے
 اس لاگی کو کون بچھا دے

نہر زہد کسائی چنگی کرے
 بے کمرن توں آگے مرے
 پھر مٹے بھی اُس توں ڈرے
 مت مویاں نوں پگڑا مٹکا دے

لاگی رے لاگی بل بل جا دے
 اس لاگی کو کون بچھا دے

س۔ سائیں بن جساہ نہ کوئی
 جت ول دیکھاں اوہی اوہی
 ہو رکتے ول مے نہ ڈھوئی
 مُرشدؑ میرا پار لنگھا دے

لاگی رے لاگی بل بل جا دے
 اس لاگی کو کون بچھا دے

شہنشاہ غایت مُرشد میرا
جس میں کیستائیں دل پھیرا
چُپک گیا سب جھگڑا جھپٹا
بُن مینوں میرا دے تاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

ص۔ صبر نہ آوے مینوں کھلی دست^(۲) بازار

قاصدے کے و دیا ہو یا جساوڑیا دربار

اگوں ملیا آئیے اوہنوں^(۳) سوہنا شیر سوار

رستے وچ انگشتری آہی ایہہ بھی دل^(۴) تہلاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

حض۔ ضروری یاد اللہ دی کرے^(۵) سوال رسول

نوے ہزار کلام سنائی پئی درگاہ قبول

ایہہ مجازی ذات حقیقی واصل وصل و موصول

فارغ ہو کے حضرت اوتھے آوے کھانا کھاوے

-
(۱) برواوے	(۲) رست	{
(۳) اوہنوں۔ کوئی نہیں	(۴) دل کوئی نہیں	
(۵) آ۔ ملداے	(۶) درگاہ پچی	
(۷) کھانا آوے گا	(پ: ص ۱۰۶)	

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

طرہ طلب دیدار ہی آہی کیتا کرم ستار
جلوہ پھیر الٰہی دتا حضرت نوں غفار
ہنٹھ نورانی غیبوں آوے مندری دا چمکار
بلکھا خلق محمدی کیتو تاں ایہ کیمہ کماوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ظہر ظاہر معلوم نہ کیتا ہو یا دیدار مجھ لاوے
رل کے سیاں کھانا کھا ہذا انت نہ آوے
اوہ انگوٹھی آپ پہچاتی اپنی آپ جتاوے
بلکھا حضرت رخصت ہو کے اپنے یار سہاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
- (۱) . ہو یا
(۲) . میرا
(۳) . آئے
- { (پ ص ۱۰۶)

ع۔ عنایت اُلفت ہوئی سنو صحابو یاروں
 جیٹا جب نہ کرسی حضرت جھوٹا رہے سرکاروں
 پھیر شفاعت اسان ہے کرنی صاحب دے درباروں
 بُٹھا بکرنہ کڑو نیاتے اکا نظری آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

غ۔ غلام غریب تساؤا خیر^(۶) منگے درباروں
 روز حشر دے خوف سُنیدا سد ہو سی سرکاروں
 کُلِ غلامی تلخی اندر سورج دے چمکاروں
 بُٹھا اسان بھی او تھے جاناں جتنے گیا نہ بھاوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

ف۔ فقیراں فکرا جو کیتا وچ درگاہ الہی
 شفیع محمد جا کھلوتے جتنے بے پرواہی
 نیڑے نیڑے آجیبا ایہہ محبت چاہی
 خرقة پہن رسول اللہ داسرتے تلج لگاوے

(۱)	اصحابو یارو	(۲) یارو
(۳)	جب	(۴) کریمے
(۵)	اُتے	(۶) منگے خیر
(۷)	فکر	(۸) جو کوئی نہیں بلدا

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

قر قلم نہ مٹے^(۱) ربانی جواں سال پر آئی
جو کچھ بھاگ اساڈے آہے اودے تاں مڑوے^(۲) ناہیں^(۳)
با جھ نصیبوں دعوے کیڈے^(۴) بنجیں کل خدائی
بکھا لوح محفوظ تے نکھیا اوتھوں کون مٹاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ک۔ کلام نبی دی سچی سر بنیاں دے سائیں
صورت پاک نبی دی جیہا چند سورج بھی ناہیں
میرے موتی لعل جواہر پہنچے اوتھے ناہیں
مجلس اوس نبی دی بہہ کے بھلھا کون کھاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
{	(۱) مڑی	(۲) مڑدا
	(۳) ناہیں	
	(۴) کیجے	
	(۵) دا	
	(۶) بکھا	

ل۔ لا الہ دا ذکر بتاؤ
 الا اللہ اثبات کراؤ
 مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ میل کراؤ
 بلکھا ایہ تحفہ آدم نوں آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بجھاوے

م۔ محمدی جسم بناؤ
 داخل و بیج بہشت کسراؤ
 آپے مگر شیطان پچپاؤ
 پھیراوتھوں نکل آدم آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بجھاوے

ن۔ نساں ہو مجرم آیا
 کڈھ بہشتوں زمیں رلایا
 آدم حوا جدا کرایا
 بلکھا آپ وچھوڑا پاوے

- (۱) آپ
 (۲) نکل نہیں ملدا { آپ: ص ۱۰۷
 (۳) مجرم ہو

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

وہ واہ واہ آپ محمد اپنی آدم شکل بناوے
آپے روز ازل واماںک آپے شفیع ہو آوے
آپے روز حشر و قاضی آپے حکم سناوے
آپے چا شفاعت کروا آپ ویدار کراوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۵۔ ہوئی بولیں ایسے بھائی مت کوئی نے سناوے
وڈا عذاب قبر داوے بے کوئی چا چھڑاوے
بل سراطوی اوکھی کھاٹی اوہ بھی خوف ڈراوے
رکھ آمید فضل دی بلھیا اللہ آپ بچاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۱۔ لاہم نہ کوئی دے کت ول کوک سناواں
جت ول دیکھاں نظر نہ آوے کس نول حال دکھاواں
باہجہ پیانیں کوئی حامی ہو نہیں کوئی تھاواں
بلکھال دروازہ حضرت والا وہ آئی میں چھڑاوے

سی حرفی دوم

الف

الف۔ اپنے آپ نوں سمجھ پہلے کیہہ دست ہے تیرا روپ پیارے
 باجھ اپنے آپ دے صحیح کیتے رہیوں دوج دسوریدے دکھ بھارے
 ہو رکھ اپاؤ نہ سکھ ہو دے پتھے دیکھ سیانیں میں جگ سارے
 سکھ روپ اکھنڈ چتن ہیں توں بلکھا شاہ پکار دے وید چارے

ب۔ بنھ اکھیں اتے کن دونوں گوشے بیٹھ کے بات و چارے جی
 چھڑ خواہشاں جگ جہاں کوڑا کبیا عارفان داہر دے دھارے جی
 پیریں پیریں زنجیر بے خواہشی دے ایس نفس نوں قید کر ڈارے جی
 جان جان دنیویں جان روپ تیرا بلکھا شاہ ایہہ خوشی گزارے جی

ت۔ تنگ چدر نہیں دوج تیرے جتنے لکھ نہ اک سماں دنا اے
 ڈھونڈھ دیکھ جہاں دی ٹھور کتے ان ہنڈرا نظریں آوندا اے
 جویں خواب دا خیال ہو دے ستیاں نوں طرح طرح دے روپ دکھاندا اے
 بلکھا شاہ نہ تجھ تھیں کجھ باہر تیرا بھرم تینوں بھر ماوندا اے

ث۔ سمجھ حساب کر بیٹھ اندر تو ہیں اسرا کل جہان دا ایں
تیرے ڈٹھیاں دسا سب کوئی نہیں کوئی نہ کے بچکان دا ایں
تیرا خیال امی ہو ہر طرح دے جویں بتال تبال کر جان دا ایں
بلعشا شاہ پھلے کون اڈا دے نوں پھسے آپ آپے پھاہی تان دا ایں

ج۔ جیوناں مہلا کر منیاں تیں ڈرے مرن تمیں ایہہ اگیان بھارا
اک توں ایں توں جند جہان دی ہیں گھٹا کاسل جو ملے سب ماہیں نیارا
تیرا خیال امی ہوئے ہر طرح سے اوانت باجھوں لگے سدا پیارا
بلعشا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاں امر میں سدا نہیں مرن ہارا

چ۔ چانناں کل جہاں دا توں تیرے آسرے ہو یا بیو ہارا سارا
توئی سب کی آنکھوں میں دیکھناں ایں تہجے سجھدا چانناں اور اند ہارا
نت جاگنا سو دنا خواب ایتھے ایہہ تے ہوئے اگے تیرے کئی دارا
بلعشا شاہ پرکاش سرورپ تیرا گھٹ دودھ نہ ہو توں ایک سارا

ح۔ حرص حیراں کر سٹیاں ایں تینوں اپنا آپ مہلایا سو
پادشاہیوں مٹ کنگال کیستو کر مکھ توں لگھ دیکھ یا سو
مدھ متڑے شیر تند کچی پیریں پا کے بنھ بھایا سو
بلعشا شاہ تما شڑے ہو دیکھوے مندر نوں کجڑی پایا سو

خ۔ خبر نہ اپنی رکھنا میں لگ خیال دے نال توں خیال ہویا
 ذرا خیال توں سٹ کے بے خیال ہوتوں جیڑیں ہویا ادھی گیس انہیں سویا
 تہوں دیکھ کھاں اندروں کون جاگے نہیں گھاس میں چھپے ہاتھی کھلویا
 بلعاشہ جو گلے دے دتج گستا پھرے ڈھونڈا توں میں آپ کھلویا

د۔ دلوں دلیگر نہ ہو یوں مئے دیگر چیز ناپید تحقیق یکے
 اول جا صحبت کرو عارفان دی سخن تنہاں دے آب حیات پہچے
 چشم جگر دے ملن ہو رہے تیرے نہیں سوجھتا تنہاں کرمات یکے
 بلعاشہ سنبھال توں آپ تائیں توں ایں آپ اند میں سدا جیجے

ذ۔ ذرہ نہ شک توں رکھ دل تے ہو بے شک توں ہیں خود خصم جائیں
 جویں سنگھ بھل دے بل اپنے نوں چرے گھاس مل آجان نیائیں
 پچھوں سمجھ بل گر جو امارے بھیاسنگھ کاسنگھ کچھ بھیت ناپیں
 تسی توں بھی طرح کچھ ابرو دھارے بٹھتے شاہ سنبھال توں آپ تائیں

مر۔ رنگ جہان دے دیکھ واپس سوہنے با، بچھ و چار دے و سدرے نی
 جویں ہوت جاب ہوں رنگ دے جی اندر آب دے ذرا دتج پھدے نی
 آب خاک آتش باوہے کٹھے دیکھ اج کے کل دتج کھک دے نی
 بلعاشہ سنبھال کے دیکھ کھاں توں سکھ دکھ سمجھو ایہ کس دے نی

مر۔ جاو نا آو نا نہیں اوتھے کوہ وانگ ہمیش اڈول ہے جی
جوں بدلال دے تلے چند چلدا لگا بالکاں نوں بڈا بھول ہے جی
چلے من اندری پران ویہ آدک دے دیکھنے ہارا ڈول ہے جی
بلکھے شاہ سنبھال خوشحال ہو جی عین عارقاں دا ایہو بول ہے جی

س۔ ستم کرتا ہے جان اپنی تے بھل آپ تھیں ہو رکھ ہو نا جی
سو یو لکھیا شیر چلی تریاں نے تیج جان کے بالکاں رو نا جی
ذرا میل ناہیں دیکھ بھل ناہیں لگا چکڑوں جان کیوں دھو نا جی
بلکھا شاہ جنجال نہیں مول کوئی جان بچھ کے بھل کھلو نا جی

ش۔ شبہ نہیں کوئی ذرا اس میں سدا اپنا آپ مُردپ ہے جی
نہیں گیان گیان کی ٹھورا وہاں کہاں سولے چھاؤں اور دھوپ ہے جی
پڑا تیج ہے ماہیں میں سہی سویا کوڑا سخن کارنگ ار بھوپ ہے جی
بلکھا شاہ سنبھال جب مول دیکھا ٹھور ٹھور میں پانے اڑپ ہے جی

ص۔ صبر کرنا آیا نبی اتے دیکھ رنگ نہ چت ڈولا یسے جی
سدا تخم دی طرف نگاہ کرنی پات پھول کے اور نہ جائے جی
جوئی آئے اور جائے ٹک رہے ناہیں تاں سوکون دانش جیولائے جی
بلکھا شاہ سنبھال خود کھنڈ چاکھی جسے کے پھل تے کیوں کھائے جی

ض۔ ذکر اور فکر کو چھوڑ دیجئے کیسے نہیں کچھ یہی پہچانتائیں
جاسوں اٹھیاتائیں کے بیچ ڈالو ہوئے اڈول دیکھو آپ چائنا میں
سدا چیز ناپید ہے دیکھئے بے میرے میرے کر گیا میں چائنا میں
بلکھا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاسرا اندیش چائنا میں

ط۔ طور محبوب دا جنماں ڈٹھا تنہاں دوئی طسروں مکھ موڑیاں
کوئی لٹک پیارے دی لٹ لیتی ہئے ناہیں ایسا جی جوڑیاں
اٹھے پھرستان دیوان پھر دے اوہناں پیر آلود نہ بوڑیاں
بلکھا شاہ اوہ آپ محبوب ہوئے شوق مار دے کفر سب توڑیاں

ظ۔ جدا تائیں تیرا تیں تھیں پھریں ڈھونڈ داکس نوں دس مینوں
پہلوں ڈھونڈنے ہار نوں ڈھونڈ خاں جی تپکھے پچھ گھرے دج رس تینوں
مست توں ایس ہوویں آپ یار سب دا پھریں ڈھونڈ دا جنگلاں دج جینوں
بلکھا شاہ توں آپ محبوب پیارا بھل آپ تھیں ڈھونڈ دا پھریں کمینوں

ع۔ عین ہے آپ بنا نقطے سدا چین محبوب دل وار میرا
اک دار محبوب نوں جنماں دیکھا اوہ دیکھن یار ہے سب کیہڑا
اے توں مکھ بہشت قربان کتے پونہتا ہوئے بے غم چکائے جیہڑا
بلکھا شوہ ہر مال دج مست پھر دے ہاتھی مترے توڑ زنجیر کھڑا

غ۔ غم نے مار حیران کیستا اٹھے پھر میں پیارے نوں لوڑی ساں
 میمنوں کھا دنا پیوتا بھل گیا رہا سیل جانی، ہتھ جوڑ دی ساں
 سیواں چھڑ گئیاں میں اکھڑی نوں انگ ساک نالوں ناٹھ توڑ دی ساں
 بلھا شاہ جب آپ نوں صبح کیستال میں سترے انگ نہ موڑ دی ساں

ف۔ فکریا سیو میر بونی میں تاں اپنے آپ نوں صبح کیستا
 کوڑی دیکھ سو مہینہ چکایا میں خاک چھان کے لال نوں پھول کیستا
 دیکھ دھوئیں دے دھوڑے جگ سارا سٹ پایا ہے جاتے ہار جیتا
 بلھا شاہ اند اکھنڈ سا لکھ آپ نے آپ حیات پیتا

ک۔ کون جانے جانی جان دے نوں آپ جانن ہار ایہ گل دا لے
 پرچھ دے او پران جیتے سدہ کیتے اس دے نہیں بھل دا لے
 نیت نیت کر بید پکارے نی نہیں دوسرا ایس دے تل دا لے
 بلھا شاہ سنبھال جب آپ دیکھا سد موہنگ پرکاش ہوئے بھل دا لے

گ۔ گزرگان تے سمجھ بہہ کے سنکار دا آسرا کوئی ناہیں
 بدھ آپ سنگھات چڑھ دیکھے جی پڑا کاٹھ پکھاں جویں مجھوم ماہیں
 آپ آتما گیان سروپ ستا سدا نہیں پھر داکیمڑا ایک جاہیں
 بلھا شاہ بیک پجاریستی خودی چھوڑ خود ہوئے ختم سائیں

ل۔ لگ آکھے جاگ کھاں سو یا جان بچھ کے دکھ کیوں پاؤناں ایں
 ذرا آپ نہ ٹہیں بُریاں توں کدھ مسلے لوک سناؤناں ایں
 کانگ دشت جیون جان تھکے سنتاں دکھی موڑ کیوں چت پوچھناں ایں
 بلکھا شہادہ جانے ہار دل واکریں چوریاں سادھ سداؤناں ایں

ھ۔ موجود ہر جاموے تے دیکھ کیسا بھیکھ بنایا سو
 جویں ایک ہی تخم ہنوں طرح دے تو میں اپنا آپ پھلایا سو
 ماہ اپنے اپنے خیال کروا زناں ہوئے چت ملا یا سو
 بلکھا شہادہ نہ مول تھیں کچھ ہو یا سو جان دا جسے جنا یا سو

ن۔ نام اُروپ اٹھا دتے تیکھے است اربھانت پر یا سانج ہے جی
 جوئی چت کہ چتوونی ورتج اوے سوئی جاں تحقیق کر کا سانج ہے جی
 تیں بدھ کی برت تو میں ساکی توں جان نہ روپ میں راتج ہے جی
 بلکھا شاہ بے محبوب اچل بیٹھا تیرے اگے پر کرت کا ناتج ہے جی

و۔ وقت ایہ ہتھ نہ آؤناں ایں اک پلک دی مکھ کروڑ دیویں
 جتن کریں تاں آپ اچاہ ہوویں توں تا پھیراٹھے دکھے رس سیویں
 کوڑ پیار کروڑ سر میلیں چنستا من دیویں جرٹھ کاچ لیویں
 بلکھا شہادہ نہ بھال توں آپ تا میں توں تاں اننت لگ دیہ میں کمال میویں

۵۔ ہر طرح ہووے دلدار پیارا رنگ رنگ دُروپ بنایا ئی
 کہوں آپ کو بھول رہا ہوں ہویا اُردوار مجھ سے سنتا یا ئی
 جدوں اپنے آپ میں پرگٹ ہویا نزع نند کے ماہیں سمایا ئی
 بُلّھا شاہ جو آدھانت سوئی جوئیں نیر میں نیر ملایا ئی

۶۔ اج بنیاں سبھو تچ میرا شادی غنی تمیں پار کھلویاں نی
 ہیا دوا بھرم پر م پایا میں ڈر کا لکا جیاتے کھویا نی
 سادھ سنگت کی دیا ئے ہیا نرمل گھٹ گھٹ رچ تن سکھ سویا میں
 بُلّھا شاہ جد آپ نوں صبح کیتا جوئی او تمھانت پھر ہویا میں

۷۔ یار پایا سیو میر پوئی میں تاں اپنا آپ گوا کے نی
 رہی سُدھ نہ بدھ جہان کی رمی تھکے برت اند میں جائے کے نی
 اُٹے جام بسرام نہ کام کوئی دھوئی گیان کی بھا جلائے کے نی
 بُلّھا شوہ مبارکال مکھ دیو بے جان جانی گل لائے کے نی

سی حرفی سوم

الف۔ آوندیاں توں میں صدقے ہاں جیم جانڈیاں توں سروارنی ہاں
 مٹھی پیت انوکھڑی نگ رہی گھڑی پل نہ یار دوسارنی ہاں
 کسے ہڈ تکاوڑے پے مینوں اونسیاں پاندی کا نگ اڈانی ہاں
 بٹھا شوہ تے کلی میں ہوئی سستی بیٹھی میں یار پیکارنی ہاں

ب۔ باز نہ آوندیاں اکھیاں فی کسے او ہڈڑے ہی سمجھا ونی ہاں
 ہوئیاں لال انار دے گلاں وانگوں کسے دکھڑے نال چھپا ونی ہاں
 مڈھ پیار دیاں جسم ویاں تیاں لوں مکھ مکھ نصیتاں لا ونی ہاں
 بٹھا شاہ عاشق چھپا کسے تے ظاہر دوتیاں دا غم کھا ونی ہاں

ت۔ تہے کے عشق حیران کیتا سینے وچ البٹرا بالیائی
 مکھوں گوکدیاں آپ نوں پھوک لگی چپ کیتیاں میں تن جالیائی
 پاپی برہوں دے جھکڑ جھولیاں نک چھپ میرا جی جالیائی
 بٹھا شوہ دی پیت دی ریت کسی آہیں تیاں نال سنبھالیائی

ث۔ ثبوت جو اکھیتاں لگ رہیاں اک مست پریم دی جاننی ہاں
 گنگی ڈوری ہاں غیر دی بات کولوں سدیار واضح سہان فی ہاں
 آہیں ٹھنڈیاں نال پیار میرا سینے وچ تیرا مان ماننی ہاں
 بلکھا شہہ تینوں کوئی سک ناہیں تینوں بھاؤن ہاں کہ نہ بھاؤنی ہاں

ج۔ جان جانی میرے کول ہووے کوں دس نہ جان و سارنی ہاں
 دینں رات اسیہ ملن تیریاں میں تیرے دیکھنے نال گزارنی ہاں
 گھول گھول بس کردا پر یہ تمہیں میں لکھ سارنی ہاں
 بلکھا شہہ تینوں قسربانیاں میں ہووے کجھ قبیلہ امارنی ہاں

ح۔ حال بے حال دا کون جانے ا دکھا عشق ہنڈا دناں یار دائی
 نت زاریاں نال گزاریاں میں منہ جوڑ گلاں جگ سار دائی
 ہائے ہائے مٹھی کوں نیوں چھپے منہ پیلا رنگ و سار دائی
 بلکھا شہہ دے کامناں زور پایا مجھ ذوب دا مگر کرار دائی

خ۔ خواب خیال جہاں ہویا ایس برہوں دیوانی دے دت فی ہاں
 مت نہیں اٹھوان دی منتریں دی نانگیاں کایاں نوں ہتھ گھت فی ہاں
 تانی گنڈھ فی ہاں انا الحق والی محبوب دا کتناں کت فی ہاں
 بلکھا شہہ دے انب ننگ لاہے پکے بیر بولاں دے پٹ فی ہاں

د۔ وے دلا سرا دوستی داتیری دوستی نال وکا ونی ہاں
 جھب آئے لکھ کیوں لکھیا ئی انگر ابند نے تھیں شرما ونی ہاں
 بابا پٹیاں چھوٹیاں موٹیاں نوں ہتھ دے کے دور ہٹا ونی ہاں
 بلیٹا شہ تیرے گل لاوے نوں لکھ لکھ میں شگن منا ونی ہاں

ذ۔ ذوق و تو ذات اپنی وار ہی کم نکمڑے ساڑنی ہاں
 لکھ چین گھوے تیرے دُکھڑے توں سبے ستیاں سول لتاڑنی ہاں
 بچ چکیا مت سُر ت گنیا لگا جھبوت چو لا گل پاڑنی ہاں
 بلیٹا شہ تیرے گل گئے نوں لکھ لکھ شریاں دھارنی ہاں

مر۔ راولا ہن رولا ناہیں بُرے نین بیرا گڑے ہو رہے
 ملاں لکھ توینڈ پلا تھکے چنکی کون آکھے ماپے روہے
 ٹوٹی ہاریاں کامناں وایاں نہیں ہتھ دس جہان تھو رہے
 بُٹھا شاہ دے نال حیات ہونا جیٹرا جاوندیاں دے ہتھ کھو رہے

نر۔ زور نہ ضابطہ ہو رکوئی زار و زار میں آئسو پرونی ہاں
 میں تھوں چکیاں غیر حاضری اے مٹولی کون سے باغ دی ہو ونی ہاں
 مجورا ہس کے آن بلا وندا اے میں ناں رات ساری سکھ سو ونی ہاں
 بلیٹا شہ اے مر جاؤ ناہیں تیرے دُکھاں دے دھوئیں دھوئی ہاں

مس۔ سوہی نام ہے یار تیری صلب سے دی بیٹھی گیت وانگوں گن گاونی ہاں
 سخن سب سہیلیاں دل دیاں نوں میں ہو رخیال سناونی ہاں
 جی مکن سی اتھ لگ گئی لکھاں دین نہ بھا چھپاونی ہاں
 بلکھا شاہ اگے تیرے پندھیں پواں تاہی دوارا بے بہہ کھنڈاونی ہاں

مش۔ شکر کرد شب و روز رہناں جہناں شوق تیرا نت تادندا اے
 پُٹنگی وانگ اُداس حیران ہوئی غازی لکھ پکھے دکھ لاند اے
 تیری ذات بناں بات سچی کھڑی ہتھ ملے دیہن لڑ ہاند اے
 بلکھا شاہ جو تیریدا انکھیاں اوہ ہنڈیا اے داموڑ جلاؤندا اے

ص۔ مہر نہ کھ سہیلیاں نوں بصیت یار وانیہیں پچھاندے نی
 خبر نہیں اوتھانہ دی عاشق ہیں رب دے غل پاٹے کے دھوم پچاندے نی
 جتے بجاہ لگی اوتھے ٹھنڈ کسی اتوں تیل موڑے پاوندے نی
 بلکھا شاہ توں سدا قربان ہوواں انویں عاشقاں نوں تویاں لاؤندے نی

ض۔ ضرب لگی سانگ کلیجے دھج کھی لگی اک میں کھڑی روونی ہاں
 تیرے ورش شراب عذاب ہو یا نانی ہو کے تے کھڑی جیونی ہاں
 فورا شوق دا جام پلا مینوں بیٹھی بے خرد صا پر وونی ہاں
 بلکھا شاہ دیکھاں گھر دے دین کھلی سجدہ کردی تے ہتھ جوڑنی ہاں

ف۔ فہم نہ ہو رخسار میںوں ڈٹے یار دے تڑپے جیونی ہاں
 کہے سینے تے قمر کھلو کے تے جام وصل دا بیٹھی پیونی ہاں !
 میں کیر جان دی عشق اکھاڑیاں نوں سستی دا نگ شتریں کڑلاونی ہاں
 بلکھا شاہ تھیں دور دراز ہریاں بے کر ملے محبوب تاں بھی جیونی ہاں
 ق۔ قبول جاں عشق کیتا آپسے ہورتے ہُن کاٹی ہووے ہوئے
 ہُن سمجھ لے پہلاں کیہہ آکھتی ہاں میں سمندر تھیں تخت لاہو ہوئے
 بکھے لوک پے ہتھ جوڑ دے نے ساڈے کامناں دے گلے روز ہوئے
 بلکھا شاہ دا بھیت نہ وس فی ہاں میں تاں انھی دا لنگر منصور ہوئی

ک۔ کیاں کانیاں گیاں فی گیاں سہل یکلے نوں ڈس گئیاں
 پٹ پٹ کڈھاں ہووے بکے بند بند تھوں پٹ کے سٹ گئیاں
 جویں ما جہاں ساتھ لٹاوتا توں کونج دا لنگر کڑلاونی ہاں
 بلکھا شاہ دے عشق حیران کیتی اولیاں پاوندی تے پوچھاونی ہاں

دانتا کس۔ اس سہی حرفی کے لے بہت سی کوشش کی گئی کہ کسی طرح سے
 تمام وکمال ملے مگر نا کامیاب رہا لہذا اتنے پرہی اکتفا کیا۔
 (پریم سنگھ زرگر قصوری)

گندڑھاں

۱

کھو سرتی گل کاج دی میں گنڈھاں کیتیاں پاؤں
 سبے تے جیج آوسی ہُن چاہی گنڈھ گھٹاؤں
 بابل اکھیا آن کے تیں ساہو ریاں گھر جاناں
 ریت اوتھوں دی اور ہے مڑ پیر نہ ایتھے آنال
 گنڈھ پئی ٹوں کھول کے میں بیٹھی برلاواں
 اوڑک جاوَن جاوَنال ہُن میں داج رنگاواں
 دیکھوں طرف بازار دی سب رستے لاگے
 پے ناہیں روکڑی سب مجھ سے بھاگے

۲

دوجی کھولوں کیس کھوں دن تھوڑے رہندے
 سول بستے رل آوندے سینے داج بہندے
 جھل دلی میں ہوئی تنہا نہ جاناں
 جیج اینویں رل آوسی جیوں چڑھ دا ٹھاناں

تہی کھولوں دکھ سے روندے نہیں نہ ہٹ دے
 کس نل پچھاں جائیکے دن جاندے گھٹ دے
 گن دایاں سب پیاریاں میں کو گن ناصیں
 ہتھ ملے ملے سردھراں میں روعاں دھائیں

۴

چوتھی کھولی کیا ہوا رل آون سیاں
 وروکے نہ کی تیا سب بج گھر گئیاں
 وطن بیگانہ دیکھناں کیسہ کرے ماں
 بابل پگڑا چلا دسی بن جاناں

۵

پنجویں کھولوں گوک کے کر سوز پکاراں
 پہلی رات ڈراونی کیوں دلوں دساراں
 مدت تھوڑی آرہی کوں راج بناواں
 جا آکھو گھر ساہو رے گنڈھ لاگ ودھاواں

۶

گنڈھ چھیویں میں کھول کے جگ دیندی ہوگا
 گھر آن پئی مہمان ہاں کیسہ کرے لوکا
 لگا نکر فراق دا کیسہ کرے کاراں
 ردون اکھیں میرٹیاں جیوں دگن جھلا راں

۷

ستویں گنڈھ چاکھولیا میں او سے چلے
 رو رو حال و تجم یا رنگ ساوے پیلے
 سول اساں نال کھیڈ دے نہیں ہوش سنبھالے
 ہن دھو سنگ سہیلیو کوئی چل سونالے

۸

اٹھویں ٹوں ہتھ ڈالیا میں تاں ہو دیوانی
 جیوں مثل جناب ہے پھلی بن پانی
 دکھ درد اوٹے آن کے ہن لہو پیندے
 برہوں دی دکان تے ساڈے گھاڑ گھڑ پیندے

۹

نانویں ٹوں چاکھولیا دن ریندے تھوڑے
 میں پونی کت نہ جاتیا ابے ریندے گوہڑے
 میں ترے لیندی ڈگ پئی کوئی ڈھو نہ ہویا
 غفلت گھت اجاڑیا اگوں کھیڈو گویا

- (۱) لڑے
 (۲) ترے
 (۳) ڈھ
 (۴) ڈھوک
- { رپ: ص ۱۲، ک ۸ }

۱۰

دھوپ گنڈھ جا میں کھولی کیوں جسم دی آہی
 سب قبیلہ دیس تمیں دے دیس تراہی
 آمبر گھٹی دیندائیے بے زہر رُلاویں
 میں چھٹی ایس عذاب توں چند چھٹاویں

۱۱

یاہراں گنڈھاں کھولیاں میں باہرے ماری
 گئیاں ستیاں ساہورے ہن میری داری
 بانہ سرہانے دے کدی اسی مول نہ سوندے
 پھٹاں اُتے ٹون ہے پھٹ سمدے لوندے

۱۲

گنڈھ کھولی میں باہر دیں کیسہ ہوگ تمنا
 جس لاگی تس پیڑ ہے جگ جانے ہاسا
 اک گئے نہ باہر دے جت جت کے ہر دی
 اینیں اکھیں دیکھیا ہوئے خاک قبر دی

۱۳

تیراں گنڈھیں کھولیاں^(۱۴) میں نہو روندے
 ہویا ساتھ اوتاد لا دھوئی کپڑے دھوندے
 سجن چادر تان کے سویا دتج جُھڑے
 ابے بھی نہ اوہ جا گیا جگ کتنے گز رے

۱۴

چو داں کنڈھیں کھولیاں لُہو پینا کھاناں
جن^(۱) راہاں وچ دھاڑ وی^(۲) تنہیں راہیں جاناں
لگی چوٹ فراق دی دے کون دلاسا
سخت مُصیبت عشق دی رت رہی نہ ماسا

۱۵

پندرہاں پُنین^(۳) روز نہیں کراں نعرے آہیں
شہر^(۴) خوشال جاو ناں خاموش ہو جائیں

۱۶

سولہاں گنڈھیں کھولیاں میں ہوئی نہانی
ایتھ پیش کسے نہ جاسیا نہ اگے جانی
ایتھ آون کیا اے^(۵) ہویا جوگی دا پھیرا
اگے جا کے مارناں وچ کتر ڈیرا

۱۷

ستاراں گنڈھیں کھولیاں سولہاں دے ہاڑی
مویاں نوں دکھ ماردا پھڑنڈھ کٹاری
تن ہولہاں سولہاں دیریا رنگ جیوں پھل توری
آئے ایس جمان تے ایہو کیستی چوری

(۱) جس (۲) دھاڑے (۳) ڈٹے زور

(۴) دسیاں نجومیاں ایتھ رہناں ناہیں (۵) ہویا
{ ادب: ص ۱۳ اک ۸ }

۱۸

کھوللا گنڈھ اٹھا روئیں دل کر کے راضی
ایہ چاروئاں دی کھینڈ^(۱) ہے پھرے دی بازی
جنماں ایہ فراق ہے ادہ دیندے مردے
نقارے وجن کوئج دے میں سر پر بردے

۱۹

اُنی گنڈھیں کھولیاں میں سُول پِارا
ہُن ایہ دیس بداریا دیکھ حال ہمارا
کنیں بہتی چاچیاں اٹھ کوئوں گُیاں
کوئی دس نہ پاؤندا اوہ کیس ول گُیاں

۲۰

دییہ گنڈھیں پھول کھولیاں ہُن کت ولّ جھاگوں
تُگی^(۲) چنک اور ہے سوؤں نہ جھاگوں
تیج مہماں سراتے سو پنہے باقی
جس مصیبت ایہ نبی تس بخت فراقی

(۱) کھینڈے (پ: ص ۱۳، ک ۸)

(۲) لگا۔
(پ: ص ۱۴، ک ۸) بکت

اگلی کھولوں کیوں نہیں میرے مگر پیادے
 تیل چڑھایا سوز دا اسان ہو ترکا دے
 جیون جینا ساڑ کا مایا منہ پائے
 ایسی پُنی دیکھ کے اُداسی آئے

باٹی کھولوں پہنچ کے سب میراں ملکاں
 اوہناں ڈیرا کوچ ہے میں کھولاں پلکاں
 اپنا رہنا کیمہ کراں کیڑے باغ دی موی
 خالی جگ وچ آئی کے سُفنے پر مھولی

تئی جو کموں کھولیاں وچ آپ سماں
 ہتھوں سٹاں ٹور کے کوں دیکھ پچھاناں
 انٹی پھا ہی پے گئی دوجا ساتھ پکارے
 پُرزے پُرزے میں ہوئی دل پارے پارے

چوی کھولوں کھول دی چُک پون نبیڑے
 سم جہناں دے ماریاں سوئی آئے نیڑے
 تیور ہو نہ ہو یا نہ زیور نہ گنے
 لہنے دینے دیوراں چُپ کیستیاں سننے

میں گھولائے گئے وہ پچیسویں دُکھاں دل میلان
 ہنجران دی گھل ہارنی اس میں دردِ جمیلان
 دُٹناں ملیا سوزِ داتلخ ترش سہیلے
 نال دو ہاں دے چلناں بن آیا جاپے

۲۶

چھبیس گئے میں امام ہے کدی پھیر نہ پایا
 عمر تو شبہ پنج روز ہے سو لیس کے آیا
 پیسے آئے موت دے ایہ سب نے پینے
 ایہ دُکھ اس اڑے نال ہے سو جو کیسے

۲۷

ستائی کھول سبب جب جتن سدھایا
 دونیناں میں ریا میر نہ سادون لایا
 اک اک ساعت دُروی سو جتن گزاری
 اگے جاناں رو ہے مر گھڑی بھاری

۲۸

اٹھائی گئے طر کھوایاں نہیں عقل اساتھی
 سختی آئی زو دی سر پشماں ماتھی
 سکھاں توں لڑی آئی بکساں توں لاہی
 بے چاری بے حال ہاں وچ سوز کڑا ہی

انتی گنڈھیں کھولیاں نہیں سختی بہت دی
 لگا سیتے بان ہے سر والاں پر دی
 ات دل پھیرا پائیکے ایہ حاصل پایا
 تن تواریں توڑیا اک روپ اڈایا

کھولی گنڈھیں میں تیسویں دکھ درد بخائی
 کدی سروں نہ نک دی ایہ رام کہانی
 مڑ مڑ پھیر نہ جیوناں تن چھپ دامنک دا
 برہوں ابے خیال ہے ایہ مرتے دھک دا

اک اک گنڈھ نوں کھولیا اکتی ہویاں
 میں کدی پانی ہار ہاں ایتھے کیتیاں روئیاں
 میں گھر دج چتر کھڈا رساں دا پیسا نہ کاری
 بازی کھیڈاں جت دی پر ایتھے ہاری

بتی گنڈھیں کھولیاں جو کھولی بن دی
 اٹی اک اٹیر کے پھیراں تاناں تن دی
 تاناں ہریا پورا ناں بن کیسکر لاہواں
 کہوں کھٹوں ناہاوری کھٹوں لیساں لاواں

۳۳

بہ پر چھا دیں کھولیاں ہُن ہوئیاں تیتی
ایتھے دو تن روز ہاں نت سوہریاں سیتی
رنگن چڑھی رسول دی سب داج رنگاوے
جس دے متھے بھاگ ہے اور رنگ گھر جاوے

۳۴

چوتی گنڈھیں کھولیاں دن آئے نیڑے
ماہی دے دل جادساں رڈوں کیتے کیہڑے
اوڑک ویلا جان کے میں نیوں لگایا
اس تن ہوناں خاک سی میں جا اڈایا

۳۵

بٹھا پینتی کھول دی شہ نہڑے آئے
بدے ایس عذاب دے مت مکھ دکھلائے
اگے تھوڑی پیڑ سی نیوں کیسا دیرانی
پی گلی ساڈی اوڑے تاں ہوگ آسانی

۳۶

چھتی کھولوں ہس کے نال امرایاں
سکھاں گھاٹاڈا ایسا سکھاں طولانی
گھٹی دا پریم دی مرنے پر مرنے
ٹونے کامن میت نوں بے رہندے کرتے

سینتی گنڈھیں کھولیاں میں مہندی لائی
 ملائم وہی میں کراں مت گلے لگائی
 اُوہا گھڑی سُکھنی جاں میں دل آوے
 تاں میں گانواں سوہنے بے مینوں رادے

اٹھتی گنڈھیں کھولیاں کیمہ کرنے دیکھے
 نہ ہووے کاج سُہاوناں بن تیرے دیکھے
 تیرا بھیت سُہاگ ہے میں اُس کیمہ کرساں
 لیاں گلے لگائیے پر مول نہ ڈرساں

اُنٹالی گنڈھیں کھولیاں سب بیاں دل کے
 عنایت پہنچتے اُسی ہُن میں دل پُھل کے!
 چوڑا باہیں سر دھڑی متھ سوہے گنگناں
 رنگن چڑھی شوہ وصل دی میں تن من رنگناں

(۱) رادیں {
 (۲) بہت { رپ: ص ۱۵، ک ۸

(۳) پھل پھل رپ: ص ۱۶، ک ۸

۴۰

کر بسم اللہ کھولیاں میں گندھاں چاہی
 جس اپنا آپ و نچایا سو سرجن والی
 جیج سوہنی میں بھاؤندی لٹکیندا آوے
 جس نوں عشق ہے لال دا سولال ہو جاوے
 عقل نہ کر سب چھوڑ کے شوہ نال نہ دھائے
 بن کمون گل غیر دی اسال یاد نہ کائے
 ہُن اِنَّا لِلّٰہ اکھ کے تم کرو دُعائیں
 پیا اسی سب ہو گیا عبدا اللہ ناہیں

ناشران و تاجرانِ کتب
غزنی سٹریٹ، اردو بازار لاہور

الْفَيْصَل